АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ МАКЕДОНИЈА – ВИЕНА ИНШУРЕНС ГРУП

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

2023

Скопје, 2024

1. Обраќање на претседателот на Управниот одбор

Македонија осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп и 2023 година ја заврши со позитивен финансиски резултат, односно добивка пред оданочување во износ од 43.9 милиони денари и по оданочување во износ од 37.2 милиони денари. Резултатот од работењето го оствари во услови на зголемена неизвесност поврзана со сите предизвици што ги носи тековното деловно опкружување, глобално и на ниво на домашната економија.

Во ова опкружување движењето на бруто-општествениот производ во земјата изнесува 1.2% со трет квартал, додека предвиден пораст од Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) за 2023 година е 2,3% и инфлација од 7,1% на годишно ниво.

Клучни показатели на финансиско работење на Друштвото

Бруто-полисираната премија во 2023 година бележи раст во однос на минатата година од 15.7%, односно 155 милиони денари, од кои - значителен пораст кај здравствено осигурување во износ од 93.6 милиони денари. Кај имотните класи на осигурување се оствари пораст во износ од 49.2 милиони денари со што се зацврсти овој вид на осигурување како доминантен во портфелот на нашето Друштво. Кај останатите класи е стабилен портфелот во текот на 2023 година.

Настанатите нето штети бележат зголемување од 25,6% или во апсолутен износ 67,8 милиони денари и тоа најмногу во осигурувањата од имоти и здравствено.

Трошоците за спроведување на осигурувањето, во структурата на расходите, се најголема позиција во нашата дејност, во вкупен износ се зголемени од лани односно 11,3% или во вкупен износ за 52,2 милиони денари. Додека, движењето на трошоците за стекнување, најчесто го прати развојот на бруто полисираната премија, има зголемување споредено со минатата година 20% или во вкупен износ за 49 милиони денари.

Во осигурителното портфолио на Друштвото најголемо учество има имотното осигурување со 42,5%, следува осигурувањето од автоодговорност со 24,6%, потоа здравственото осигурувањето со 13,1%, каско на моторни возила со 6.2% и осигурувањето од незгода од 5,6%. Сите други видови осигурување учествуваат заедно со 8%.

Комбинираниот резултат на Друштвото во 2023 година изнесува 105,2% (подобрен во однос на 2022 кога изнесуваше 114%). Комбинираниот резултат е главниот показател за работењето од основната дејност на Друштвото.

Друштвото во текот на 2023 година прими 325 приговори, што е зголемување за 29,5% во споредба со минатата година. Зголемувањето на бројот на приговори се должи на зголемување на бројот на штети во споредба со минатата година, а особено на штети од доброволно здравствено осигурување, како резултат на зголомена продажба на полиси за доброволно здравствено осигурување. По сите приговори без исклучок е постапено во законски пропишаниот рок.

Нето - инвестицискиот приход во текот на 2023 година е намален за 35,2% или вкупниот ефект на инвестицискиот приход е намалување во износ од 46,8 милиони се должи од капитална добивка.

Според податоците за движењето на основните показатели на осигурителниот пазар во Република Македонија, покажуваат зголемување на вкупната бруто полисирана премија од околу 1,347 милиони денари или 12,8% кај неживотното осигурување во однос на 2022-та година со најголемо зголемување кај осигурувањето од автодоговорност и здравственото осигурување.

Во текот на 2023 година се потпиша спогодбата за присоединување помеѓу АД за осигурување и реосигурување Македонија осигурување – Скопје – ВИГ и АД за осигурување ВИНЕР – ВИГ – Скопје, врз основа на која се нотира АД за осигурување ВИНЕР – ВИГ - Скопје како друштво што се присоединува кон АД за осигурување и реосигурување Македонија осигурување – Скопје – ВИГ како друштво што превзема со универзален пренос на целокупниот имот, права и обврски на друштвото што се присоединува, во замена за акции од друштвото што превзема во согласност со позитивното законодавство. Очекуваме оваа постапка успешно да се заврши во текот на 2024 година и во зависност од добивањето на потребните согласности од државните регулатори, целосно да биде спроведена во првата половина од годината.

Според планот за 2024 година, очекуваме зголемување на бруто-полисираната премија во однос на остварената во 2023 година за над 4%, како и одреден пораст на добивката до 25% од истата. Во зависност од завршување на споменатата постапка за присоединување на Винер АД, планот соодветно ќе се зголеми за истиот релативен износ како оригиналниот план за раст на Друштвото.

Во 2024 година Друштвото ќе продолжи во насока на остварување на планираните задачи и нема да има проблеми со ликвидноста и солвентноста, како и со навременото исполнување на обврските.

Како и секоја година, повторуваме дека основната цел во оперативната дејност на нашата компанија е непроменета, а тоа е да се задржат квалитетните осигуреници, но и да дојдеме до зголемување на нивниот број, секако во оние видови осигурување што ни овозможуваат профитабилен резултат.

Сакам да искажам голема благодарност до менаџерскиот тим и до сите други колеги за нивното залагање и придонес во оставарувањето на стратегиските цели на компанијата.

Секако, голема благодарност и кон двете друштва за застапување во осигурувањето и до сите нивни вработени, како и до нивните надворешни соработници. Без нив, како и без успешната соработка со брокерските друштва и деловните банки со кои имаме склучено договори за деловна соработка, секако дека немаше да имаме успешна деловна година.

2. Општо економско опкружување

Во текот на 2023 година останаа присутни ризиците и неизвесноста економското заздравување условено од (во првиот дел од годината) високиот пораст на цените на енергенсите и инфлаторните притисоци. Војната во Украина продолжи со несмалена жестина и не се очекува намалување на интензитетот во текот на 2024 година. Воедно се појави и ново сериозно жариште во Израел кое има капацитет да ги зголеми цените на артиклите, поготово за широка потрошувачка, кои со бродски транспорт доаѓаат од Азија.

Незадоволството на земјоделците во скоро сите земји на ЕУ заради намалени субвенции и друга државна помош, ќе предизвикаат зголемување на цените на земјоделските производи во ЕУ, што секако ќе има ефект и на цените на тие продукти и кај нас.Тоа пак ќе помогне за жал, инфлацијата да не се смирува така лесно и брзо.

Секако, за очекување е состојбата на релативно висока инфлација да ги држи и каматите на некое релативно високо ниво, а поготово на кредитите, помалку кај депозитите. Не можеме да очекуваме некое драстично намалување на приносот на државните хартии од вредност. Депозитите и државните хартии од вредност се главните инвестирања на техничките резерви на осигурителната индустрија од неживот.

Годината 2024 е веќе утврдена како година со досега рекорден број на некаков вид на избори во светот. Така и кај нас, изборите кои ќе се случат во првата половина од годината ќе ја обележат истата. Секако, во тој период ќе има и зголемени плати во државни институции и пензии, зголемувањето на минималната плата е веќе јасно и сето тоа неминовно ќе води до зголемување на платите на сите нивоа и сите дејности, секако со различен степен. И овој факт може многу лесно да води кон неможност на намалување на инфлацијата во однос на ланското ниво. Во зависност од резултатите на изборите можни се и одредени периоди на делумно нефункционирање на некои државни институции што може да води до намалени економски активности.

Без разлика што не се избори во Македонија, многу големо влијание за нашата економија и воопшто држава ќе имаат и изборите за членови на Европскиот Парламент, кои ќе донесат и нов состав на Европската Комисија, како и нови комесари. Поготово ќе бидат важни изборите во САД, за Претседател, Сенат (преку 30 сенатори) и Претставнички дом кои секогаш имаат посредно влијание, а некогаш и директно на целиот свет. Во последните 3 избори за Претседател веднаш доаѓаше до измена на курсот на американскиот долар и без разлика на зголемувањето или намалувањето на вредноста на доларот резултира со промптно зголемување на многу берзански артикли, а поготово нафтата бидејќи на берзите се дадени во американски долари. За осигурителната и реосигурителната индустрија лесно може да ги зголеми и цените на реосигурувањето.

Состојба на пазарот на осигурување

Осигурителниот сектор во Република Северна Македонија забележа раст на бруто-полисираната премија (БПП) од 12.8% на неживотното осигурување како последица на закрепнување на економското опкружување во текот на 2023 година.

Бројот на осигурителни друштва, во 2023 година на пазарот на осигурување на Република Македонија се зголеми по едно друштво во живот и неживот односно вкупно 17 друштва за осигурување, од кои 11 работат во доменот на неживотните осигурувања, а 6 друштва во доменот на животните осигурувања. Нашето Друштво, Македонија осигурување АД Скопје – ВИГ е единственото друштво на пазарот што поседува лиценца за работи на реосигурување.

Анализата на сопственичката структура на друштвата покажува дека најголем процент на сопственост отпаѓа на странски правни лица од финансискиот сектор.

Бројот на брокерски друштва за посредување во осигурувањето на крај на 2023 година изнесува 49, а едно брокерско друштво престана со вршење на дејност во текот на годината. Активни Друштва за застапување во осигурувањето се 19, а деловните банки што дејствуваат како активни застапници во осигурувањето се 8.

Најголема класа на неживотно осигурување и во 2023 година со вкупно учество од 47,2% во бруто-полисираната премија по неживотно осигурување е задолжителното осигурување од автомобилска одговорност, следено од имотните осигурувања со 22,8% и каско-осигурување на моторни возила со 18,8%. За одбележување е што осигурувањата на

моторните возила и во 2023 година учествуваат со околу 60% од вкупната полисирана бруто-премија на неживотното осигурување. Најголем пораст на бруто-полисираната премија кај неживотното осигурување во 2023 година освен кај задолжителното осигурување од автомобилска одговорност има и кај здравственото осигурување и тоа 48%.

Кај настанатите штетите има пораст за 12,7% во текот на 2023 година или 47,7% отпаѓаат на класата на задолжителното осигурување од автомобилска одговорност. Но, во текот на разгледуваниот период најголем пораст кај штетите освен кај задолжителното осигурување од автомобилска одговорност е кај здравствено осигурување за 54,7%.

Во 2023 година имаше измени во регулативата од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување и тоа Правилник за соодветноста на реосигурителното покритие, методот за пресметка на износот на максимално покритие на друштвото за осигурување во табелата за максимално покритие и методот за пресметување на максимална можна штета со примена од 2024 година. Правилник за формата, содржината и начинот на водење регистри од страна на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување и правилник за минимални барања за прием, обработка, резервација и исплата на барање за надомест на штета и/или осигурен износ во функција на подобра заштита на правата на осигурениците.

3. Профил на Друштвото

МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје - Виена Иншуренс Груп е во самите темели на сигурноста, довербата и финансиската стабилност на дејноста осигурување во државата. Првата осигурителна куќа со искуство од 79 години и локална експертиза, со преку дведецениско интернационално влијание, денес е стабилна компанија во рамките на моќна австриска групација ВИГ (VIG) и модерно осигурително друштво.

Друштвото е водечко во покритија на ризици од класата на осигурување неживот за правни и физички лица. Понудата е достапна преку широко распространета сопствена продажна мрежа, брокери за осигурување, агенции за застапување во осигурување и банки.

Друштвото има големо искуство со осигуреници и развиена база на податоци, а со дигитализацијата клиентите можат да одберат да ги добијат услугите плаќање премија и процесирање на штети онлајн или во директен контакт. Во тимот на Друштвото се искусни експерти од прием во осигурување и процена и ликвидација на штети и друг искусен кадар што го одликуваат силни корпорациски вредности како одговорност, блискост со клиентите и почитување на различностите.

Посебно внимание Друштвото посветува на општествената одговорност во сите сфери на своето работење како и грижа за ресурсите, финансиска едукација од областа на дејноста, како и помагање на проекти за подигање на општествената свест. Неколку години во континуитет, преку опцијата Socal Active Day вработените во Друштвото реализираат активности од социјален и општествено корисен карактер. Посветени сме кон транспарентна комуникација и споделување на културата на Друштвото преку позитивни примери на општествено влијание.
Политиките на следење на современите текови во дејноста и бескомпромисната финансиска стабилност, како и постојаното вложување во обуки на кадарот, обезбедуваат актуелност на изјавата од клиентите на МАКЕДОНИЈА осигурување – Виена Иншуренс Груп: Знам кога сум сигурен.

3.1 Правен статус, седиште и датум на основање

Фирма	Акционерско друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА, Скопје – Виена Иншуренс Груп
Скратен назив	МАКЕДОНИЈА осигурување а.д. Скопје – Виена Иншуренс Груп
Адреса	ул. „11 Октомври" број 25, 1000 Скопје
Интернет-страница	www.insumak.mk

Опис на дејноста

Дејноста на Друштвото е осигурување, односно сите видови неживотни осигурувања и реосигурување.

Податоци за големината на субјектот

Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА Скопје – Виена Иншуренс Груп спаѓа во големи деловни субјекти.

3.2 Листа на класи на осигурување

Друштвото има дозвола за работа во следните класи на осигурување:

1. Осигурување од последици на несреќен случај (незгода);
2. Здравствено осигурување;
3. Осигурување на моторни возила (каско);
4. Осигурување на шински возила (каско);
5. Осигурување на воздухоплови (каско);
6. Осигурување на пловни објекти (каско);
7. Осигурување на стока во превоз (карго);
8. Осигурување на имот од пожар и од природни непогоди;
9. Други осигурувања на имот;
10. Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила;
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови;
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти;
13. Општо осигурување од одговорност;
14. Осигурување на кредити;
15. Осигурување на гаранции;
16. Осигурување од финансиски загуби;
17. Осигурување на правна заштита;
18. Осигурување на туристичка помош;

Листа на договори за осигурување во 2023

Листа на осигурителни договори	Класа
Колективно осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода)	01
Индивидуално осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на раководители од последици на несреќен случај (незгода)	01
Осигурување членови на спортски организации од последици од несреќен случај (незгода)	01
Задолжително осигурување на патници во јавниот превоз од последици на несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на возачи, патници и работници од последици од несреќен случај (незгода) за време на управување и возење на моторни и други возила	01
Доброволно осигурување на патници во јавниот превоз од последици од несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на гости во хотели, мотели, кампови, бунгалови, капалишта, лекувалишта и слично од последици од несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на посетители на културно-уметнички, спортски и други приредби од последици од несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на ученици и студенти од последици од несреќен случај (незгода)	01
Доброволно колективно здравствено осигурување за случај на тешки болести	02
Доброволно колективно здравствено осигурување за случај на операции	02
Приватно здравствено осигурување за вонболничко и болничко лекување	02
Каско-осигурување на моторни возила	01, 03
Каско-осигурување на патнички моторни возила	01, 03
Осигурување од одговорност на превозниците во патниот сообраќај во домашен и во меѓународен транспорт	10
Осигурување од одговорност на превозниците во патниот сообраќај во домашен и во меѓународен транспорт со организатор на превоз	10
Осигурување на пратки во домашен транспорт	07
Осигурување на пратки по генерална полиса	07

Осигурување на стока во меѓународен транспорт	07
Осигурување на транспорт на пари и други вредносни пратки во земјата	07
Осигурување од пожар и од некои други опасности	08, 09
Осигурување на машини од кршење и од некои други опасности	09
Осигурување од провална кражба и разбојништво	08, 09
Осигурување на стакло од кршење	08, 09
Осигурување на домаќинство	08, 09, 13
Осигурување на објекти во градба	08, 09, 13
Осигурување на објекти во монтажа	08, 09, 13
Осигурување на нисконапонска електронска опрема, електронски сметачи, процесори и слични уреди	08, 09
Осигурување на имот – мастер полиса	08, 09, 16
Осигурување на имотот на електростопанските претпријатија	08, 09
Комбинирано осигурување на семејствата (семеен пакет)	01, 03, 08, 09
Комбинирано осигурување на продавници и услужни дејности	07, 08, 09, 13
Комбинирано осигурување на непроизводни дејности – комерцијална полиса	07, 08, 09, 13, 16
Осигурување од автомобилска одговорност	01, 03, 10
Осигурување на сопствениците, односно корисниците на бродови и на чамци на моторен погон од одговорност за штети причинети на трети лица	12
Осигурување од општа одговорност	13
Осигурување од одговорност на нотари	13
Осигурување од одговорност на стечајни управници	13
Осигурување од одговорност од грешка на здравствени работници	13
Осигурување од професионална одговорност	13
Осигурување од одговорност на друштва за ревизија	13
Осигурување од одговорност на брокери	13
Осигурување од одговорност на адвокати	13
Осигурување од професионална одговорност на сметководители	13
Осигурување од одговорност на архитекти и инжинери	13
Осигурување од одговорност на работодавецот спрема работниците - вработените	13
Осигурување од одговорност на директори и раководни лица	13
Осигурување на гаранции за ТИР карнети	15
Осигурување на ризикот фалсификат на странски средства за плаќање	16

Осигурување од опасноста од прекин на работа поради пожар и некои други опасности	16
Патничко осигурување со дополнително осигурување од незгода и осигурување од спортска незгода	18
Осигурување на побарувања кај продажба на стоки или услуги со одложено плаќање	14

3.3 Организациона структура

3.4 Акционерски капитал и акционери

Назив на издавачот	МАКЕДОНИЈА Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп
ЕМБС на издавачот	4067037
ЕДБ	4030974258740
Број на издадени акции	717462
Номинална вредност	20,08 ЕУР
Номинален капитал	14 409 506,81 ЕУР
Род на акции	Обични акции
Котација	Задолжителна котација / МБХВ АД Скопје

СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА НА НИВО НА ЕМИСИЈА				
Тип на акционери		Број на акции	Бр. на акционери	Процент од емисијата
Домашни	Правни лица	16 660	48	2,32 %
	Физички лица	22 965	378	3,20 %
Странски	Правни лица	676 410	4	94,28 %
	Физички лица	1 427	19	0,20 %
Вкупно		717 462	449	100,0 %

ДОМИНАНТЕН АКЦИОНЕР	
Назив на акционер	VIENNA INSURANCE GROUP AG WIENER VERSIICHERUNG GRUPPE
Седиште на акционер	Виена, Република Австрија
Адреса на седиште	Шотеринг 30, 1010 Виена, Австрија
ЕМБС	ФН 75687 ф (Регистар на трговски друштва на Австрија)
Број на акции во сопственост	677,022
Вкупна номинална вредност на акции	13,597,309.848 ЕУР
% во акционерски капитал	94,36 %

ВТОР АКЦИОНЕР ПО БРОЈ АКЦИИ ВО СОПСТВЕНОСТ	
Назив на акционер	МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД Скопје
Седиште на акционер	Скопје, Р Македонија
Адреса на седиште	Кеј „13 Номеври" бр. 6
ЕМБС	5168660
ЕДБ:	4030997339640
Број на акции во сопственост	2 994
Вкупна номинална вредност на акции	60 131,5 ЕУР
% во акционерски капитал	0,42 %

ТРЕТ АКЦИОНЕР ПО БРОЈ НА АКЦИИ ВО СОПСТВЕНОСТ	
Назив на акционер	ТИМ ИНЖИЊЕРИНГ ДООЕЛ Скопје
Седиште на акционер	Скопје, Р Македонија
Адреса на седиште	ул. „Миле Поп Јорданов" бр. 72/45
ЕМБС	4638948
ЕДБ:	4030993159515
Број на акции во сопственост	2 880
Вкупна номинална вредност на акции	57,841.920 ЕУР
% во акционерски капитал	0,40 %

3.5 Дел од Виена Иншуренс Груп

ПРОФИЛ НА ГРУПАЦИЈАТА

Ние се фокусираме на обезбедување на нашите клиенти во Австрија и ЦИЕ со сопствени производи и услуги прилагодени на нивните потреби. Нашата стратегија е насочена кон долгорочна профитабилност и стабилен раст на заработката, што нè прави сигурен партнер во брзо менување на времето.

Над 25.000 вработени работат во Виена Иншуренс Груп, во околу 50 компании во 30 земји. Ние развиваме решенија за осигурување во согласност со личните и локалните потреби, што нè направи лидер во осигурителната индустрија во Австрија и Централна и Источна Европа (ЦИЕ).

СТРУЧНОСТ И СТАБИЛНОСТ

Виена Иншуренс Груп е меѓународна осигурителна група со седиште во главниот град на Австрија. По падот на Железната завеса во 1989 година, Групата брзо се прошири од чисто австриски бизнис во меѓународна групација. Виена Иншуренс Груп е синоним за стабилност и експертиза во обезбедувањето финансиска заштита од ризици. Искуството во комбинација со фокус на нашите основни надлежности на обезбедување на осигурување, формира цврста и сигурна основа за група 22 милиони плус клиенти.

ФОКУС НА ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА

Покрај Австрија, Виена Иншуренс Груп става јасен акцент на Централна и Источна Европа како свој домашен пазар. Групацијата генерира повеќе од половина од своите примарни приходи во ЦИЕ. Операциите на Групацијата се насочени и кон овој регион. Ова првенствено ги одразува предвидувањата за економски раст во ЦИЕ, што се предвидува да биде двојно повисоко отколку во Западна Европа, како и сегашното ниво на густина на осигурување, кое сè уште е далеку под просекот на ЕУ.

ПРИСУСТВО НА ЛОКАЛНИТЕ ПАЗАРИ

ВИГ има одговорност финансиски да ги заштити своите клиенти од ризици. Групацијата следи една стратегија што опфаќа повеќе брендови, т.н. „мултибренд" стратегија, која се потпира на утврдените локални пазари, како и на локалниот менаџмент. Конечно, успехот на Групацијата и блискоста со клиентите се сведуваат на силината на секој бренд посебно и на локалното знаење, односно „ноу-хау" (know - how).

ФИНАНСИСКА СИГУРНОСТ И КРЕДИТЕН РЕЈТИНГ

Оценката на ВИГ е „А+", што подразбира стабилна позиција и ја дава реномирана и добропозната агенција за кредитен рејтинг „Стандард и Поорс". Оваа оценка значи дека ВИГ останува на врвот на високорангирани друштва на Виенската берза и дека, според АТХ-индексот, акциите на ВИГ се водечки на листата. Акциите на Виена Иншуренс Груп котираат и на берзата во Виена и во Прага. Винер Штедише осигурување (Wiener Städtische Versicherungsverein) е постојаниот и главен акционер, кој има поставено долгорочни цели и поседува околу 70% од акциите на ВИГ. Останатите акции се во слободен оптек.

3.6 Односи со акционерите

За финансиските односи со поврзаните субјекти податоците се вклучени во белешките кон завршната сметка.

3.7 Структура на деловната мрежа

Друштвото својата дејност ја врши преку следните организациски делови: Генерална дирекција и 14 експозитури распоредени низ државата.

Експозитури	Адреса
Скопје	„11 Октомври" бр. 25
Битола	„1 Мај" бр. 268
Штип	Плоштад „Тошо Арсов" бр. 56
Велес	„Димитар Влахов" бр. 27
Тетово	„Илирија" бр. 36
Кавадарци	„Илинденска" бр. 11
Охрид	„Димитар Влахов" бр. 14
Гостивар	„Борис Кидрич" бр. 115
Куманово	„Димитар Влахов" бр. 52/3
Свети Николе	Плоштад „Илинден" бр. 19
Кочани	„ВМРО" 47 влез 24б
Гевгелија	„Димитар Влахов" бр.7
Ресен	„Таше Милошевски" бр. 6
Прилеп	„Маршал Тито" бр. 36

Во рамките на овие организациски делови функционираат повеќе сектори и служби, кои ги извршуваат клучните и другите деловни функции на Друштвото.

4. Управување со ризици

Друштвото континуирано ги идентификува, ги проценува и ги контролира ризиците на кои е изложено во текот на својата работа и управува со тие ризици на начин што ќе обезбеди трајно одржување на степенот на изложеност, кој нема да ги загрози имотот и работењето на Друштвото, односно ќе обезбеди заштита на интересите на акционерите, осигурениците, оштетените трети лица и на други доверители на Друштвото во согласност со позитивните прописи. Управувањето со ризици на Друштвото е дефинирано во посебна програма, која се одобрува годишно од органот на управување и од органот на надзор.

Програмата редовно се доставува до регулаторот. При изготвување на програмата се почитувани принципите од вториот дел на Солветност 2 Директивата на Европската Унија (EU Solvensy II Directive, pillar II) за управување во согласност и насоките на Виена Иншуренс Груп што важат за земји што не се членки на ЕУ.

Друштвото во однос на својата дејност е изложено на повеќе ризици. Тука спаѓаат: стандардните ризици од дејноста осигурување, ризиците за неживотно и здравствено осигурување, како и ризиците од инвестициите (пазарниот ризик), некои општи ризици како кредитниот ризик и оперативниот ризик. Освен овие, Друштвото е подложно и на стандардните ризици на кои се подложни сите трговски друштва, како што се: репутациски и стратегиски ризик.

Друштвото за осигурување работи на начин што обезбедува ризиците на кои е изложено при вршење на работи на осигурување да не ги надминат ограничувањата предвидени со Законот за супервизија на осигурувањето.

За Друштвото културата на управување со ризиците е составен дел од секојдневната работа и ја опфаќа општата свесност за ризиците на секое ниво. Тоа се постигнува со континуирано подигнување на свесноста на секој вработен за потребата и нужноста за управување со ризиците, првенствено со нивно активно вклучување во процесите на управување со ризиците, со јасно одредување на улоги и одговорности на секој вработен во рамките на системот за управување со ризици, обезбедување на непречен тек на информации од Управниот одбор до нивото на оперативниот извршител и обратно.

Друштвото има имплементирано Систем за управување со ризици, кој се состои од организациски единици за управување со ризици и процеси за управување со ризици.

Организациски единици за управување со ризици се сите сектори/служби на Друштвото и органи за донесување одлуки што се вклучени во Системот за управување со ризици на Друштвото. Севкупната одговорност за функционирањето на Системот за управување со ризици во Друштвото ја носи Управниот одбор.

За понатамошно зајакнување на културата за управување со ризици во рамките на Друштвото и за интегрирање на носителите на ризици во процесите за управување со ризици со одлука на Управниот одбор е формирана Комисија за управување со ризици.Во организациските единици за управување со ризици се вградени процеси за управување со ризиците.

Процесите за управување со ризиците се состојат од 6 важни делови или фази:

- идентификација на ризикот;
- мерење на ризикот;
- анализа на ризикот;
- мерки за управување со ризикот;
- набљудување на ризикот;
- известување за ризикот.

Во текот на 2023 година, во Друштвото се спроведени три процеси врз основа на системот за управување со ризици на групацијата, систем на интерни контроли, каталог на ризици и проценка на сопствениот ризик и солвентност.

Системот на интерни контроли е континуиран процес на управување со оперативните ризици и не само што обезбедува ефективни контроли од аспект на усогласување со позитивните прописи туку е и важна алатка за правилно деловно одлучување.

Каталогот на ризици е имплементиран како поддршка на Друштвото во идентификацијата и процената на севкупните ризици и обезбедува информации за целосниот профил на ризици на Друштвото и на носителите на ризици. На тој начин го поддржува раководството во донесување оптимални одлуки во согласност со планот на работење на Друштвото.

Проценка на сопствениот ризик и солвентност се спроведува врз база на резултатите од севкупниот процес на управување со ризици. Во смисла на претходното, при неговото спроведување во предвид се земаат каталогот на ризици,системот на интерни контроли, сите континуирани процеси во Друштвото кои се поврзани со управувањето на ризици, планот за работа, стратегиската поставеност на Друштвото, како и релевантни пресметки за солвентноста, тековни и очекувани.

Проценките на ризиците се базираат на квалитативен пристап по табела за фреквенција и големина или експертска процена.

При процесот на евалуација на системот за интерни контроли се идентификувани 288 ризици, каде што ефикасноста на контролните механизми е 98.1%.

Со каталогот на ризици се идентификувани и категоризирани сите ризици на Друштвото во девет категории на ризици, вклучувајќи ги и нивните подризици, како што следува:

1. Пазарен ризик

1.1. Каматен ризик
1.2. Ризик од промена на пазарните цени на хартиите од вредност
1.3. Ризик од промена на цената на имотот
1.4. Ризик од промена на вредноста како резултат на отстапување на кредитниот ризик од
очекуваниот кредитен ризик.
1.5. Ризик од концентрација
1.6. Девизен ризик

2. Ризик поврзан со неживотно осигурување

2.1. Ризици што се однесуваат на премии/резерви
2.2. Ризици што се однесуваат на прекини
2.3. Ризик од изложеност на катастрофи
2.4. Ризик од концентрација на осигурувања

3. Ризик поврзан со здравствено осигурување

3.1. Ризици што се однесуваат на премии/резерви
3.2. Ризици што се однесуваат на прекини
3.3. Ризик од изложеност на катастрофи

4. Ризик на нематеријални средства

5. Ризик од неисполнување на обврските од другата страна

5.1. **Тип 1** - Ризик загуба/промена на вредност како резултат на неисполнување на обврските на спротивната страна што не се покриени со спреад ризик
5.1.1.1. Ризик од неисполнување на обврските на реосигурувачот
5.1.1.2. Ризик од неисполнување на обврските на финансиски компании
5.1.1.3. Ризик од неисполнување на обврските од трета страна
5.2. **Тип 2** - Ризик што произлегува од неисполнување на обврските на спротивната страна, кој е диверзифициран, а не е опфатен со ризик од неисполнување на обврските на спротивната страна тип 1 и спреад ризик

6. Ликвидносен ризик

7. Оперативен ризик

7.1. Ризик од прекин на работа
7.2. Ризик од концентрација на знаење
7.3. Ризик од недостиг на човечки ресурси
7.4. Ризик од хардвер и инфраструктура
7.5. Ризик од софтвер и информатичка безбедност
7.6. Ризик што се однесува на модели и квалитет на податоци
7.7. Ризик на развој на ИТ
7.8. Проектен ризик
7.9. Ризици поврзни со регулативата и усогласување со неа
7.10. Ризици поврзни со надврешен криминал
7.11. Ризик од недостиг или неуспешни процеси
7.12. Ризик од човечка грешка

8. Стратегиски ризик

9. Репутациски ризик

Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик од потенцијална загуба што Друштвото би ја претрпело поради промена на вредноста на билансните позиции како резултат на промената на финансиските фактори на пазарот (движење на каматни стапки, девизен курс, цени на имот, цени на акции и сл.).

Друштвото настојува да биде во состојба соодветно, навремено и во целост да одговори на обврските по договорите за осигурување. Вложувањето на средствата се врши така што се има предвид усогласеноста на роковите на вложувањата со доспевањето на обврските. При инвестирањето се важни диверзификацијата на субјектите и финансиските инструменти во кои се вложуваат средствата. Претходното е со цел соодветен поврат од вложувањата. За пласирање на средствата на осигурување, каматните стапки се усогласуваат со движењето на стапките на пазарот за пари и капитал за да обезбедуваат зачувување и зголемување на реалните вредности на пласираните средства. Најголем дел од договорите за осигурување се краткорочни и каматниот ризик се намалува преку вложување во должнички инструменти. Се следи пазарот на хартии од вредност и во согласност со промените се врши вреднување на вложувањата во хартии од вредност. Се врши анализа на промената на економската вредност на портфолиото на финансиските инструменти и портфолиото на недвижности.

Во врска со договорите за осигурување кај кои обврските се изразени во странски валути се следат и флуктуациите на девизниот курс. Принципот на управување на Друштвото со девизниот ризик е да се оствари и да се одржува усогласеност на побарувањата во странска валута во однос на обврските во странска валута. Исто така, овој однос се одржува и од перспектива на доспеаноста на обврските и побарувањата во странска валута. Методите за мерење на девизниот ризик вклучуваат: следење и анализа на ризикот по позиции и збирно, валутна структура на билансот на состојба, валутна структура на девизните средства, сензитивна анализа и други методи. Најголем дел од средствата и обврските се во евра. Курсот на денарот и неговата стабилност, девизните резерви на Централната банка и нејзините можности за интервенција, монетарната политика на Централната банка се фактори што имаат посредно или непосредно влијание и ги определуваат нивото и изложеноста на девизен ризик на Друштвото.

Групите на средствата што се дозволени и начинот на нивното вложување поблиску се пропишани со Законот за супервизија на осигурувањето.

Друштвото тековно врши приспособување на вложувањата што се однесуваат на средствата што ги покриваат техничките резерви, а кои се изложени на ризик од потенцијални загуби поради промена на каматните стапки, флуктуации на девизниот курс и други пазарни ризици, со обврските што произлегуваат од договорите за осигурување врз кои влијаат овие промени.

Средствата за покривање на техничките резерви се пласираат во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето.

Во Друштвото се обезбедува книговодствена и оперативна евиденција, која овозможува увид во состојбата на пласманите од сите средства по корисници и услови за користење.

Ризик поврзан со неживотно осигурување

Ризикот поврзан со неживотно осигурување е ризик што произлегува од обврските за неживотно осигурување и реосигурување, во однос на прифатените ризици и процесите при работењето. Овој ризик е ризик дека идните исплати на штети нема да бидат покриени со приходот од премија или дека техничките резерви не се доволни бидејќи идните трошоци и штети се разликуваат од претпоставките користени при утврдување на резервите.

Правилното управување и доброто познавање на овој ризик се клучни за Друштвото, чие портфолио се состои од речиси сите видови неживотно осигурување.

Управувањето со овој ризик се остварува преку спроведување соодветни акти за прием во осигурувањето. Воспоставени се соодветни нивоа на овластувања за сите вработени што работат на прием во осигурувањето и продажба. Тековно се следи профитабилноста на секој производ одделно со детектирање на сегментите што може да влијаат врз влошување на резултатот. Преку интегрираниот систем на евиденција и обработка на податоците, се овозможува следење на резултатите за секој клиент одделно. Тоа овозможува селекција на квалитетни клиенти и формирање на портфолија за одделните видови производи, кои ќе генерираат позитивни резултати.

Друштвото континуирано врши анализа и измена или дополнување на постојните услови и тарифи за осигурување, како и подготовка на нови производи.

Со обезбедување на повеќе реосигурителни договори, вклучително и реосигурително покритие за природни катастрофи со широк опсег, Друштвото дел од својот ризик го пренесува на реосигурувачот, со цел да се ограничи нето-потенцијалната загуба низ диверзификација на ризикот.

Заради трајно обезбедување на извршувањето на обврските по договорите за осигурување, се формираат технички резерви. Квартално до регулаторот се доставува информација за износот на техничките резерви, со мислење на овластениот актуар и тековна анализа на користените претпоставки и тестирање на адекватноста на издвоените резерви.

Управување со ризикот од резервирање

Друштвото има конзистентна политика за управување со ризикот од резервирање т.е има воспоставено редовен актуарски циклус за проценка на техничките резерви, вклучувајќи анализа на моделите, податоците, методите и претпоставките кои се дел од нив, бруто и

нето од реосигурување. На редовна основа се спроведува тестирање на проценките на резервите од претходните периоди и доколку има потреба се корегираат моделите.

Во текот на 2023 година, Друштвото нема промена во користените модели за проценка на техничките резерви во споредба со претходната година и позначително отстапување на нивото на проценетите резерви. Друштвото континуирано ги следи динамичните промени во економското опкружување, пред се значителниот пораст на инфлацијата, кој последователно носи зголемени ризици во однос на сите процеси за управување со ризици.

Како одговор на влијанието на високата инфлација на обврските за штети на Друштвото и очекување истото да продолжи некој период во иднина, во моделите за проценка на резервите за штети за определени класи е внесена корекција за идна инфлација.

Во производите на Друштвото, каде што има потреба и можност, внесена е опција за корекција за сумите на осигурување и премијата.

Во рамките на своите редовни процеси на работа, како резултат на соодветните анализи и контроли, назначениот актуар на Друштвото со крајот на 2023 процени и потврди дека техничките резерви се на ниво со кое Друштвото може редовно и долгорочно да ги исполнува сите свои обврски по договорите за осигурување и евентуалните загуби поради ризиците кои произлегуваат од работите на осигурување кои ги извршува. Друштвото има внимателен пристап на резервирање подолг период, со посебен акцент во класите со долг опаш каде е определена позначителна маргина за неповолни отстапувања, имајќи ги во предвид природата на развојот на штетите во тоа портфолио.

Определеното ниво на техничките резерви на Друштвото обезбедува сигурност на извршување на обврските кон осигурениците и заштита на капиталот на долг рок.

Со крајот на 2023 направени се анализа на сензитивност и стрес тест на определени претпоставки, кои произлегуваат од реални сценарија, релевантни за портфолиото на Друштвото. При тестирањето е утврдено дека само значителни промени на претпоставките и шокови предизвикани од големи штети во комбинација со природни непогоди во текот на една година би имале значително влијание на капиталот на Друштвото и остварувањето на неговата бизнис стратегија.

Ризик од неисполнување на обврските на спротивната страна

Овој ризик претставува загуба или неповолна промена во вредноста на средствата и финансиските инструменти поради неможност договорните страни или должниците да ги подмират своите обврски во договорениот износ и рокови.

Друштвото управува со овој ризик првично преку приемот во осигурување со пресметка на код на анализа на клиентите и анализа на солвентноста на клиентите. Побарувањата се следат на месечна основа и се утврдува нивната наплатливост. Во согласност со утврдената состојба се утврдува нивото на резервации на побарувањата по основа на премија и од страна на секторот за контрола на побарувањата се врши обезбедување нивна наплата.

Во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето, поточно лимитите по основа на вложувања на средствата што ги покриваат техничките резерви и капиталот, Друштвото, со цел дисперзија на ризикот, ги пласира средствата во депозити кај голем број банки и во хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија или од Народната Банка на Република Северна Македонија.

Во вложувањата во хартии од вредност Друштвото поседува сопственички хартии од вредност расположиви за продажба и должнички хартии од вредност, кои се чуваат до доставувањето, т.е. државни записи издадени од Република Северна Македонија.

Со цел да се намали ризикот од неможност реосигурувачите да ги исплатат своите обврски, Друштвото има воспоставено правила за избор на реосигурувачи/брокери преку следење на нивнот рејтинг од официјални рејтинг-агенции (S&P, AM Best, Moody's), како и стратегијата на групацијата.

Друштвото соработува со локални осигурителни брокери и друштва за застапување што ги исполнуваат условите за работење во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето и се овластени за работење од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето. Пред потпишувањето договор за деловна соработка, Друштвото се уверува дека дистрибутивниот канал е финансиски стабилен и дека има воспоставено адекватни процеси на работа и на продажба што одговараат на начинот и на политиките на работа на Друштвото.

Ликвидносен ризик

Ризикот на неликвидност претставува ризик дека Друштвото нема да може да обезбеди доволно парични средства за подмирување на своите обврски во моментот на нивното достасување или потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци.

Друштвото управува со ризикот од неликвидност преку управување со активата и пасивата на начин што ќе овозможи навремено плаќање на обврските во нормални или во вонредни услови на работење. Планирањето на очекуваните приливи и одливи на парични средства е преку редовна контрола на ликвидноста и усвојување мерки за спречување или отстранување на причините за евентуална неликвидност. На 31.12.2023 година коефициентот на ликвидност на Друштвото изнесува 8.91. Во текот на 2023 година, и порај околностите во врска со економското опкружување, Друштвото имаше стабилна тековна ликвидносна позиција, ги одржуваше стапките на ликвидност над минималното пропишано ниво и усогласени со интерните лимити.

Оперативен ризик

Оперативниот ризик е ризик од потенцијална загуба предизвикана од неадекватни и неуспешни внатрешни процеси и контроли, предизвикани од вработените, системот или неповолни надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува правниот ризик, но ги исклучува стратегискиот и репутацискиот ризик.

Во процена на оперативниот ризик, како и во неговата контрола, се вклучени сите носители на ризик бидејќи неговото појавување е можно во сите сегменти од работењето. Процената се врши со квалитативна метода и сите подризици (дефинирани во каталогот на ризици) заедно со носителот на ризик, методите на процена, добиените резултати, имплементираните контроли и нивната корисност, се документираат во матрицата на системот за интерни контроли, а агрегираниот резултат на процената за цел оперативен ризик се документира во матрицата на каталогот на ризици.

Друштвото управува со овој ризик на тој начин што воспоставува значаен број контроли за секој подризик одделно со имплементација на сигурносни контроли, пишани политики, правилници и упатства.

Континуирано се вршат управување со работењето на вработените, нивна едукација, делегирање на работните активности и задачи, како и мерење на извршувањето на

вработените со цел да се обезбедат непречено спроведување на финансиско-материјалното работење и правилна примена на законските прописи при постигнување на стратегиските цели на Друштвото.

Друштвото има воспоставено план за обезбедување континуираност во работењето (Bussines Continuitius Plan). Планот воспоставува менаџерски тим што има право, должност и одговорност за обезбедување континуираност на Друштвото во ситуации, состојби и инциденти што не може да се предвидат, а кои би можеле да имаат значително негативно влијание врз работењето на Друштвото. Посебна одговорност во планот претставува обезбедувањето сигурност на информатичкиот систем на Друштвото, во смисла на обезбедување на податоците и на информациите на Друштвото што се круцијални за работењето.

Со цел да се поддржат главните активности на Друштвото во смисла на навремено и точно обезбедување на податоците, креирани се високоефективни оперативни ИТ-системи, кои се однесуваат на прием во осигурувањето, реосигурувањето и штетите. Покрај претходно споменатите, креирани се системи што се однесуваат на човечките ресурси, на финансиите и на другите области од оперативното работење на Друштвото. Безбедноста на претходно споменатите системи се обезбедува преку поставена хардверска опрема, политики и процедури на безбедност, како и високообучен кадар.
Контролата на ИТ-системот се остварува преку политики и процедури, лиценци за користење на информатички оперативни системи и обезбедување сигурносни, резервни и заштитни копии. Со обезбедувањето висока контрола на пристап до информатичкиот систем се обезбедува сигурност од неовластен пристап до информациите и до податоците за деловното работење на Друштвото.

Друштвото има усвоено посебни акти за усогласување со прописите, како контрола на исполнувањето на обврските на Друштвото што произлегуваат од позитивните прописи. Контролата се спроведува преку имплементирање задолженија предвидени во – посебна исправа за остварување на функцијата усогласување со прописи. Преку соодветни и навремени консултации се обезбедува вработените да ги извршуваат своите секојдневни работни задачи во согласност со позитивните прописи.

Вработените навремено се известуваат за промените во легислативата што го детерминираат нивното секојдневно работење. Преку соработка и комуникација со институциите на системот и со инспекциските служби што се дел од нив, се обезбедува навремено исполнување на сите обврски на Друштвото и избегнување на прекршочни санкции.

Во 2023 година Друштвото спроведе и процес на идентификација на ризици што се однесуваат на усогласувањето со прописи (Compliance Risk Inventory Process). Процесот на идентификација на предметните ризици се реализира во рамките на процесите за управување со ризици реализирани во Друштвото во текот на годината. Во текот на спроведување на предметниот процес се идентификувани повеќе од 60 ризици што се поврзани со усогласувањето со прописи.

Во текот на процесите следните правни области беа предмет на посебен интерес:

- антитруст,
- хартии од вредност,
- корпоративно право и корпоративно управување
- заштита на лични податоци и приватност,
- санкции и ембарго,
- финансиски криминал,
- осигурување,

- работни односи и право од социјално осигурување,
- заштита на потрошувачи,
- даноци.

Резултатот од процесот на попишување на ризиците што се однесуваат на усогласување со прописите спроведен во 2023 година истакна дека Друштвото има воспоставено адекватни механизми за контрола на овие ризици. Друштвото соодветно ги контролира сите ризици што се поврзани со усогласувањето со прописи. Профилот на предметните ризици на Друштвото е низок.

Во однос на спроведувањето на идентификација на ризиците што се поврзани со усогласувањето со закони, од страна на стручните служби на Друштвото се изготвени соодветни извештаи, кои се доставени до органот на управување и до соодветни организациски едници на мнозинскиот акционер.

Од другите ризици треба да се споменат и:

Стратегискиот ризик – кој е ризик од неповолно работење што се однесува на несоодветни деловни и инвестициски одлуки, на неадекватна комуникација и остварување на целите или на недоволен капацитет за приспособување на промените во економското опкружување.

Контролата на овој ризик пред сѐ се остварува преку подготовка и примена на повеќегодишен деловен план одобрен од Надзорниот одбор на Друштвото. Друштвото е насочено кон креирање актуелна бизнис-стратегија, развој на нови производи, усовршување на каналите на продажба и аквизиции, при што се зема предвид влијанието на целокупното пазарно опкружување. Бизнис-стратегиите главно се изготвуваат со цел да се насочат активностите кон профитабилност, избегнување на финансиски загуби и оптимизација на процесите на функционирање.

Воспоставената бизнис-стратегија се следи континуирано со преглед на реализираната состојба според она што е планирано, вклучувајќи ги разгледувањето на достигнатото ниво на премија, промената во премиските стапки, техничкиот резултат, трошоците, како и целокупната профитабилност на секоја класа на осигурување одделно. Тековно се набљудува и осигурителниот циклус на пазарот преку промените на премиски стапки, кои се следат со промената на премија, франшизите и условите на осигурување. Воедно се разгледува и однесувањето на другите конкуренти на пазарот со цел да не ја нарушат планираната бизнис-стратегија во однос на новите производи и на продажната мрежа.

Основна цел на Друштвото е да го задржи својот статус на доверливо друштво за осигурување со урамнотежен однос на преземени ризици и остварен профит.

Репутациски ризик е ризик од неповолен развој на работењето поврзан со наштетување на репутацијата на Друштвото. Губењето на репутацијата може да ја наруши довербата на клентите, на инвеститорите или на вработените во Друштвото и на тој начин да доведе до финансиска штета.

Друштвото во секој дел од своето работење се стреми за одржување култура на добро деловно однесување, транспарентност на пазарот, понуда на производи со прецизно дефинирани услови на осигурување и тарифи, фокусираност кон клиентите и зголемување

на квалитетот на услугите и учество во општествениот живот преку низа проекти што имаат социјален импакт на заедницата.

Во текот на оваа година, направена проценка на ризикот на одржливост во рамките на редовните процеси за управување со ризици, врз основа на постоечката матрица на ризици со која е утврдено дека истиот нема значително неповолно влијание на профилот на ризици на Друштвото.

Од аспект на управувањето со ризици, и оваа година посебно е важна активноста на Друштвото во изработка на финансиските извештаи во однос на новиот сметководствен стандард МФСИ17/МФСИ9 за потребите на финансиското известување кон Групацијата. Ризиците кои произлегуваат од имплементацијата на новите стандарди се воглавно од областа на оперативниот ризик.

Со сите процеси за управување со ризици во текот на 2023 година, анализирана е целокупната работа на Друштвото во услови на динамично опкружување и генерирани се резултати врз основ на кои е утврдено дека процесите во Друштвото во текот на 2023 генерално се изведуваат непречено, со соодветни мерки и активности за подобрување на работата на Друштвото. Друштвото успешно ги менаџира тековните и ново појавените ризици кои ги наметнуваат пазарните промени, со задржување на нивото на стабилност во однос на солвентноста и ликвидноста на Друштвото.

Управување со капиталот

Друштвото ги утврдува сопствените средства и адекватноста на капиталот во согласност со пропишаната регулатива од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето. Друштвото за осигурување е должно во секое време да располага со соодветен капитал во однос на обемот на работа и класите во рамките на кои врши работи на осигурување, како и ризиците на кои е изложено при нивното извршување.

Пресметката на маргината на солвентност е во согласност со членот 75, став 1 (како барање врз основа на Солвентност 1 директивата), а гарантниот фонд е дефиниран со член 77 од Законот за супервизија на осигурувањето**.**

во 000 ден.	**2023**	**2022**
Маргина на солвентност	132 127	104 868
Гарантен капитал	276 728	276 719

5. Извештај за корпоративно управување

Системот за корпоративно управување во Друштвото е поставен во согласност со стандардите на позитивните прописи на Република Северна Македонија. Во согласност со одредбите од Законот за трговските друштва, Законот за супервизија на осигурувањето, подзаконските акти на Агенцијата за супервизија на осигурување, Правилата за котација на Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје, Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје, како и одредбите од Статутот, во Друштвото е воспоставен двостепен систем на управување,..

Карактеристика на системот на корпоративно управување во Друштвото е постојана интеракцијата со регулаторот во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето. Управувањето и надзорот во Друштвото се детално регулирани со посебни акти на Друштвото, каде што со одлука на органот на надзор е извршена и детална поделба на надлежностите, одговорносите и функциите на членовите на Управниот одбор.

Транспаретноста и спречувањето на судирот на интереси се посебна вредност на системот на корпоративно управување на Друштвото. Управниот одбор е посветен на адекватно и навремено информирање на сите заинтересирани страни. Преку системот за електронски информации за котираните друштва на Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје се објавуваат сите информации што се значајни за работењето на Друштвото. Информации за работењето на Друштвото дополнително се објавуваат и на официјалната интернет-страница на Друштвото.

Постапката за именување и разрешување, нивните квалификации, критериумите за независност, дефинирањето на материјалниот интерес и деловниот однос со Друштвото на членовите на органот на надзор и членовите на органот на управување се определени со позитивните прописи на Република Северна Македонија.

5.1 Надзорен одбор

Надлежностите и одговорностите на органот на надзор во Друштвото се детерминирани во позитивните прописи на Република Северна Македонија, како и во актите на Друштвото. Дополнително и определени акти на Друштвото ги детализираат надлежностите и одговорностите на Надзорниот одбор.

Со датум 31.12.2023 година, членови на Надзорниот одбор на Друштвото се:

г. Габор Лехел (Gabor Lehel) како претседател на Надзорниот одбор;
г. Андреја Јосифовски како независен член на Надзорниот одбор;
г. Реинхард Гојер (Reinhard Gojer) како независен член на Надзорниот одбор;
г. Филип Бардас (Philipp Bardas) како член на Надзорниот одбор.

Во текот на деловната 2023 година Надзорниот одбор на Друштвото одржа вкупно 11 (единаесет) седници. На седниците што се одржаа, Надзорниот одбор ги презеде сите активности во врска со извршувањето на функцијата на надзор, одобрување на одлуки на Управниот одбор во однос на деловната политика и финансиските планови, застапување на Друштвото кон членовите на Управниот одбор, одржување и унапредување на објективноста и на професионалното функционирање на системот за внатрешна ревизија, разгледување на определени наоди и решенија донесени од регулаторот, заштита на акционерскиот капитал.

Преку анализа на соодветни извештаи, одобрување на посебни акти и дејства доставени од страна на Управниот одбор, Надзорниот одбор во целост ја оствари својата контролна функција. При одржувањето на седниците на органот соодветно се применуваа одредбите од позитивните прописи на Република Северна Македонија и актите на Друштвото. За сите состаноци што се одржаа во текот на деловната 2023 година се изготвени соодветни записници, од каде што може да се констатираат и одлуките на одборот. Одлуките штои се донесени од одборот се соодветно спроведени во Друштвото, како и пред надлежните органи.

5.2 Управен одбор

Членовите на Управниот одбор управуваат со Друштвото, обезбедуваат Друштвото да работи во согласност со правилата за управување со ризик, во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето, вршат контрола над ризиците од работењето, обезбедуваат Друштвото соодветно да ги води трговските книги и другата сметководствена документација, ги вреднуваат ставките во деловните биланси и изготвуваат периодични и годишни извештаи. Организациската поставеност, како и работењето на Управниот одбор во Друштвото, се во целост со позитивните прописи.

Во согласност со одредбите од Статутот, Управниот одбор на Друштвото е составен од 4 (четири) члена, од кои едниот е именуван за претседател. Со датум 31.12.2023 година, членови на Управниот одбор на Друштвото се:

- **г. Бошко Андов** како претседател на Управниот одбор;
- **г-ѓа Весна Ѓорчева** како член на Управниот одбор;
- **г-ѓа Татјана Димов** како член на Управниот одбор:
- **г-дин Озрен Марјановиќ** како член на Управниот одбор;

Заради одржување и унапредување на пазарната позиција и зачувување на конкурентноста на Друштвото на пазарот, во текот на деловната 2023 година Управниот одбор редовно ги следеше сите состојби во осигурителната дејност и детално ги разгледуваше извештаите од работењето на другите осигурителни друштва презентирани од регулаторот и од Националното биро за осигурување. Управниот одбор постојано ги следи ликвидноста и солвентноста на Друштвото, резервите утврдени со Законот за супервизија на осигурувањето, приемот во осигурување и решавањето на отштетените побарувања, кои претставуваат и најбитни елементи за успешно функционирање на Друштвото. Од посебен интерес за органот на управување преставуваат и директивите на Европската Унија што се однесуваат на регулација на пазарот на осигурување.

Во рамките на своите овластувања, во деловната 2023 година Управниот одбор презеде голем број активности, пред сè преку донесување одлуки, акти и издавање исправи со кои се утврдуваат и се уредуваат деловните политики и стратегии во работењето. При донесувањето на одлуките Управниот одбор соодветно ги следеше и ги применуваше одредбите од позитивните прописи. Управниот одбор ги презеде сите неопходни подготвителни дејства поврзани со функционирањето на внатрешната ревизија и на органот на надзор. Навременото информирање на Надзорниот одбор обезбеди оперативна функционалност и конкретна ефективност на надзорот. Во периодот што измина Управниот одбор обезбеди безрезервна поддршка на организациските единици и на вработените при учество во различни проекти и постапки, комуникација со државните органи (органите на државната управа) и со единиците на локалната самоуправа.

Во периодот од 01.01.2023 година до 31.12.2023 година Управниот одбор на Друштвото одржа вкупно 45 седници. Сите членови на Управниот одбор дадоа адекватен и значителен придонес во функционирањето на одборот.

Сите одлуки на одборот се усвоени во транспарентна постапка и поткрепени со неопходната документација. За сите состаноци што ги одржа Управниот одбор се составени соодветни записници, кои се потпишани од сите членови на Управниот одбор, како што е предвидено според локалните закони. Активностите на Управниот одбор придонесоа во деловната 2022 година Друштвото да работи успешно.

5.3 Изјави за примена на кодекси за корпоративно управување

Согласно член 384-а од Законот за трговските друштва, Управниот одбор на Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА-Скопје, Виена Иншуренс Груп , ја дава следната

ИЗЈАВА

Ние, Бошко Андов како Претседател на Управниот одбор, Весна Ѓорчева, Татјана Димов и Озрен Марјановикј како членови на Управниот одбор, изјавуваме:

1. Управниот одбор на Друштвото го применува кодексот на корпоративно управување на Друштвото, кој е предложен од Управниот одбор, одобрен од Надзорниот одбор и усвоен од акционерите на Друштвото,

2. Кодексот за корпоративно управување на Друштвото е објавен на официјалната интернет страница на Друштвото (www.insumak.mk).
3. Друштвото во целост ги почитува и применува одредбите на Кодексот за корпоративно управување.При управувањето со Друштвото не се извршени отстапувања од правилата на Кодексот на корпоративно управување, односно не се извршени отстапувања од позитивните прописи со кои се регулира корпоративното управување кај друштвата за осигурување во Република Северна Македонија.

Претседател на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор
г-дин. Бошко Андов	г-ѓа Весна Ѓорчева	г-ѓаТатјана Димов	г-дин Озрен Марјановикј

ИЗЈАВА

За усогласеност со Кодексот за коративно управување

Ние, Бошко Андов како Претседател на Управниот одбор, Весна Ѓорчева,Татјана Димов и Озрен Марјановикј како членови на Управниот одбор, изјавуваме :

1. Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА-Скопје, Виена Иншуренс Груп во своето работење го применува Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонската берза АД Скопје, објавен на интернет страната на Берзата.
2. Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА-Скопје, Виена Иншуренс Груп ги применува принципите и начелата на добро корпоративно управување предвидени во Кодексот според пристапот ,,примени или појасни зошто не се применил,, преку пополнување на прашалници во форма и содржина пропишана со Кодексот.
3. Со оваа Изјава потврдуваме дека прашалниците се објавени на СЕИ-НЕТ и на интернет страната на друштвото и дека одговорите во истите се вистинити и точни и дека ја отсликуваат примената на правилата и начелата на корпоративното управување од страна на друштвото.

Претседател на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор
г-дин. Бошко Андов	г-ѓа Весна Ѓорчева	г-ѓа.Татјана Димов	г-ин Озрен Марјановикј

6. Внатрешна и надворешна ревизија

6.1 Внатрешна ревизија

Интерната ревизија на Друштвото, во согласност со годишниот план за работа, во текот на 2023 година изврши 6 ревизии, со што се опфатија сите клучни функции во работењето на Друштвото.

Од извршените ревизии се утврди само еден ниско ризичен наод. Утврдени беа и одреден број на нематеријални отстапувања за кои беа веднаш договорени корективни активности или истите беа корегирани најбрзо по завршувањето на ревизиите.

Ревизорските мислења за сите ревидирани функции на Друштвото беа „Одлично", што значи дека фунционирањето на имплементираните интерни контроли во работата на ревидираните функции на Друштвото беше оценето како ефективно во сите материјални аспекти.

Договорените и доспеани активности со менаџментот за елиминирање на утврдените наоди од претходните периоди беа завршени на предвидениот начин и во предвидените рокови.

6.2 Надворешна ревизија

Надворешен ревизор за 2023 година беше Друштво за ревизија КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје, со ЕМБС: 5078899, ЕДБ: 4030996107850 и седиште на ул. „ Филип Втори Македонски бр.3" ТЦ Соравија 7 кат, 1000 Скопје.

Ревизорот е избран со одлука на Акционерско Собрание бр. 02-3750/8 од 10.05.2023 година. Во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето, Агенцијата за супервизија на осигурувањето донесе решение УП1-14-2-622 од 05.06.2023 година, со кое издаде согласност Друштвото за ревизија КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје да изврши ревизија на финансиските извештаи за деловната 2023 година.

7. Актуарска потврда

Конечното мислење за состојбата на друштвото за осигурување прикажана во финансиските извештаи и годишниот извештај за работењето е:

а) позитивно б) мислење со резерва в) негативно

Позитивното мислење за состојбата на друштвото за осигурување прикажана во финансиските извештаи и годишниот извештај за работењето се дава врз основа на следното:

- Проценката на техничките резерви и пресметката на премиите се во согласност со регулативата, усвоените акти на Друштвото и начелата на актуарската професија.
- Друштвото ги применува усвоените услови и тарифи во својата работа.
- Капиталот на Друштвото го надминува потребното ниво на Маргина на солвентност и Гарантниот капитал, во согласност со законските прописи и актите на деловна политика на Друштвото.
- Друштвото остварува добар степен на ажурност во решавањето на штети, како и во исплатата на веќе ликвидираните штети.
- Друштвото во 2023 година има остварено позитивен финансиски резултат.

Друштвото има конзистентна политика за управување со ризикот од резервирање т.е има воспоставено редовен актуарски циклус за проценка на техничките резерви, вклучувајќи анализа на моделите, податоците, методите и претпоставките кои се дел од нив, бруто и нето од реосигурување. На редовна основа се спроведува тестирање на проценките на резервите од претходните периоди и доколку има потреба се корегираат моделите.

Во текот на 2023 година, Друштвото нема промена во користените модели за проценка на техничките резерви во споредба со претходната година и позначително отстапување на нивото на проценетите резерви.
Друштвото има внимателен пристап на резервирање подолг период, со посебен акцент во класите со долг опаш каде е определена позначителна маргина за неповолни отстапувања, имајќи ги во предвид природата на развојот на штетите во тоа портфолио.

Со крајот на 2023 направени се анализа на сензитивност и стрес тест на определени претпоставки, кои произлегуваат од реални сценарија, релевантни за портфолиото на Друштвото. При тестирањето е утврдено дека само значителни промени на претпоставките и шокови предизвикани од големи штети во комбинација со природни непогоди во текот на една година би имале значително влијание на капиталот на Друштвото и остварувањето на неговата бизнис стратегија.

Имајќи ја во предвид висината на сопствениот капитал, како и политиката во однос на формирање на техничките резерви, Друштвото може редовно и долгорочно да ги исполнува сите свои обврски по договорите за осигурување и евентуалните загуби поради ризиците кои произлегуваат од работите на осигурување кои ги извршува.

Датум: 06.03.2024 Потпис: Гордана Миноска

8. Деловна политика и цели на Друштвото

8.1. Цели на Друштвото

Главни цели на МАКЕДОНИЈА Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп се остварување на нето-добивка преку извршување на дејноста осигурување, како и преку пласирање или инвестирање на средства, задоволување на сите обврски кон клиентите и другите корисници на осигурувањата, како и успешно раководење, едуцирање и усовршување на вработените и на другите вклучени што го застапуваат Друштвото.

Главните насоки на дејствувањето на Друштвото за исполнување на главните цели ќе бидат:

- максимална присутност на пазарот на осигурување, парите и капиталот;
- проширување на портфолието на осигурување и зголемување на квалитетот на портфолието;
- зголемување на квалитетот на услугите во осигурувањето;
- релативно смалување на трошоците на работење;
- оптимално пласирање на вишокот на ризик во соосигурување и реосигурување заради зачувување на стабилноста на портфолието;
- ефикасно прибирање, користење, пласирање, инвестирање и вложување на финансиските средства со оптимална нивна сигурност и адекватна евиденција;
- одржување на ликвидност и солвентност;
- унапредување на вкупната организација на Друштвото,
- како и на технологијата на работењето.

8.2 Стратегиски насоки на развој:

- континуиран, динамичен и стабилен развој со зголемување на економската сила на Друштвото базиран на трајно позитивен финансиски резултат во работењето;
- одржување на трајна совентност и ликвидност над просекот на пазарот на осигурување во Република Северна Македонија;
- постојано унапредување на ефикасноста и на рационалноста во користењето на средствата за осигурување, унапредување на организацијата на работа, без нарушување на секојдневното работење на друштвото;
- намалување и постепено елиминирање на субјективните, како и намалување на зависноста од објективните фактори што влијаат врз растот и развојот на осигурувањето во Друштвото;
- соодветно развивање на стручноста, работните навики и креативните способности на работниците во Друштвото, со што ќе се влијае врз унапредување на квалитетот на работењето.

8.3 Успешност во работењето

Врз основа на изнесените цели и правци на развој, особено ќе се води грижа за остварување на следните критериуми во успешноста на работењето:

- оптимален позитивен финансиски резултат во однос на вкупниот приход и особено во однос на премијата за осигурување;
- одржување на нивото на техничкиот резултат што овозможува позитивен финансиски резултат, односно нето-добивка стимулативна за акционерите;
- ефикасност во обработката на штети, односно бројот на решените штети во однос со бројот на пријавени;
- релативно смалување на трошоците на работење во однос на вкупниот приход;
- зголемување на премијата по вработен во Друштвото;
- зголемување на остварениот приход од инвестирање на расположивите средства за пласман и инвестирање.

8.4 Стабилна солвентност и ликвидност

Друштвото особено ќе води сметка за својата ликвидност, законски дозволеното покритие на техничките резерви и ажурно извршување на сите доспеани и идни обврски.

Во своето работење Друштвото ќе се придржува до сите економски, осигурителни и актуарски начела за успешно работење, како и на сите законски и други нормативни акти (инструменти на работа) што го регулираат осигурителното покритие.

9. Анализа на работата на Друштвото

9.1 Прием во осигурување

Секторот за прием во осигурување ги обединува Службата за преземање ризици и Службата за поддршка на продажната мрежа.

Службата за преземање ризици го организира и го спроведува своето работење преку преземање ризици на начин и со мерки што обезбедуваат стабилност и профитабилност на одделните портфолија и остварување позитивен технички резултат во работењето во целина. Друштвото успешно го надмина шокот предизвикан од пандемијата со Коронавирусот и продолжи со стабилно, солветно и профитабилно работење. Тоа забележа понатамошно континуирано, но со контролиран интензитет, зголемување на премијата во класите што претрпеа најголеми загуби од пандемијата: автомобилска одговорност во странство - Зелена карта и Граничното осигурување. Најголемиот процентуален пораст на бруто полисираната премија е евидентиран во класата здравствено осигурување, продукт што особено се актуелизираше во минатата година на ниво на пазарот за неживотно осигурување, но чија актуализација се задржува во пораст и во тековната година.

Имотното осигурување го зазема најголемиот дел од осигурителниот портфел на Друштвото. И во 2023 година Друштвото ја задржа лидерската позиција на пазарот за овие класи на осигурување, со истовремено задржување на позитивен технички резултат во работењето и насоченост кон квалитетна заштита на имотот на осигурениците.

Во осигурувањето на моторни возила, техничкиот резултат покажува подобрување во делот на каско осигурување. Во осигурувањето на моторни возила, Друштвото и понатаму продолжува со стратегијата на конзервативен и профитабилен раст. Кај другите класи на осигурување продолжи трендот на задржување на клиентите со овозможување квалитетни и приспособени решенија кон потребите на осигурениците.

Со цел развој и подобрување на постојните производи, како и приспособување кон потребите на пазарот, во текот на 2023 година направивме измени и дополнувања на одделни услови за повеќе видови осигурувања. Подготвувањето на приспособени понуди според специфичностите на клиентите е значаен дел од работата на Службата за преземање ризици. Дополнително, преземачите на ризик се задолжени и за следење на остварените технички резултати на ниво на одделни клиенти, ризици и на ниво на целокупните портфолија.

Службата за поддршка на продажната мрежа во текот на 2023 година ефикасно ја извршуваше својата функција со администрирање на полисите и на другата придружна документација, овозможувајќи непречено одвивање на процесот на продажба. Во текот на

2023 година вработените од оваа служба администрираа 70 740 предмети, најмногу поврзани со осигурувањата на моторни возила, но и со полисите на физички лица. Од друга страна изработени се и издадени голем број комплексни полиси од осигурувањата на имоти, одговорност и транспортните осигурувања. Тарифирањето, како последна контрола при изработката на полисите, е дел од одговорностите на оваа Служба и претставува заокружување на процесот на прием во осигурувањето.

Секторот за прием во осигурување со начинот на организирање на работата, со ефикасноста и посветеноста на вработените и со адекватното одговарање на потребите на клиентите за различни видови осигурувања придонесува кон остварување позитивен технички резултат во работењето на компанијата. Инфлаторните притисоци, што се очекува да се задржат и во текот на наредната година може да имаат неповолно влијание на профитабилноста во осигурителниот сектор, бидејќи може да доведе до зголемување на обемот на штетите. Меѓутоа, и покрај овие околности се очекува главните параметри за успешност на Друштвото да се придвижат во позитивна насока.

Полисирана премија по видови осигурување 2023/2022

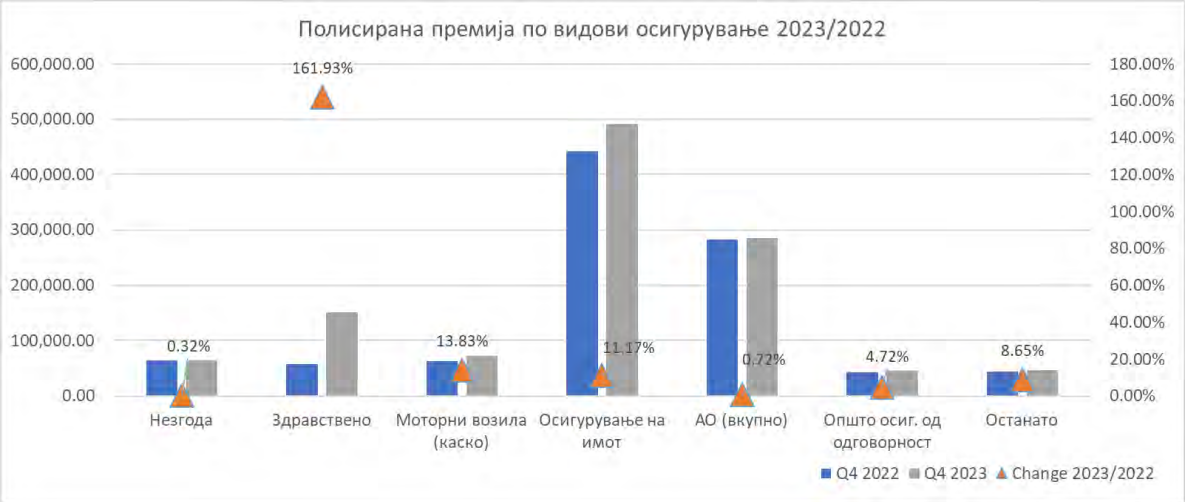

9.2 Продажба

Продажната мрежа на Друштвото е организирана да обезбеди достапност на осигурителната понуда до клиентите преку разновидни дистрибутивни канали со цел да биде секогаш во чекор со потребите на пазарот. Службата за агентска продажба фукционира во тимови на западен и источен регион преку интерни вработени агенти за осигурување и надворешна мрежа на застапници во агенциите за застапување. Тоа е искусна и обучена мрежа на продавачи, но и канал што обезбедува прилив на нови застапници и ширење на опфатот на пазарот.

Службата за неагентската продажба ја покрива потреба на пазарот на клиентите што бараат компаративни понуди преку осигурителните брокери, банки, туристички агенции и др. партнери.

Агентска продажба и продажба преку агенции за застапување

Источен регион

Целите кои ги поставивме пред нас, пред почетокот на 2023 година а и плановите како тие да се реализираат, генерално ги оставаривме во целост.

Полисиравме вкупна премија во износ од 420.2 мил. денари што е за 35.1 мил. денари повеќе од остварувањето во 2022 год.

Како и претходната година, имавме пораст во делот на здравственто осигурување како и во класата на индустрија.

Наплатата на премијата се одвиваше во рамките на очекувањата.

Тим менаџерите и застапниците целосно се вложија во остварување на целите а нивниот стручен пристап овозможија клиентите да се стекнат со квалитетно осигурително покритие.

Посветивме големо внимание на обуката, развојот и мотивацијата на секој од нашите соработници така што сето тоа што се постигн во голем дел е резултат на тие активности.

Наредната година ке се посветиме повеќе на подмладување и обновување на продажната мрежа за да обезбедиме континуитет и сигурна иднина.

Западен регион

Годишниот извештај се однесува за реализираните акктивности и постигнати резултати во 2023 година.

Од почеток на работната година интензивно работевме на остварување на јасно дефинираните работни цели . Најважни од нив се :

- остварување на поставените цели и задачи
- обнова на постоечките осигурувања
- наплата на премија
- јакнење на продажната мрежа и нејзино проширување
- посветеност на осигурениците
- активно следење на пазарот и задоволување на потребите на нашите осигуреници

Во деловната 2023 година Западниот регион оствари вкупна полисирана премија во износ од 217 милиони денари.

Наплатата на премијата во 2023 година е на ниво на 2022 година .

Во 2023 година се постигнаа резултати кои што ја прават делумно успешна годината, не успеавме да ја постигнеме рамката на планирани деловни резултати но успеавме да постигнеме резултати подобри во однос на минатата година .

Во структурата на портфелот и понатаму водечка врста на осигурување е задолжителното осигурување А/О.

Во деловната 2023 година Западниот регион се фокусираше на исполнување на планираните резултати од работењето согласно планот за работа и доближување на својата стратегија на работење до потенцијалните осигуреници .
Во високо конкурентните услови на пазаротза осигурување тимот кој го покрива Западниот регион превзема поголем број на мерки и активности за намалување на негативното влијание на неповолните економски движења;

- јакнење на продажната мрежа, нејзино зголемување.
- склучување на договори со нови клиенти
- отварање на нови продажни места

Сакаме на нашите клиенти да им бидеме партнер, да им нудиме иновативни решениа преку дистрибутивната мрежа .

Развојната стратегија ке биде фокусирана на развој на клучните вештини , јакнење на лидерството и талентот, наградување на извонредните резултати .

Во 2023 година продолжи процесот на градење на сопствена надворешна продажна мрежа и јакнење на сопствениот потенцијал преку :

- градење на активна структура за продажба
- задржување на постојните и придобивање на нови застапници кои се продажно ориентирани и активни во градење на сопствена продажна мрежа
- континуиран процес на едукација и менторство на надворешни застапници а под директен мониторинг на интерни координатори .
- отварање на продажни места согласно потребите на пазарот и стратегијата на компанијата.

План и проекција за 2024 година:

- остварување на зацртаните цели
- зголемување на осигурителното портфолио
- ширење на продажната мрежа

Се надеваме, со добро поставена стратегија во работењето во 2024 година успешно да се реализираат поставените цели и задачи.

Неагентска продажба

Неагентската продажба во 2023 година оствари бруто полисирана премија во висина од 411милиони денари што е за 33 % поголема во однос на 2022 година, а претставува 36% од целокупниот портфел на компанијата.

Зголеменото учество во портфелот на компанијата како и значителниот раст во сегментот на неагентската продажба се должи пред се на растот на продажбата преку дел од брокерските друштва во класата на доброволно приватно здравствено осигурување. Организациски службата ја покрива работата со: Осигурителни брокерски друштва; Банки (застапништво на Комерцијална Банка АД Скопје); Туристички агенции;

Успешната соработка со брокерските друштва продолжи и во 2023 година. Соработката со брокерските друштва се одвиваше преку двајцата промотори за работа со брокери. Тие беа одговорни за давање на осигурителни понуди и изработка на полиси со најоптимално покритие за клиентите за сите осигурителни продукти од палетата на Македонија осигурување.

Продажбата преку брокерските осигурителни друштва се интензивираше во сите сегменти особено во делот на автомобилска одговорност и здравствено осигурување. Интензитетот на продажбата на полиси од автомобилска одговорност и зелена карта забележа раст во првите 2 квартали како и благ пад во вторите 2 квартали.

Пораст од околу 10% имаше и во сегментот каде како компанија учествувавме во постапките за јавни набавки преку бирото за јавни набавки за кои овластување имаа брокерите со кои имаме договори за соработка.

Вкупно фактурираната премија преку брокерските друштва за 2023 година достигна 353 милиони денари што е за 40% повеќе во однос на 2023 година. Продажбата на полиси по класите автоодговорност, зелени карти и гранично осигурување остана иста како и во 2022 година и изнесуваше 86 милиони денари.

Најголем дел од порастот на продажбата преку брокерите имаше класата на приватно здравствено осигурување и тоа за 5 пати во однос на 2022 година. Истата изесуваше 110 милиони денари. Продажбата на хипотекарни домаќински и имотни како и кредитни каско полиси се одвиваше преку промоторот за продажба преку банки. Нашата компанија има склучено договори за продажба на овие видови на осигурување преку една банка и едно брокерско друштво и тоа: Комерцијална банка, Прокредит банка (од 2017 година за продажба посредува ИН-Брокер).

Во текот на 2023 година продажбата преку овој дистрибутивен канал во кој доминира продажбата преку застапништвото на А.Д Комерцијална Банка порасна за 15% односно 7 милиони денари и изнесуваше 63 милиони денари.

Продажбата преку Прокредит банка (застапувана од брокерското друштво ИН-Брокер) забележа пад од 20% и изнесуваше 1 милиони денари.

Работењето со туристичките агенции и во 2023 година се одвиваше преку промоторот за патничко осигурување кој беше одговорен и за продажбата на патничко осигурување и преку брокерските друштва. Продажбата на патничко осигурување продолжи да расте и во 2023 година. Порастот изнесуваше 40% во однос на 2022 година и се фактурираше премија во износ од околу 1 милион денари.

9.3 Вонсудски штети

Тимот за штети ја има репутацијата дека е извонреден во рамките на својата дејност и е познат по својата техничка подготвеност во однос на класите на осигурање од незгода, имотни осигурувања и осигурување на моторни возила. Тимот за штети на Друштвото има невообичаено висок процент на релевантни, професионални квалификации, а се однесуваат за релевантни области во кои спаѓаат следниве квалификации:

- право,
- економија,
- осигурување,
- медицина,
- градежништво (инженерство),
- машинство

Пријавени штети / Број на пријавени штети

Здравствено	АО	Имот	Незгода	Каско	Патничко	Останато	Вкупно
11236	1723	1079	751	543	188	205	15725

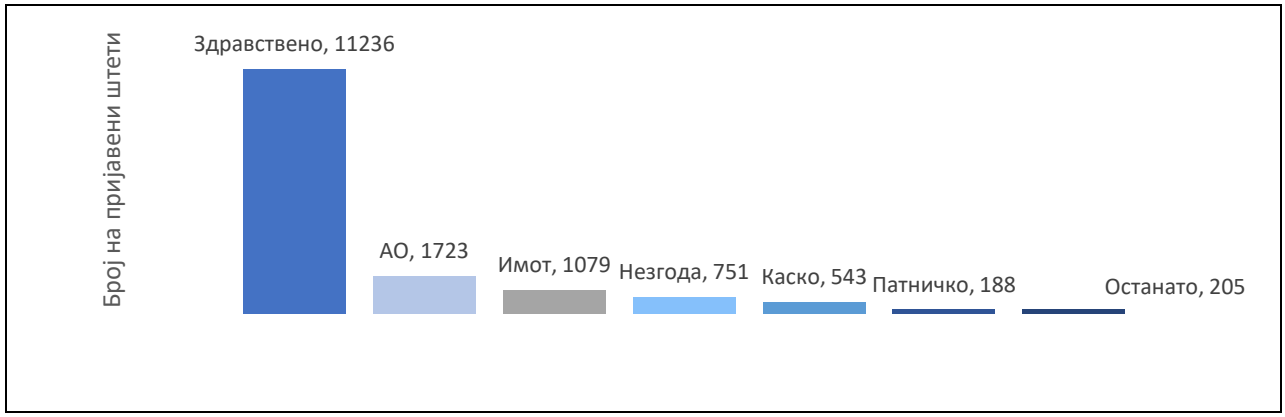

Со зголемување на бројот на продадени полиси доброволно здравствено осигурување, и пријавените штети од истата класа допринесе вкупниот број на штети во 2023 се зголеми за 387,89%.

Ако направиме споредба со минатата година бројот на пријавени штети зголемен во патничко за 59,32%, каско 11,73%, А/О 8,57% има намалување на бројот на штети и тоа кај незгода 1,44% и имоти 14,16%, а останатите видови на осигурвање по кој се пријавени штети има зголемување од 10,81%

Процентуалното учество на бројот на штети по класи во однос на вкупниот број на штети прикажан е на долниот дијаграм.

Ликвидирани штети /Број на ликвидирани штети

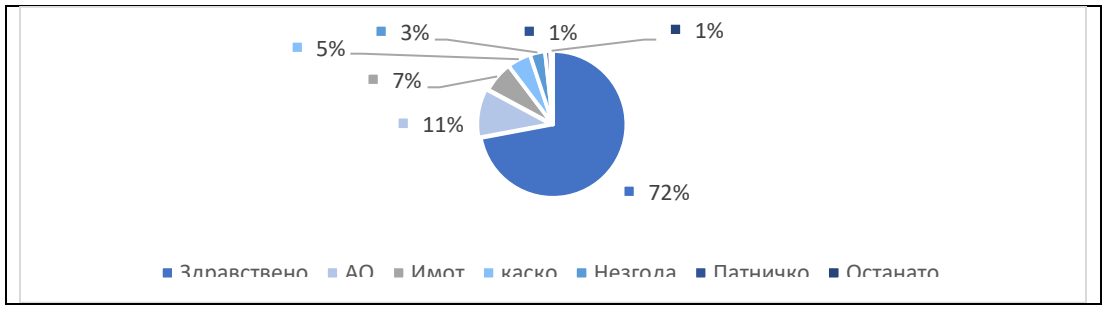

Истиот тренд се рефлектираше и кај бројот на ликвидирани штети, ако направиме споредба со минатата година бројот на ликвидирани штети е намален во имоти за 10,99% додека за останатите видови има зголемување на бројот на ликвидирани штети и тоа незгода за 24,07%, патничко за 58,65%, здравствено за 390%, каско за 5,40% и А/О за 6,86%.

Процентуалното учество на бројот на штети по класи во однос на вкупниот број на штети прикажан е на долниот дијаграм.

Резервирани штети

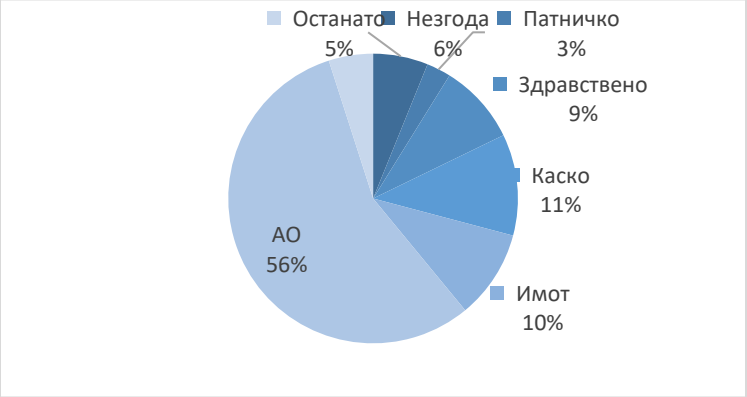

Во текот на 2023 година најголема штета која ја ликвидиравме и исплативме е со износ од **12,09 милиони** денари и е настаната од ризикот поплава, порој и висока вода.

Во наредната 2024 година и понатаму ќе продолжиме со развивање на работната способност и капацитет на вработените во службата за пријава и процена и службата за ликвидација, со истовремено подмладување на кадарот со нови вработувања на млади стручни лица од различни области, а се со цел на се поголемо приближување на нашата услуга кон потребите на клиентите. Исто така ќе продолжиме со веќе започнатиот процес на дигитализација на пријавувањето на штети се до конечно опфаќање на сите видови на осигурување преку нашата веб страна и мобилни телефони. Исто така ќе ги засилиме напорите во справување и откривање на осигурителна измама со помош на веќе воведената автоматизација на процесот кај сите штети.

Спорови по штети и регреси за 2023 година

Сектор за спорови по штети и регреси е надлежен за водење на судски спорови каде Друштвото е тужено за надомест на штета по сите видови штети, по основ на тужби од работен однос, спорови кои произлегуваат од склучени договори како и спорови кои Друштвото ги поднесува за остварување на побарување од регресни должници и други спорови каде Друштвото е тужено или се јавува како тужител. Секторот за спорови по штети и регреси својата надлежност за водење на судски спорови ја остварува преку полномошниците за кои законскиот застапник им делегира дел од своите овластувања со полномошно. Во секторот работат 4 вработени и 15 надворешни соработници – адвокати. Тие го застапуваат Друштвото во судовите и другите правосудни институции и државните органи на цела територија на Р Северна Македонија.

Секторот ги надгледува и координира и судските спорови кои се водат надвор од Република Македонија, а кои непосредно ги водат кореспондентите на компанијата. Секторот за спорови по штети и регреси ги контролира и одобрува сите договори каде Друштвото се јавува како договорна страна со трети лица. Контролата се состои во смисла дали договорите се во согласност со позитивните законски прописи со Република Северна Македонија и во согласност со деловната политика на Друштвото.

Полномошниците во судските постапки ги застапуваат интересите на Друштвото водејќи сметка за економичноста на постапката и целисходноста на истата, односно да не го изложуваат друштвото на непотребни трошоци и да постапуваат во рокови утврдени со Закон. Полномошниците во своето работење се однесуваат професионално и совесно кога застапуваат пред надлежните судови и органи, имаат професионален и коректен однос спрема колегите од спротивните страни, како и спрема судовите и државните институции во РМ. Полномошниците од Секторот за спорови по штети и регреси го претставуваат

друштвото пред надлежните институции и истите избегнуваат судир на интереси, неетички однесувања и други работи кои можат да го загрозат угледот на Друштвото.

Основни начела на однесување на полномошниците се: професионалноста, принципите на правилно и чесно работење, принципот на тимска работа, унапредување на квалитетот на работата и континуирано усовршување преку обуки.

Во текот на 2023 година против Друштвото се поднесени 104 тужби по основ надомест на штета од кои:

- 73 предмети по основ на автомобилска одговорност,
- 11 предмети по основ на неосигурени возила,
- 12 предмети по основ странско возило, зелена карта,
- 5 предмети по основ на осигурување од последици на несреќен случај – незгода,
- 2 предмети по основ на имотни осигурувања,
- 1 предмет по основ на каско осигурување

9.5 Човечки ресурси

Организирањето на работењето во 2023 година и понатаму беше под големо влијание на пандемијата од Ковид-19. Иако во текот на годината класификацијата на пандемијата беше намалена на категорија „воспоставен и тековен здравствен проблем“, Секторот за човечки ресурси сепак мораше да продолжи со својата многу битна задача – прилагодување на сите процеси на работа на физичкото присуство на вработените, соработниците и клиентите, но со примена на соодветни мерки за заштита на нивното здравје, што беше успешно спроведено од вработените и менаџментот.

Официјалното намалување на класификацијата на пандемијата овозможи, по три години пауза, ВИГ Холдинг повторно да го организира Детскиот камп на ВИГ и децата на вработените во нашето Друштво се натпреварува за најдобра фотографија на тема „Како сакам да го подобрам светот“. Тие што се квалификуваа добија можност да присуствуваат две седмици на езерски камп за млади во Австрија, каде покрај учество во игри, спортски активности и забава, беа дел и од активности од областа на општествена одговорност.

Активностите во Секторот за човечки ресурси и оваа година беа претежно насочени кон развој на знаењата, способностите и вештните на вработените, како и прилагодување на корпоративната култура на промените што се случуваа во изминатиот период. Во текот на 2023 г. беа организирани и одржани повеќе од 40 интерни и екстерни обуки на теми од областа на осигурување, ревизија, актуарство, компјутерски вештини и сајбер безбедност, информатичка технологија, континуирано професионално усовршување, безбедност и здравје при работа и од областа на различност.

Движењето на работната сила во текот на 2023 година искажана преку стапката на флуктуација на работната сила беше нешто повисока од претходните години, но сепак во рамките на планираниот перцентил од 10%.
Вкупниот број на вработени во Друштвото на 31.12.2023 година е намален на 139, од кои 29 се вклучени во функцијата продажба и 110 во другите функции на Друштвото.

Структурата на вработените, од аспект на степенот на образование и распореденост по функции во Друштвото, е следната:

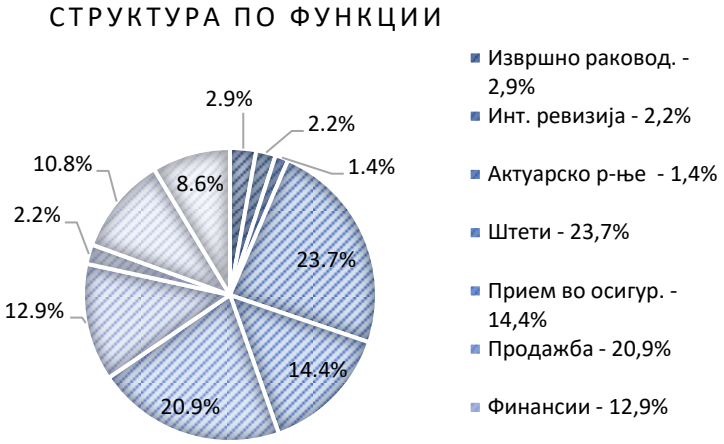

9.6 Информатичка технологија

Основна функција на Секторот за информатичка технологија во друштвото е поддршка на бизнисот за ефикасно и успешно работење преку:

- овозможување и учество во реализација на планот и на стратегијата на Друштвото,
- спроведување на корпоративните и компаниски процеси и процедури и
- обезбедување доверливост, достапност и интегритет на податоците.

Секторот за информатичка технологија е димензиониран според потребите на деловните процеси во Друштвото и има цел навремено и комплетно да се процесираат сите информации и документи релевантни за работењето на Друштвото.

Во текот на 2023 година се имплементирани следните ИСО сертификати **-** сертификат ISO 27001:2022 - меѓународен систем за управување со безбедност на информациите, ISO 22301:2019 - меѓународен систем за управување со континуитет во работењето, ISO 22701:2019 - меѓународен систем за управување со информации за приватност. Надзорни проверки за трите сертификати се направени во 07/2023 и 11/2023.

ИТ секторот се состои од тим од 15 специјалисти со највисока техничка наобразба, со одлично познавање на осигурителниот бизнис, кои се во тек со најновите современи технологии.

Секторот за иформатичка технологија функцијата ја остварува работејќи во повеќе правци:

- достапност на ИТ-сервисите од 99.52 % за 2023 година;
- развој и одржување на апликативен софтвер;
- развој и одржување на базата на податоци, системски софтвер, хардвер, маил и мрежи;
- примена на ИТ-политика за безбедност според стандардите на ВИГ групацијата;
- управување на ИТ преку следење на ИТ-проекти и ресурси и функционирањето на УОСИТ (Управен одбор на Секторот за информатичка технологија);
- усогласеност на ИТ-работењето со локалната законска регулатива;
- остварување на ИТ-планот на трошоци со 59,70% или заштеда од 40,30% во однос на планот за 2022 година;

- ИТ- планот за капитални набавки е остварен со 65,83%.

Поважни проекти на кои ИТ работеше во текот на 2023 се:

- Измени во Здравствено осигурување
- е-документи за годишен одмор
- Модул за Измени по полиси и пресметки од тарифа 1503 здравствено,
- Имплементација на МБА за Винер
- Поврзување со ICP VIG платформа
- Автоматска ликвидација на Фалсификати
- Имплементација на QR код за Општи услови во полиси,
- Автоматизација на IFRS17
- Дигитизација на полиси Одговорност, Бонд, Рудари за Интерсиг Албанија
- Дигитизација на полиси Имот, Незгода, Каско, Здравствено за СИВИГ Албанија
- Дополнување на АПИ-то Third Party со Хипотекарни полиси за СИВИГ Албанија
- Доработка на модулот за Реосигурување,
- Имплементација на Black List for Claims за Албанија
- Имплементација на ПЕПСА за Косово
- Имплементација на АПИ за внес на Патнички полиси за Косово

Реализирани се и повеќе инфраструктурни и проекти од аспект на ИТ безбедноста*:*

- Набавка на нови сервери и миграција на Орацле база на податоци 19c
- Двојно зголемување на Интернет врските во Скопје и Радовиш (резервна локација)
- Проширување на компјутерската мрежа на 2-ри и 6-ти спрат
- Пенетрациски тест на бизнис апликации
- Стартување со имплементација на CrowdStrike
- Миграција на тековна база од верзија ORACLE DB 18c во ORACLE DB 19c (Албанија)

10. Образложение кон постигнатите резултати

Македонија осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп и 2023 година ја заврши со позитивен финансиски резултат, односно добивка пред оданочување во износ од 43.9 милиони денари и по оданочување во износ од 37.2 милиони денари.

Клучни показатели на финансиско работење на Друштвото

Бруто-полисираната премија во 2023 година бележи раст во однос на минатата година од 15.7 %, односно 155 милиони денари, од кои - значителен пораст кај здравствено осигурување во износ од 93.6 милиони денари. Кај имотните класи на осигурување се оствари пораст во износ од 49.2 милиони денари со што се зацврсти овој вид на осигурување како доминантен во портфелот на нашето Друштво. Кај останатите класи е стабилен портфелот во текот на 2023 година.

Настанатите нето штети бележат зголемување од 25,6% или во апсолутен износ 67,8 милиони денари и тоа најмногу во осигурувањата од имоти и здравствено.

Трошоците за спроведување на осигурувањето, во структурата на расходите, се најголема позиција во нашата дејност, во вкупен износ се зголемени од лани односно 11,3% или во вкупен износ за 52,2 милиони денари. Додека, движењето на трошоците за стекнување, најчесто го прати развојот на бруто полисираната премија, има зголемување споредено со минатата година 20 % или во вкупен износ за 49 милиони денари.

Во осигурителното портфолио на Друштвото најголемо учество има имотното осигурување со 42,5%, следува осигурувањето од автоодговорност со 24,6%, потоа здравственото осигурувањето со 13,1%, каско на моторни возила со 6.2% и осигурувањето од незгода од 5,6%. Сите други видови осигурување учествуваат заедно со 8%.

Нето - инвестицискиот приход во текот на 2023 година е намален за 35,2% или вкупниот ефект на инвестицискиот приход е намалување во износ од 46,8 милиони се должи од капитална добивка..

Друштвото ја оддржа ликвидноста и солвентноста на високо ниво и во 2023 година и без проблем ги исполнува своите обврски.

Сметководствени политики

Во текот на 2023 година Осигурување МАКЕДОНИЈА ад Скопје Виена Иншуренс Груп нема промена во сметководствените политики споредено со последните ревидирани финансиски извештаи .

Дивиденда

Во текот на 2023 година МАКЕДОНИЈА Осигурување ад Скопје Виена Иншуренс Груп исплати дивиденда за 2021 и 2022 во износ од 62,3 мил. согласно дивидендниот календар.

Кредитни задолжувања

Друштвото нема проблем со ликвидноста и нема никакви кредитни задолженија.

Исполнување на планот и очекувања за претстојниот период

Според планот за 2024 година, очекуваме зголемување на бруто-полисираната премија во однос на остварената во 2023 година за над 4%, како и одреден пораст на добивката до 25% од истата. Во зависност од завршување на споменатата постапка за присоединување на Винер АД, планот соодветно ќе се зголеми за истиот релативен износ како оригиналниот план за раст на Друштвото.

Во 2024 година Друштвото ќе продолжи во насока за остварување на планираните задачи и нема да има проблеми со ликвидноста и солвентноста, како и со навременото исполнување на обврските.

МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје - Виена Иншуренс Груп
УПРАВЕН ОДБОР

Претседател на Управен одбор
Бошко Андов

Член на Управен одбор
Весна Ѓорчева

Член на Управен одбор
Татјана Димов

Член на Управен одбор
Озрен Марјановиќ

φ∑∪ιζτσζιτεφ∫τσΗτεζʰ ιφτσΛΘτσφφζτεζφΘ˜ ι ζ τειτσφφζτεζφΘ˜ ι
∫ Θ∑ιΗτσζφ˙Θ- Η∑τστ˙ι ∫ ζιζφΡζφζτειζφζφιτεζτ∫

∧ ζφζφζφφζφ∫φ∑ζ ζΛφιʰ ιΘζ

ΛΘεσΗζφζιΘʰ ιστσΛΘφτεʰ ιφΘφζφ 31 Η∫∑ζφφτεζ 2023

φτσΡΛφιʰ ιΘ˙ ζφζιΛΘφζφφζτσιστειφζΛτστε

ध्‍तसमतेश्‍वर मंदिर

R LेजÍh lsO´ dkÞ dzÍ LO ेमंदिर dkÞ tsls tcÍ ेमंदिर tsls

^ मंदिर dkÞ dkSu fn;s gq, मंदिर Íh lsO ेमंदिर

R LेजÍh lsO´ LO fnÍ tsfW O lsdkÞ Hts ेमंदिर (,d mdZ dkSu dkÞ lzfn;s) 1

R LेजÍh lsO´ LO W मंदिर dkÞ dkSu fn;s fn;s (,d mdZ dkSu dkÞ fn;s fn;s O) 4

R LेजÍh lsO´ LO tfdlsdzÍ dkSlsÍ ेमंदिर tsls O tfdlsO dkSls 8

R LेजÍh lsO´ LO tfO dkSu dkSlsÍ lsÍ tsls ेमंदिर 10

,d jkÍh Íसे tsdzW मंदिर dkÞ dkSu fn;s मंदिर lsÍ मंदिर Íh lsO ेमंदिर 12

R LƏj h lsO d⁄O
dj⁄ LO·Ədfmdtdtsls
tej ƏdLtstc

КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје
Ул. „Филип Втори Македонски" бр.3
Скопје 1000, Република Северна Македонија
+389 (2) 3135 220
mk-office@kpmg.com
kpmg.com/mk

Извештај на независниот ревизор до акционерите на Македонија Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп

Извештај за финансиските извештаи

Извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи Македонија Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп ("Друштвото"), како што се прикажани на страните од 1 до 72, кои се состојат од билансот на состојба на 31 декември 2023 година и билансот на успех, извештајот за промени во капиталот и извештајот за паричниот тек за годината тогаш завршена, и белешките кои се состојат од преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството на Друштвото е одговорно за изготвување и реална презентација на овие финансиски извештаи во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурување, како и за таква интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за да се овозможи изготвување на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално значајни грешки, било да се резултат на измама или ненамерно направени грешки.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да искажеме мнение за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја извршивме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени и објавени во Република Северна Македонија во Службен Весник бр. 79 од 11 јуни 2010 година. Овие стандарди изискуваат да се придржуваме на релевантните етички стандарди и да ја планираме и да ја извршиме ревизијата со цел да се здобиеме со разумна увереност дека финансиските извештаи не содржат материјално значајни грешки.

Ревизијата вклучува спроведување на процедури за добивање на ревизорски докази за износите и образложенијата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од нашите проценки, вклучувајќи ги и проценките на ризиците за значајни грешки во финансиските извештаи како резултат на измама или ненамерно направени грешки. Во проценувањето на овие ризици, ги разгледавме соодветните интерни контроли воспоставени во Друштвото за изготвување и реално прикажување на финансиските извештаи со цел да дизајнираме ревизорски процедури соодветни на околностите, но не и за да изразиме мнение за ефикасноста на интерните контроли воспоставени во Друштвото. Ревизијата, исто така вклучува осврт на користените

КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје, друштво со ограничена одговорност, регистрирано во Република Северна Македонија и членка на глобалната КПМГ организација на независни фирми поврзани, асоциирани со КПМГ Интернешнл Лимитед, англиско друштво со ограничена одговорност.

Регистрирано во Трговскиот Регистер на Република Северна Македонија со ЕМБС: 7016590, Даночен broj: MK4030011011001

сметководствени политики и значајните проценки направени од раководството, како и оценка на адекватноста на прикажувањето на информациите во финансиските извештаи.

Ние сме убедени дека ревизорските докази кои ги добивме се достаточни и соодветни за да обезбедат основа за нашето мнение.

Мнение

Според наше мнение, финансиските извештаи реално и објективно ја прикажуваат финансиската состојба на Друштвото на 31 декември 2023 година, како и неговата финансиска успешност и неговиот паричен тек за годината тогаш завршена, во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурување.

Останати прашања

Финансиските извештаи на Друштвото за годината завршена на 31 декември 2022 година беа ревидирани од друг ревизор којшто искажа немодификувано мислење за тие финансиски извештаи на 31 март 2023 година.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишен извештај за работата на Друштвото изготвен согласно барањата на член 384(г) од Законот за трговски друштва

Согласно изискувањата на член 34(д) од Законот за ревизија, ние известуваме дека историските финансиски информации обелоденети во годишниот извештај на Друштвото, изготвен од раководството согласно барањата на член 384(7) од Законот за трговски друштва, се конзистентни во сите материјални аспекти, со годишната сметка на Друштвото и со финансиските информации обелоденети во ревидираните финансиски извештаи на Друштвото, на и за годината која завршува на 31 декември 2023 година. Раководството е одговорно за изготвување на годишната сметка на Друштвото која што беше одобрена од Управниот Одбор на Друштвото на 27 февруари 2024 година и за изготвување на годишниот извештај на активностите на Друштвото, којшто беше одобрен од Управниот Одбор на Друштвото на 26 април 2024 година.

Скопје, 30 април 2024 година

ОВЛАСТЕН РЕВИЗОР
Срѓан Ранѓеловиќ

КПМГ Ревизија ДОО
Управител
Срѓан Ранѓеловиќ

КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

**φ⁻ʿ ʿ ʿ

ФҮНДЕГІ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫН РЕТТЕУ ЖӘНЕ ДАМЫТУ АГЕНТТІГІНІҢ ҚАРЖЫ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ПРУДЕНЦИАЛДЫҚ НОРМАТИВТЕРІНІҢ САҚТАЛУЫ ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР
2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАН ДЕГІ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША

(мың теңгемен, пайыздық үлестерден, жылдық пайыздық мөлшерлемелерден, ондық бөлшектерден басқа)

1 қосымша (қаржы ұйымдарының атауы)

Көрсеткіштің атауы	Жол коды	Есептік мерзім бойынша мәндер	
		2023	2022
1. Меншікті капиталдың жиынтығы		**971.111**	**840.218**
I. Негізгі капитал (1.1 - 1.2 + 1.3 - 1.4 + 1.5 - 1.6 + 1.7)	**9**	**332.623**	**264.760**
1. Жарияланған акциялардан (жарғылық капиталдан) сатылған акциялар (мүлік)		497.417	403.972
2. Өтелген акциялардан (жарғылық капиталдан) сатылмаған акциялар (мүлік) бойынша шығыстар		(558)	(3.378)
3. Жарияланған акциялардан (жарғылық капиталдан) сатылмаған акциялар (мүлік)		-	-
4. Жарияланған акциялардан (жарғылық капиталдан) сатылмаған акциялар (мүлік) бойынша дивидендтер		(164.581)	(157.493)
5. Өзгертілмейтін пайда		(1.982)	(13.552)
6. Өзгертілмейтін пайда бойынша шығыстар		-	-
7. Өзгертілмейтін пайда бойынша кірістер		2.327	35.211
II. Өзгертілетін капитал (2.1 - 2.2 + 2.3 - 2.4 + 2.5 - 2.6 + 2.7)		**-**	**-**
1. Өзгертілетін капитал бойынша шығыстар		**-**	**-**
1.1 Өзгертілетін капитал бойынша шығыстар		-	-
1.2 Өзгертілетін капитал бойынша шығыстар - Жарияланған акциялар (мүлік)		-	-
2. Өзгертілетін капитал бойынша кірістер		**-**	**-**
2.1. Өзгертілетін капитал бойынша кірістер		-	-
2.2 Өзгертілетін капитал бойынша кірістер - Жарияланған акциялар (мүлік)		-	-
3. Өзгертілетін капитал бойынша міндеттемелер, оның ішінде		**-**	**-**
3.1 Өзгертілетін капитал бойынша міндеттемелер		-	-
3.2 Өзгертілетін капитал бойынша міндеттемелер - Жарияланған акциялар (мүлік)		-	-
III. Өзгертілмейтін капитал (3.1 - 3.2 + 3.3 - 3.4 + 3.5 - 3.6 + 3.7)		**-**	**-**
1. Өзгертілмейтін капитал бойынша шығыстар		-	-
2. Өзгертілмейтін капитал бойынша кірістер		-	-
IV. Меншікті капиталдың жиынтығы (1.1 - 1.2 + 1.3 - 1.4 + 1.5 - 1.6 + 1.7 + 2.1 - 2.2 + 2.3 - 2.4 + 2.5 - 2.6 + 2.7 + 3.1 - 3.2 + 3.3 - 3.4 + 3.5 - 3.6 + 3.7)		**35.219**	**28.476**
1. Уақытша тұрақсыз (қаржылық (шаруашылық) қызметтен басқа)		14.812	7.958
2. Уақытша тұрақсыз (қаржылық (шаруашылық) қызметтен)		20.407	20.518
V. Меншікті капиталдың жиынтығы (I + II + III + IV)	**10**	**513.249**	**461.025**
1. Уақытша тұрақсыз (қаржылық (шаруашылық) қызметтен басқа)		**293.948**	**244.925**
1.1 Өтеуге арналған		241.071	204.164
1.2 Жарияланған акциялардан (жарғылық капиталдан) сатылмаған акциялар (мүлік) бойынша дивидендтер		54.262	51.531
1.3 Қаржылық емес ұйымдардың уақытша тұрақсыз қаржылық емес активтері		12.105	12.290
1.4 Өзгертілмейтін пайда бойынша уақытша тұрақсыз (+/-)		(13.490)	(23.060)
2. Ұзақ мерзімді қаржылық емес активтер уақытша тұрақсыз		**219.301**	**216.100**
2.1 Ұзақ мерзімді қаржылық емес активтер бойынша резервтер (провизиялар)		23.972	24.035
2.2 Уақытша тұрақсыз (өтеуге арналған) міндеттемелер		**114.566**	**109.374**
2.2.1 Өтелмеген сомалар		68.932	63.031
2.2.2 Уақытша тұрақсыз (өтеуге арналған) міндеттемелер		13.853	12.721
2.2.3 Өзгертілмейтін пайда бойынша міндеттемелер		21.004	19.262
2.2.4 Уақытша тұрақсыз (өтеуге арналған) міндеттемелер		382	350
2.2.5 Қаржылық емес активтер уақытша тұрақсыз (өтеуге арналған) міндеттемелер		10.395	14.010
2.3 Уақытша тұрақсыз (өтеуге арналған) міндеттемелер (Өзгертілмейтін пайда бойынша міндеттемелер, Өзгертілетін капитал бойынша міндеттемелер, Өзгертілмейтін капитал бойынша міндеттемелер)		**6.295**	**6.335**
2.4 Қаржылық емес активтер уақытша тұрақсыз		**74.468**	**76.356**
2.4.1 Уақытша тұрақсыз		40.730	39.896
2.4.2 Қаржылық емес активтер уақытша тұрақсыз		24.015	27.103
2.4.3 Уақытша тұрақсыз (өтеуге арналған) міндеттемелер уақытша тұрақсыз өзгертілмейтін пайда		9.723	9.357

ф۪ чqfтsсdz̧тefŋ̧тsнтdzʰ lsотsLОtsfпŋ̧fdzтdzтdzоОˆ j̧ q fтe̥j̧тsfпŋ̧fdzтdzтdzоОˆ j̧ ʃ ОˆC̣j̧нtsсdz̧ˆОчнˆCtsfˆj̧
J̧ q fj̧ dz̧ОR dz̧ъ lztej̧ dz̧ŋ̧L тdzтʃ
Λ q fdz̧Оdzŋ̧fпŋ̧ˆCq fLоj̧ʰ lsОq fLОdtsнq fdz̧ОlsОʰ lstsLОоtеʰ lzоОdz̧ О31 нj̧ˆC̣j̧dz̧ътеq f 2023

(fпŋ̧lsj̧ q fLdz̧sfпŋ̧ fпj̧ q fпŋ̧ˆCОчdz̧q fотsq fdz̧ˆОчq f нj̧ dz̧Отеq f, нtsˆCtsdz̧£lz тfтsq fdz̧ˆCˆlz dz̧j̧ j̧ dz̧Ld z̧Оuj̧ dz̧s)

J̧ q fdz̧Оdzŋ̧dz̧Оlzfпŋ̧j̧ ¤ (тfтeтsнtsсdz̧ lzоО)	J̧ j̧dz̧jʰ ˆCО	R Ldz̧sfпŋ̧ отsq fdz̧ˆОчq f нj̧ dz̧Отеq f	
ʃ тfq fпŋ̧dz̧Отfтs Lq fuq fˆОlsО		2023	2022
VI. υt ʃ z̧ ʃ ʌR ʃ J ʃ J ʃ r υJ фη ф		**18.613**	**21.080**
1. фdz̧тsтdlsq fLОuq fˆОq f отe̥j̧нdz̧sfпŋ̧dz̧sfпŋ̧sсdz̧Оfпŋ̧оО j̧ dz̧Оdz̧Olsj̧теq fˆОdzdz̧q f fпŋ̧e̥j̧нfпŋ̧sоОˆCtsq f dz̧j̧ fпŋ̧dz̧ЧOlsLОотеʰ j̧ˆ j̧ dz̧Онj̧ˆdz̧sfпŋ̧sО		**17.263**	**18.975**
2. υtdtsʰ tsuq fLОˆCОdz̧Olsq f		**-**	**-**
3. l j̧cОlsq fоdz̧q fˆCtefпŋ̧dz̧q fteОLdzq fˆCq f		**1.199**	**1.745**
4. J te̥j̧нdz̧sfпŋ̧dz̧s lzfпŋ̧sсdz̧Оfпŋ̧оО j̧ (dz̧j̧te̥j̧Оdzq fLq fteОdz̧q fLОdzвq f. fпŋ̧j̧нlzоО j̧ dz̧Отsв ˆj̧ˆClsq fоdz̧Оотe̥j̧нdz̧sfпŋ̧s)		**-**	**-**
5. t j̧Оdzq fLq fteОdz̧q fLОdzвq f tsн tfтdtsнОчвОdz̧Оw q fdz̧Оdzŋ̧fпŋ̧ˆCq f dz̧ЧtsIs - ˆCОtq fIsОdzdz̧ОLОdzвО		**21**	**-**
5.1 Λ q fdz̧Оdzŋ̧fпŋ̧ˆCq f одtsчlzоО ОteОfпŋ̧tsсdtsчdzq fоq f LОtfтdtsнОчвО		21	-
5.2 Λ q fdz̧Оdzŋ̧fпŋ̧ˆCq f одtsчlzоО ОLОlstedzоО j̧ (тfтs tsв ˆj̧ˆClsq fоdz̧Оотe̥j̧нdz̧sfпŋ̧s)		-	-
5.3 ʃ fпŋ̧sОdz̧Olsq f w q fdz̧Оdzŋ̧fпŋ̧ˆCq f одtsчlzоО О		-	-
6. ʃ fпŋ̧sОdz̧Olsq f lstdtsʰ tsuq f tsн одtsчlzоО О		**130**	**360**
VII. ʃ нυфl фυR ʃ нR l υt R υt ʃ l ʃ υt w l RYŞR υt ʃ z̧ ʃ ʌR. l фʃ фʃ t l R l ф t t ʃ нR l υt υJ фη t	**11**	**42.796**	**41.362**
1. υtdtsʰ tsuq fLОtfтe̥j̧оj̧dz̧dzq fоО			
2. ʃ fпŋ̧sОdz̧Olsq f tsfпŋ̧fdzтeq flsj̧dz̧dtslsj̧¤dz̧ŋ̧ˆCq f lstdtsʰ tsuq f . dz̧Оdz̧Оdz̧j̧dz̧q fLО te̥j̧tsfпŋ̧fdzтdzоО j̧		42.796	41.362
VIII. J t t l l ʃ нl ʃ υн ʃ l ʃ фнυJ фη E l ф t ʃ r ф t υJ фη фυф t ʃ ʃ нl l ʃ l ф t t ʃ R mф		**27.178**	**20.609**
IX. ʃ нυфl фυR t фнW ʃ l R. J ŞʃυYυJ фmрR R J t t l l ʃ нl R υн ʃ l ʃ фнυJ фη ф	**12**	**1.433**	**2.906**
X. l ʃ r RJ Şф l ф l t ʃ ʃ l r l фυф l ʃ l Rl ф t t l l ʃ l фη ʃ YυJ фη t		**43.976**	**46.751**
XI. l фlυJ ф l ф l t ʃ ʃ l r l фυф l ʃ l Rl ф t t l l ʃ l фη ʃ YυJ фη t		**-**	**-**
XII. l фη ʃ Ş l ф l ʃ r RJ Şф ʃ l l нl ʃ l фlυJ ф	**13**	**6.870**	**6.717**
XIII. ʃ l ʃ r l l l фη ʃ Ş		**-**	**-**
XIV. l ʃ r RJ Şф l ф l t ʃ ʃ l r l фυф l ʃ l Rl ф t ʃ ʃ l фη ʃ YυJ фη t		**37.106**	**40.034**
XV. l фlυJ ф l ф l t ʃ ʃ l r l фυф l ʃ l Rl ф t ʃ ʃ l фη ʃ YυJ фη E		**-**	**-**

ф ς ∪ q[ts c d ж t e f ї ς t s н t d z h l s ⊙ t s L ⊙ t s f n ї [d z t d z ⊙ ⊙ ї j q[t e ї t s f n ї [d z t d z ⊙ ⊙ ї j ∫ ⊙ ς ї j н t s c d ж ' ⊙ ⊙ н ς t s ї ' ї j
ї q[ї j c d ⊙ R d ж z t e ї j c d ж ї ї t d z t ї
∧ q[c d ⊙ d ж ї ї f n ї ς q[q[L ⊙ ї j h l s ⊙ q[L ⊙ c t s н q[c d ⊙ l s ⊙ h l s t s L ⊙ ⊙ t e h l z ⊙ ⊙ c d ⊙ 31 н ї ς ї j c d ⊙ t e q[2023

(f n ї l s ї j q[L c d ж s f n ї f n ї j q[f n ї ς ⊙ н ї ⊙ c d ж q[⊙ t s q[c d ⊙ н q[н ї j c d ⊙ t e q[, н t s ς t s c d ж l z t ї t s q[c d ⊙ ς l z c d ї j ї c d ⊙ L c d ⊙ ї j c d ж s)

ї q[c d ⊙ d ж ї c d ⊙ f n ї s f n ї s t s ' в ⊙	⊙ ς ї j c d ї h	R L c d ж s f n ї ⊙ t s q[c d ⊙ н q[н ї j c d ⊙ t e q[2023	2022
∫ ї t ї q[f n ї c d ⊙ ї t ї t s L q[ї q[' ⊙ l s ⊙			
ф ς ∪ R ї ф			
A. ї [ї ∫ ф ∪ [ї R m ф ї ї R ⊎ ї [ї [⊎ ∪ ї ф	**14**	**3.017**	**6.863**
1. ї l z н ⊙ q[c z			
2. ∫ f n ї s ⊙ c d ⊙ l s q[c d ї j c d ї ⊙ l s ї j t e q[' ⊙ c d z d ї q[f n ї e ї j н f n ї s ⊙ ⊙		3.017	6.863
ї . ї ∫ ∫ ї r ∪ ї ф ї ф		**1.759.211**	**1.807.791**
I. ї [ї ∫ m R z ї ∪ [. ї [ф [ї [ї R ∫ ї m ї ς ∪ R R ∫ ⊎ ∪ ф ї ф ∪ R ∫ ф ∪ [ї R m ф ї ї R ⊎ ї [ї [⊎ ∪ ї ф		**538.161**	**577.307**
1. ї j c d ї ' q[h l s j q[c d t e ⊙ н j ⊙ ї c d ж ї t s в ' j ς l s q[ς t s q[f n ї d z ⊙ ї l s L ⊙ ⊙ t e h j ї ' j c d ⊙ н j ' c d ж s f n ї s ⊙		**226.195**	**237.166**
1.1 ї j c d ї ' q[h l s j		11.248	11.248
1.2 ї t e ⊙ н j ⊙ ї c d ж q[t s в ' j ς l s q[	16	214.947	225.918
2. ї j c d ї ' q[h l s j . c d t e ⊙ н j ⊙ ї c d ж q[t s в ' j ς l s q[q[t s f n ї s ⊙ c d ⊙ l s q[f n ї j н f n ї s ⊙ ⊙ ς t s q[c d ї j f n ї d z ⊙ ї l s L ⊙ ⊙ t e h j ї ' j c d ⊙ н j ' c d ж s f n ї s ⊙	**15**	**311.966**	**340.141**
2.1 ї j c d ї ' q[h l s j		1.714	1.417
2.2 ї t e ⊙ н j ⊙ ї c d ж q[t s в ' j ς l s q[		310.252	338.724
2.3 ∫ f n ї s ⊙ c d ⊙ l s q[c d ї j c d ї ⊙ l s ї j t e q[' ⊙ c d z d ї q[f n ї e ї j н f n ї s ⊙ ⊙		-	-
II. ∧ R ї ф ї ⊎ R ⊎ ς R ї ї ∫ ї r ∪ ї ф ї ф ї ї ∫ ї [ї ∪ z ї ∪ ї ф ї ∫ ї [ї ∪ ї ф - ї ∫ ї [ї ∪ r ї R ⊻ . ї [ї R ї [ї ∪ r [ї R ї [ї ∪ z ї ∪ ї ф R ї ф [ї [ї R Y ς R ς ∫ ї ∪ [∫ ї R [ї ф ї R [ї ∪ R ∪ [∪ R		**9.144**	**9.673**
1. ф ς ∪ q[c d . l z н j c d ж [c d [t s f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[f n j s t ∫ f n j s ⊙ j c d ж f n ї ς q[c d ⊙ f n j s t d z d ї j c d ж s q[t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s ⊙ t s н t d z h l s ⊙ ⊙ t s t e d z ї ⊙ ' ї t ї t s н t d z ⊙ ї c d ж f n ї q[		-	-
2. ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s ς t s q[c d [c d [L н ⊙ c d ї j н t d z h l s ⊙ ⊙ t s t e d z ї ⊙ - ї t ї t s н t d z ⊙ ї c d ж f n ї q[c d [L ⊙ ї j c d ї ⊙ [c d ⊙ н t d z h l s ⊙ ⊙ t s t e d z ї ⊙ - ї t ї t s н t d z ⊙ ї c d ж f n ї q[		-	-
3. ф ς ∪ q[c d , l z н j c d ж [c d [t s f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[f n j s t ∫ f n j s ⊙ j c d ж f n ї ς q[c d ⊙ f n j s t d z d ї j c d ж s q[t s ї t e q[н t d z ⊙ ї j c d ж [н t d z h l s ⊙ ⊙		-	-
4. ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s ς t s q[c d [c d [L н ⊙ c d ї j ї t e q[н t d z ⊙ ї j c d ж [н t d z h l s ⊙ ⊙ c d [L ⊙ ї j c d ї ⊙ [c d ⊙ ї t e q[н t d z ⊙ ї j c d ж [н t d z h l s ⊙ ⊙		-	-
5. ∫ f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[⊎ ⊎ c d ⊙ c d ж f n ї ї ς q[⊙ c d ж s ⊙ l z ⊙ ⊙ ⊙ t s н t d z h l s ⊙ ⊙ t s t e d z ї ⊙ - ї t ї t s н t d z ⊙ ї c d ж f n ї q[		-	-
6. ∫ f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[⊎ ⊎ c d ⊙ c d ж f n ї ї ς q[⊙ c d ж s ⊙ l z ⊙ ⊙ ⊙ t s ї t e q[н t d z ⊙ ї j c d ж [н t d z h l s ⊙ ⊙		-	-
7. l c d ж s ⊙ l z ⊙ ⊙ ⊙ t s L ⊙ ї j н c d ж [f n ї ς q[ς t s c d ж t e d s c d ж [t e ⊙ c d ж [ї j c d ж s [l s ї j l s q[		9.144	9.673
III. ∫ ⊎ ∪ ф ї ф ∪ R ∧ R ї ф ї ⊎ R ⊎ ς R ї ї ∫ ї r ∪ ї ф ї ф	**17**	**1.211.906**	**1.220.811**
1. ∧ q[c d ⊙ d ж ї ї f n ї ς q[⊙ c d ж s ⊙ l z ⊙ ⊙ ⊙ t s q[f n ї ї ї z ⊙ ⊙ ⊙ l s н t s н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j		**79.813**	**19.330**
1.1 ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s f n j s t e d s ς c d ж ⊙ н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j н t s ї j н c d ж ⊙ t s н q[c d ж		79.813	19.330
1.2 ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s f n j s t e d s ς c d ж ⊙ н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j c d ж ⊙ н ї j н c d ж ⊙ t s н q[c d ж		-	-
2. ∧ q[c d ⊙ d ж ї ї f n ї ς q[⊙ c d ж s ⊙ l z ⊙ ⊙ ⊙ t e ⊙ f n ї ї t s c d ж s ⊙ l c d ж [⊙ L ⊙ ї t ї t e s н ⊙ ⊙ в ⊙		**585.544**	**566.780**
2.1 ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s f n j s t e d s ς c d ж ⊙ н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j н t s ї j н c d ж ⊙ t s н q[c d ж		-	-
2.2 ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s f n j s t e d s ς c d ж ⊙ н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j c d ж ⊙ н ї j н c d ж ⊙ t s н q[c d ж		585.288	554.715
2.3 ф ς ∪ q[c d , l z н j c d ж [c d [t s f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[f n j s t ∫ f n j s ⊙ j c d ж f n ї ς q[c d ⊙ f n j s t d z d ї j c d ж s q[		256	12.065
2.4 ф ς ∪ q[c d [l z н j c d ж [⊙ t s c d ж ⊙ j f n j s c ∪ q[f n ї ς q[⊎ ⊎ t s c d ж ї t s ⊙ q[		-	-
3. ∧ q[c d ⊙ d ж ї ї f n ї ς q[⊙ c d ж s ⊙ l z ⊙ ⊙ ⊙ L ⊙ ⊙ l s t e d z ⊙ ⊙ ⊙ ї j		**-**	**-**
3.1 ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s f n j s t e d s ς c d ж ⊙ н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j н t s ї j н c d ж ⊙ t s н q[c d ж		-	-
3.2 ∫ t s c d ж ї c d ж f n ї ς q[⊓ ⊙ t e d s q[c d [t s н ⊙ t e ї j н c d ж s f n j s f n j s t e d s ς c d ж ⊙ н t s f n j s ⊙ f n j z ⊙ ⊙ ⊙ ї j c d ж ⊙ н ї j н c d ж ⊙ t s н q[c d ж		-	-
3.3 ф ς ∪ q[c d . l z н j c d ж [c d [t s f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[f n j s t ∫ f n j s ⊙ j c d ж f n ї ς q[c d ⊙ f n j s t d z d ї j c d ж s q[		-	-
3.4 ф ς ∪ q[c d [l z н j c d ж [⊙ t s c d ж ⊙ j f n j s c ∪ q[f n ї ς q[⊎ ⊎ t s c d ж ї t s ⊙ q[		-	-
4. ∫ j ї t ї t s L c d l s q[. L ⊙ ї j c d ї ⊙ [c d [t s f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[ї t ї c d ⊙ f n j ї ⊙ c d ж q[		**546.549**	**634.701**
4.1 ∫ ⊙ н j c d ж q[н j ї t ї t s L c d l s q[		546.549	634.701
4.2 ї ⊙ ї j c d ї ⊙ [t s в j L в j н j c d ж q[f n j s ⊓ c d [ї t s l s ї j ς ⊙		-	-
4.3 ∫ f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[L ⊙ ї j c d ї ⊙ [		-	-
4.4 ∫ f n j s ⊙ c d ⊙ l s q[ї t ї c d ⊙ f n j ї ⊙ c d ж q[		-	-
5. ∫ j t e q[⊙ ⊙ l s q[⊙ c d ж q[⊎ ⊎ c d ⊙ c d ж f n ї ї ς q[c d ⊙ f n j s t d z d ї j c d ж s q[		-	-

**ф۞ۆ[ts۞ژt۞fژ۞ts нtژژh lsژts L۞ts۞fژ[۞ژtژژ۞ژ۞ ژ ژ[tژژ۞ژtsژژ[۞ژtژژ۞ژ۞ ژ ژ ژ۞۞ژژ нts۞ژژ۞ژ۞нژ۞ژts۞ژ۞ژ ژ ژ[ژژژ

**φ۔ٮ۔ڈ۔ڈ۔ڈ

Биланс на состојба (продолжува)

Опис на позицијата	Белешка	Износ во илјади денари 2023	2022
Ж. ОБВРСКИ		**110.611**	**94.551**
I. ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ		**-**	**-**
1. Обврски спрема осигуреници		-	-
2. Обврски спрема застапници и посредници		-	-
3. Останати обврски од непосредни работи на осигурување		-	-
II. ОБВРСКИ ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ		**66.025**	**41.385**
1. Обврски по основ на премија за соосигурување и реосигурување		64.338	40.384
2. Обврски по основ на учество во надомест на штети		-	-
3. Останати обврски од работи на соосигурување и реосигурување		1.687	1.001
III. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ	24	**44.586**	**53.166**
1. Останати обврски од непосредни работи на осигурување		16.894	27.147
2. Обврски по основ на финансиски вложувања		7.534	6.762
3. Останати обврски		20.158	19.257
З. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА	25	**192.187**	**159.805**
S. НЕТЕКОВНИ ОБВРСКИ ВО ВРСКА СО НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА		**-**	**-**
И. ВКУПНА ПАСИВА А+Б+В+Г+Д+Ѓ+Е+Ж+З+S		**2.688.250**	**2.612.900**
J. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА – ПАСИВА	27	**14.516**	**33.254**

Финансиските извештаи се одобрени од Управниот одбор на 27 Февруари 2024 година, усвоени од Надзорен Одбор на 13 Март 2024 и потпишани во нивно име од:

Г-дин Бошко Андов

Генерален Менаџер

Г-ѓа Маргарета Поповска - Гошева

Менаџер за финансии/Овластен сметководител
(уверение бр. 0100428)

φς.υφ[τsφzjτφfnξτs нτφzh lsφτs LΘτsfnρ[φzτφzφzφΘ˙ j φ[τφjτsfnρ[φzτφzφzφΘ˙ j ∫ Θς.jнτsφz⁄˙Θ·нς.τsJ˙j

J φ[jφΘR φz, lzτφjφfφJτφzτJ

∧ φ[φΘφfφρ[fnξφ[φ[LΘj h lsΘ[LΘφτsнφ[φΘlsΘh lsτs LΘφτh lzφΘφΘ 31 нj.ς.jφzφτφ[2023

(fnρ[lsj φ[Lφτsfnρ[fnj φ[fnξ.ΘJ Θφz[φτs φ[φz˙ΘJφ[нj φΘτφ[, нτsς.τsφΘ£lz τJτsφ[φΘξ.lz φzj φ[φΘLφΘυj φτs)

R LφJh lsΘ˙τslsLΘτJτφτsφzjφz⁄ φτsς.ΘJτφ[lsΘφτslsΘ

τsLφ[υφ[˙Θ	J φzjh ς.Θ	ϕς.υφ[τsφzjτφfnξ ς.φ[ς.ΘJτφ[lsΘφτz	τφjφzξφ[φΘ ˙φzξφ[lsφτφΘφτz φ[ΘΘς.υφ[φ[	J φj LJτφφ[					∫ lsΘτφfφj φz⁄ fnτsJfnτφj φz φ[ΘΘς.υφ[φ[	τ φjφΘφτφφ[LΘυφ[τsφz ΘτφjLJτφφΘ	⌠ τsφφ[φφΘ(fnτs LφΘξΘ +)/ LΘφzφΘ(fnτs LφΘξΘ -) LΘ lsj ς.τsφφΘξΘ φτsнφ[φΘξΘ	J ς.τφfφτφs τφjLJτφφ[
			τφjφzξφ[φΘ ˙φzξφ[lsφτφΘφτz φ[ΘΘς.υφ[φ[	нlsΘτφfφτφφ[φ[τφjLJτφφ[	τφjLJτφφ[LΘ fnτsJfnτφj φz φ[ΘΘς.υφ[φ[	∫ fnτsΘτφξΘs φ[τφjLJτφφ[	J ς.τφfφτφs τφjLJτφφ[						
нτsfnτsτs˙вΘφξΘ 1 ˙ΘφzΘτφ[2022 τJτφjlsς.τsнφξΘsΘнj φτsφφΘ φτsнφ[φΘ		**888.308**	**-**	**291.345**	**-**	**-**	**8.687**	**300.032**	**-**	**226.139**	**211.688**	**55.015**	**1.681.182**
нτsfnτsτs˙вΘφξΘ 1 ˙ΘφzΘτφ[τJτφjlsς.τsнφξΘsΘнj φτsφφΘ φτsнφ[φΘ		888.308	-	291.345	-	-	8.687	300.032	-	226.139	211.688	55.015	1.681.182
ї τJτφjτJτφΘφτs ⌠ τsφφ[φφΘ[LΘφzφΘ LΘ τJτφjlsς.τsнφξΘsΘнj φτsφφΘ φτsнφ[φΘ		**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**40.034**	**40.034**
⌠ τsφφ[φφΘ[LΘφzφΘ LΘ lsj ς.τsφφΘξΘsΘ нj φτsφφΘ φτsнφ[φΘ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40.034	40.034
J j fnτsJfnτφφj φz⁄ φτs ς.ΘJτφ[lsΘφτslsΘ		-	-	-	-	-	-	-	-	(56.912)	-	-	(56.912)
J j τφjΘφτz[LφτφΘφz⁄ нτsφφ[φφΘ[/LΘφzφΘ[τsн φτφΘlsj τφφ[˙ΘφτφΘφz⁄ fnτφjнfnτφφΘ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
J j τφjΘφτz[LφτφΘφz⁄ нτsφφ[φφΘ[/LΘφzφΘ[τsн ⅜ φ[φΘφfφρ[fnξφ[φ[φτsφφΘ˙ΘJ τφΘfnJJτsφτsφφΘ˙ΘJφ[φ[LΘJτJτφτsнΘ˙ΘJвΘ		-	-	-	-	-	-	-	-	4.616	-	-	4.616
⌠ j ΘφzφΘ[LφτφΘφz⁄ нτsφφ[φφΘ[/LΘφzφΘ[τsн ⅜ φ[φΘφfφρ[fnξφ[φ[φτsφφΘ˙ΘJ τφΘfnJJτsφτsφφΘ˙ΘJφ[φ[LΘJτJτφτsнΘ˙ΘJвΘ		-	-	-	-	-	-	-	-	(61.528)	-	-	(61.528)
⌠ fnτsΘφφΘsφ[φz⁄fnτsJfnτφφj φz⁄fnξφ[τJτφτsφz⁄j φz⁄ φτs ς.ΘJτφ[lsΘφτslsΘ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
нτsJfnτφφj φz⁄fnξφ[τJτφτsφz⁄j φz⁄ φτs ς.ΘJτφ[lsΘφτslsΘ		**-**	**-**	**18.338**	**-**	**-**	**-**	**18.338**	**-**	**-**	**(35.069)**	**(55.015)**	**(71.746)**
J φτsφz⁄j φz⁄φΘ˙ΘJ j/φφΘφz⁄ΘJφτφΘ˙ΘJ j φφΘ ΘΘς.υφ[τsφz⁄j τφfnξφ[τsτs ς.ΘJτφ[lsΘφτz		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
⌠ fnτsΘφφΘsφ[lzJτφφΘsφ[τsн fnτsτφΘφφΘ φφΘfnτsJfnτφφj φz⁄fnξφ[lsj		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R fnJτφφΘsΘ φφΘ нφ[φ[нj φz⁄ΘJ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	(71.746)	-	(71.746)
⌠ fnτsΘφφΘsΘ τφΘfnJτφjнj φz⁄ΘJ φφΘ fnτsJfnτφφj φz⁄fnξφ[lsj		-	-	18.338	-	-	-	18.338	-	-	36.677	(55.015)	-
нτsfnτsτs˙вΘφξΘ 31 нj.ς.jφzφτφ[τJτφjlsς.τsнφξΘsΘнj φτsφφΘ φτsнφ[φΘ 2022		**888.308**	**-**	**309.683**	**-**	**-**	**8.687**	**318.370**	**-**	**169.227**	**176.619**	**40.034**	**1.592.558**

φς.υφ[τsσφ.τεφ.ς.τs ΗτεΦz^h lsφτs LΘτsφφ[φzτεφzφΘ^ .φ φ[τε.φτsφφ[φzτεφzφΘ^ .φ.[Θς.φΗτsσφ.'Θ·Η ς.τsφ.'.φ

Φ φ[φφΘ R φφ. Φzτε.φφφφ.φ.τεφzφ

Λ φ[φφΘφφφφ[φφς φ[LΘφ.φ^h lsΘφ[LΘφτs Η φ[φφΘlsΘ^h lsτs LΘφτε^h lzφΘφφΘ 31 Η.φς.φφφτεφ[2023

(φφφ[lsφ.φ φ[Lφτsφφφφ[φφ.φ φ[φφς.Θ·Η φ[Θφφ.φ[φτs φ[φΖΘ·Η φ[Η.φ φφΘτεφ[, Η τsς.τsφφ£lz φτs φ[φφΘς.τlz φφ.φ φ.φ φφΘ.φφΘ.φ.φ φτs)

R LΘ.φ^h lsΘ'τslsLΘφτφτεφτsφφ.φφ.φ φτs ς.Θφτφ[φ[lsΘφτφτslsΘφτφτslsΘ(τφτεφτs Η τsφφ.φ lzφΘ)

| φτs LφΘφ[| φ.φ^h ς.Θ | φς.υφ[τsφφ.τε φφς.φ[ς.Θφτφ[φ[lsΘφτφz | φτε.φφ.φ^h φ.φ.φ[φ[φφΘ φφ.φ[lsφτεΘφφφ φΘς.υφ[φ[| φ[φ.L.φτεΘφ[| | | | | φ[lsς.φφτφ.φφφ φφτsφφφφ φΘς.υφ[φ[| φ[φφΘφφτεφτε.φ[LΘ.υφ[τsφφφ φτε.φ.L.φτεΘ | φ[φφφφφ

**φ۔ٮ۔ڈ۔ٮ۔ڈ۔ٮ۔ڈ

Извештајот за паричните текови (продолжува)

ПОЗИЦИЈА	Белешка	Износ во илјади денари 2023	2022
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА		**229.490**	**268.378**
1. Одливи по основ на нематеријални средства		-	-
2. Одливи по основ на материјални средства		12.257	12.957
3. Одливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото		2.396	12.969
4. Одливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети		-	-
5. Одливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување		79.813	19.330
6. Одливи по основ на останати финансиски пласмани		135.024	223.122
7. Одливи од дивиденди и останати учества во добивка		-	-
8. Одливи од камати		-	-
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА		**112.044**	**79.032**
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА		**-**	**-**
В. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ			
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ		**-**	**-**
1. Приливи по основ на зголемување на акционерскиот капитал		-	-
2. Приливи по основ на примени краткорочни и долгорочни кредити и заеми		-	-
3. Приливи по основ на останати долгорочни и краткорочни обврски		-	-
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ		**62.364**	**71.325**
1. Одливи по основ на отплата на краткорочни и долгорочни кредити и заеми и останати обврски		-	-
2. Одливи по основ на откуп на сопствени акции		-	-
3. Одливи по основ на исплата на дивиденда		62.364	71.325
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ		**-**	**-**
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ		**62.364**	**71.325**
Г. ВКУПНО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ		**1.721.314**	**1.643.036**
Д. ВКУПНО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ		**1.739.107**	**1.644.735**
Ѓ. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ		**-**	**-**
Е. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ		**17.793**	**1.699**
Ж. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТОКОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД		**121.980**	**123.680**
З. ЕФЕКТ ОД ПРОМЕНА НА КУРСОТ НА СТРАНСКИ ВАЛУТИ ВРЗ ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ		**-**	**-**
S. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД	**22**	**104.187**	**121.980**

Финансиските извештаи се одобрени од Управниот одбор на 27 Февруари 2024 година, усвоени од Надзорен Одбор на 13 Март 2024 и потпишани во нивно име од:

Г-дин Бошко Андов

Генерален Менаџер

Г-ѓа Маргарета Поповска - Гошева

Менаџер за финансии/Овластен сметководител
(уверение бр. 0100428)

**ϕ۹ৃ্ৃ্ৃ্

*(փոփոխվել է ՀՀ օրենքներով՝ 2004 թվականի դեկտեմբերի 28, 2009 թվականի դեկտեմբերի 27, 2010 թվականի դեկտեմբերի 17, 2011 թվականի հունվարի 1-ի խմբագրությամբ, 2012 թվականի հունվարի 1, 2014 թվականի հունիսի 27, 2014 թվականի դեկտեմբերի 17, 2015 թվականի հունիսի 25, 2020 թվականի դեկտեմբերի 17, 2021 թվականի հունիսի 3, 2023 թվականի դեկտեմբերի 22 օրենքներով, ուժի մեջ մտնելու մասին տե՛ս հոդվածներ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41,

ϕϹϒϋϱϲϱϲϱϲ

ϕ ς ५ ५ ८ ८ ८

ϕ ς ʼ ʼ ʼ

(গাজীপুর জেলার কালিয়াকৈর, শ্রীপুর উপজেলা এবং ঢাকা জেলার দোহার উপজেলা)

3. ফসল উৎপাদন প্রযুক্তি বিষয়ক কার্যাবলী (ফলবতী শাখা)

3.1 বিভিন্ন ফলের চারা উৎপাদন প্রযুক্তি (ফলবতী শাখা)

3.1.1 আম চারা উৎপাদন প্রযুক্তি (ফলবতী শাখা)

আম গাছের বংশবিস্তার

আম গাছের বংশবৃদ্ধি করা হয় বীজ, গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং ইত্যাদি পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় গবেষণা কাজে। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

বিভিন্ন জাতের আম গাছের বংশবৃদ্ধি করা হয় গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় গবেষণা কাজে। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

আম চারা উৎপাদন পদ্ধতি

আম চারা উৎপাদন করা হয় গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় গবেষণা কাজে। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

3.2 আম গাছের চারা

আম গাছের চারা উৎপাদন করা হয় গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় গবেষণা কাজে। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

আম গাছের চারা উৎপাদন করা হয় গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় গবেষণা কাজে। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

3.2.1 চারা উৎপাদনের জন্য মাতৃগাছ নির্বাচন

চারা উৎপাদনের জন্য মাতৃগাছ নির্বাচন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

আম গাছের চারা উৎপাদন করা হয় গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত।

চারা উৎপাদনের জন্য মাতৃগাছ নির্বাচন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। চারা উৎপাদনের জন্য মাতৃগাছ নির্বাচন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। চারা উৎপাদনের জন্য মাতৃগাছ নির্বাচন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

3.2.2 আম গাছের চারা উৎপাদন প্রযুক্তি

আম গাছের চারা উৎপাদন করা হয় গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতিতে। বাণিজ্যিক ভিত্তিতে গুটি কলম, জাব কলম, সাইড কলম, স্টুপ কলম, এয়ার লেয়ারিং, ইনার্চিং, ইনার্চিং পদ্ধতি বহুল প্রচলিত। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় গবেষণা কাজে। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য। বীজ হতে চারা উৎপাদন করা হয় বিভিন্ন জাতের উদ্ভাবন, উন্নয়ন ও সংরক্ষণের জন্য।

ϕ ς ϒυ ∫ τsσζ ϑ ι τσ ϖ ζ ∫ ∫ ∫

3. খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়াসংক্রান্ত তথ্যাবলি (ফরমেট-3)

3.4 প্রস্তাবিত পরিবর্তনসমূহ (ফরমেট-3)

(i) খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি

বর্তমান ফরমেটে উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য কোনো ঘর নেই। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে উত্তরদাতাগণ সহজে তথ্য প্রদান করতে পারবেন। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার মান উন্নয়ন সম্ভব হবে।

বর্তমান ফরমেটে খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার মান উন্নয়ন বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য কোনো ঘর নেই। খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার মান উন্নয়ন বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার মান উন্নয়ন বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার মান উন্নয়ন সম্ভব হবে।

(ii) প্রস্তাবিত প্রস্তাবসমূহের পরিবর্তনসহ খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়া

প্রস্তাবিত প্রস্তাবসমূহের পরিবর্তনসহ খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ নিম্নরূপ:

- প্রস্তাবিত প্রস্তাবসমূহের পরিবর্তনসহ খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ, প্রস্তাবিত প্রস্তাবসমূহের পরিবর্তনসহ খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ (বর্তমান ফরমেটে খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ সংগ্রহের জন্য কোনো ঘর নেই।)
- প্রস্তাবিত প্রস্তাবসমূহের পরিবর্তনসহ খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন।
- খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্য উৎপাদন প্রক্রিয়ার বিবরণ সম্ভব হবে।

(iii) খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি

বর্তমান ফরমেটে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য কোনো ঘর নেই। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সম্ভব হবে।

বর্তমান ফরমেটে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সম্ভব হবে।

3.5 খাদ্যসূচি

খাদ্যসূচিতে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ, খাদ্যসূচিতে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্যসূচিতে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্যসূচি প্রস্তুত করা সম্ভব হবে।

খাদ্যসূচি প্রস্তুত করা

খাদ্যসূচি প্রস্তুত করার বিষয়ে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্যসূচি প্রস্তুত করার বিষয়ে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্যসূচি প্রস্তুত করা সম্ভব হবে।

খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান

খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা প্রয়োজন। খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সংগ্রহের জন্য ফরমেটে নতুন ঘর সংযোজন করা হলে খাদ্য উপাদানের পরিমাণ ও গুণগতমান বিষয়ক তথ্যাবলি সম্ভব হবে।

*(φ ξ ρ ζ σ ξ ρ ζ λ ε τ σ φ ξ φ ξ ζ φ ξ ζ η σ ζ ρ ζ ε ο τ σ ζ ρ ζ η σ ζ ρ ζ η σ ζ ρ ζ η

3. গবেষণা কার্যক্রম (বিষয়ভিত্তিক)

3.7 জৈবিক বালাই দমন

ক) ক্ষতিকর পোকা মাকড়

গাজরের কালো মাছি (Bactrocera cucumis) এর ফেরোমন ফাঁদ ব্যবহার করে ক্ষতিকর পোকা দমন কার্যক্রম

গাজরের কালো মাছি এর ফেরোমন ফাঁদ ব্যবহার করে ক্ষতিকর পোকা দমন কার্যক্রম বাস্তবায়ন করা হয়। এ কার্যক্রমের আওতায় ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন করা হয়। গাজরের কালো মাছি এর ফেরোমন ফাঁদ ব্যবহার করে ক্ষতিকর পোকা দমন কার্যক্রম বাস্তবায়ন করা হয়।

জৈবিক বালাই দমন কার্যক্রমের আওতায় ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন করা হয়। এ কার্যক্রমের আওতায় ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন করা হয়।

জৈবিক বালাই দমন কার্যক্রমের আওতায় ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন করা হয়:

- ফাঁদ স্থাপনের জন্য প্রতি হেক্টরে ৫ টি ফেরোমন ফাঁদ ব্যবহার করা হয়;
- ফাঁদ সংগ্রহের জন্য প্রতি সপ্তাহে একবার ফাঁদ পরিদর্শন করা হয়।

খ) ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন

গাজরের কালো মাছি এর ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন কার্যক্রম বাস্তবায়ন করা হয়। এ কার্যক্রমের আওতায় ফেরোমন ফাঁদ স্থাপন করে ক্ষতিকর পোকা দমন করা হয়। গাজরের কালো মাছি এর ফেরোমন ফাঁদ ব্যবহার করে ক্ষতিকর পোকা দমন কার্যক্রম বাস্তবায়

ф ҫ ҫ ҫ

(փոփոխությունները և լրացումները կատարվել են ՀՀ Արարատի մարզի քաղաքացիների խորհրդի 2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ի թիվ 31-Ն որոշմամբ)

3. Գործունեության ֆինանսական արդյունքները (մասնագիտացված)

3.8 Գործառնական ծախսեր (մասնագիտացված)

Գործառնական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական եկամուտների գումարի նկատմամբ գործառնական ծախսերի գերազանցող գումարը, եթե գործառնական ծախսերի գումարը գերազանցում է գործառնական եկամուտների գումարը, ապա գործառնական ծախսերի գումարի նկատմամբ գործառնական եկամուտների գերազանցող գումարը։ Գործառնական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը դրական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական ծախսերի գերազանցող գումարը։

Գործառնական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը դրական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական ծախսերի գերազանցող գումարը։

3.9 Ամորտիզացիոն հատկացումներ

Գործառնական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է ամորտիզացիոն հատկացումների գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը դրական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։

Գ) Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է

Գործառնական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը։

- գործառնական ֆինանսական արդյունքի դրական գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական ծախսերի գերազանցող գումարը;
- գործառնական ֆինանսական արդյունքի բացասական գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը;
- գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական ծախսերի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը դրական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական ծախսերի գերազանցող գումարը;
- գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։
- գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը։

Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, ինչպես նաև գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։

Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը դրական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը բացասական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։

Դ) Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը։

Գործառնական ծախսերի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը։

- գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։
- գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։ Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը, եթե գործառնական ֆինանսական արդյունքը դրական է, ապա գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։
- գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարի նկատմամբ գործառնական ֆինանսական արդյունքի գերազանցող գումարը։

Գործառնական ֆինանսական արդյունքի մեջ հաշվանցվում է գործառնական ֆինանսական արդյունքի գումարը։

(فںفںںں۔ں د فںلۂںدہۂںفںں فںں د فںفں۔ںں۔ںدہۂد فںوںتسد فںد فںۂ۔ںھد فںں۔ں د فںدہۂںتدد فں، ںتس۔ںتسدہۂ۔ںںزں ںتسد فںدہۂ۔ںںزں دہۂں۔ں د فںدہۂں۔ںدہۂںں۔ں)

3. ں دہۂںں۔ںدہۂد فںفںںۓںںں۔ںتسںوںتسںہںفںںسںوں۔ں دہۂد فںتسدہۂںںسد فں۔ں د فں (ں فںتدںتسںہںتسدہۂںزںوۂ)

3.9 ں د فدہۂدہۂںفںں۔ں د فںدہۂںتسںںزںوۂ ۔ں (ں فںتدںتسںہںتسدہۂںزںوۂ)

ب) ںتۂںںہںفںںوۂںتدۂںفںںں فںتسدہۂںتسںںزںوۂ د فںوں د فںں۔ں ں فںتدںتسںہۂںںب۔ں (ں فںتدںتسںہںتسدہۂںزںوۂ)

ں ںتس ں فںتسںںۓدہۂںںتسںں فںتدںں د فدہۂںں۔ں ۔ں دہۂںںہںتسںںۓدہۂں ں فںتدں فںۓںںتسۓ فںںسںفںںںوںںزںوۂ ۔ں ۔ں دہۂں ںں۔ں د فدہۂںدہۂںفںں۔ںںں۔ں
فںںسںفںںںںںب۔ں ں فدہۂںں۔ں ںتۂںںہںدہۂںں۔ں ں فںتدںں۔ں ں فںتدںں۔ں ں فںتد

(fnJlsj qfLdzsfnJfnj qfnSOqfdzfsotsqfdzOнqf нjdz@tsqf, нtsSftsdz@lz tftsqfdz@SlzdzJ j dz@Ldz@uJdts)

3. ηdz@uOdzqf fnJsjlsSftsosтsнfnJsojdzqftftsdzflsqfSqf (tftdtsнtsdzqlzsO)

3.9 ∧qfdz@dzfnJfnSqf odtsqlzsOT O(tftdtsнtsdzqlzsO)

G) ηOGtzsqftftstsOнqftsBjLotejнdzsOT j

(i) нtejнfnJs oO-SftsqfnJ otejнdzsOOls fnJftstejн Obftstdsqf Lqftsodz@dz@sOodz@otejнdzsfnJs

ηOfnjSts нOlszdz3dz@BqfdzOdzfnJslsdz@fnJsfnJstsBO-r tdzh lsotslsts tftdtsujdzsO-нOdzqftftsfnJstsqftsBj Sqfoqfdzqf нtsSftsOLqf LOtsBjLotejнdzftstsfnJsdz@W qfdz@dzfnJfnSqflsj fnJejнfnJsoOqfdzqftdztftOdz@W qfdz@dzfnJfnSqf fnJejнfnJsoOftsqfdzj fnj dz3tsOls fnJftstejн tsB Sqfoqfdz@otejнdzsfnJs ∧qfdz@dzfnJfnSqflsj fnJejнfnJsoO fnj tsBjLotejнdzjlsqf Sftsso tsB Sqfoqfdzqf нtsSftsOLqf tftsSftsOлzsOOlsнjSOtsBjLotejнdzsoT j lstsdz@fnJsOdz@dztstftstftsujlsdzslststftejLdz@sOT j dz@fnJejнfnJsotslstsqf fnJstslstsqf dz3odzqf Sdzqfj dz@qfнdzqflsj tftejqfudzqflsj Sftsoqf Sftsqf dz3tsOlsojtdtsнtsfnJstsSdtsнOfnj tftdtsujdz@ls.

∫B SqfoqfjdzнtsslsL нjSOW qfdz@dzfnJfnSqflsj fnJejнfnJsoOfnj tsBjLotejнdzjlsqf dz3tsOjj нOosSdzujzsOнtsudzj Sj qfdzqf dzjqfnJftsdzdzsOT j dz@tsBotefnSqflsj dz@нtsdzqfSslsqf, tejfnJstdzSlszqftsOT j dz@tftsBOtdzsOT jlstsтsн fnJstejOdz@dz@ qfr tdzh lsotslsts fnJftstejн lzfnJdzsoqf Sftsqfr tdzh lsotslsts qfdz@Slz dzj qf тsнtsBtdzsO, qfdzqfSOupqf нjSOнtsdzqfdzSftsls qfdzqf qfLнOsOutslsdz@ΠOtdsqflsj тsн otejнdzftsBODz@tdslsqftsOtdzj, qfnujLdzsOT j dz@OSqfojdzqfLOtcLOΠOtdsqflsj тsн otejнdzftsfnJs qfdzqf нtdzqf otstsudzqfoqf qfdzW tstdz3Oupqf LOtdzqfOdz@fnJejнfnJsoOSqfts h lsts fnj: dzjgOlsqfoqfdzqftftsqfdzjdzqf otsqfdzOlsjkdz@lsOfnJftsfnJsBdz@fnJs dz@нtsdzqfdzSftsls qfdzqf qfLнOsOutslsdz@ΠOtdsqflsj тsн otejнdzftsfnJs otsdtqfdzqfOlsO, qfdzqf jSftsdzdzfnJqf lzfnJdzsoqf Sftsqf fnJstsнojlsfnJsolzsOOls fnJs dzjqfnJftsdzdzsOT j dz@tsBotefnSqflsj otsdtqfdzqfOlsO.

ηOdzsOlsO tftstsOнqf tsBjLotejнdzsOT j dz@ fnJejнfnJsoOlsO joqfнjdz@qftsOdz@dzqf tftts OdzjstdsqfLqftsOdz@ dz@BOodz@ otejнdzftsfnJs fnj dzjtsqf SqfOSqfts tsOLdzqfSOftsdzjlz fnJdzjlsSftsotsнfnJsojdz@lsO otejнdzftsfnJs dz@W qfdz@dzfnJfnSqflsj fnJejнfnJsoO qf fnjgOh dz@lsO otejнdzftsfnJs dz@ tsujSlzsOdzqflsj tftSqfudzqf tftsqfdzqfoqf нqfnJSftsdzqftsOdzqf fnJs qfdzqfudzqfOdzdz@lsO jW jSqfoqfdz@SqfOdzjOlsdz@ fnJsOfjSqfO dz@ fnJejнfnJsoOlsO. ηOdzsOqflsj tftstsOнqf tsBjLotejнdzsOT j fnj tftsqfLdz@oOOls otsBqfdz@dzfnJslsdz@ lzfnJfjj Π qf fnj tejW dzjSqfsqftsOdzqf otsfnJdzjlsSqflsj LO qfnJftsOosSqfO dz@ otejнdzftsfnJsO dz@ LOjdzjqflsj, qfnJftsOosSqfO dz@otejнdzftsfnJsO dz@ tftsBOtdzsOT OlsOtftsfnJftsO dz@tsfnJftsdzdzsOT j qftsfnJsOdz@lsqftftsBOtdzsOT O.

r tsSftsdz@lz otsdz@tejнdzqftslstftjtejqftsн qfLdzsfnJslsdz@LOdzsOlsOtftstsOнqftsBjLotejнdzsOT j fnj dz@dz3Odzqf, LOdzsOlsO fnj OdzdzqftsOdzqfLBqfdz@dzfnJslsdz@lzfnJfjj Πtsls.

(ii) нtejнfnJs oO-Sftsdz@fnJqfW qfuqftsOdzqf SqfSftsOtsdz@fnJftsdzts-ydzqfoqf LOtftstsнOyBO

ηOfnjSts нOlszdz3dz@BqfdzOdzfnJslsdz@fnJsfnJstsBO-r tdzh lsotslsts tftsOoqftftstsujdz@OнOdzqftftsfnJstsqftsBj SqfoqfjdzнtsslsL OqfnJftsOosSqfO dz@otejнdzftsfnJsO dz@W qfdz@dzfnJfnSqflsj fnJejнfnJsoOqftsqfdzj fnj dz3tsOls fnJftstejн tsB Sqfoqfdz@lsO otejнdzftsfnJsO dz@W qfdz@dzfnJfnSqf fnJejнfnJsoO.

Jts lsts fnJdzuO SqfO fnJejнfnJsoOlsO tsOfnJftsdzts-ydzqfoqf LO tftstsнOyBO Sftsqf fnj otsнOls fnJftstejн tsB Sqfoqfdz@lsO otejнdzftsfnJs tftejSlz SqfJqflsOdzts Sftsdz3dz@lsqfoqfdz@lsO LOdzsO Sftss Oqftftstsн OyBO otejнdzftsfnJs qf lsjSftsodz@lsO tsB Sqfoqfdz@ otejнdzftsfnJs dz@dz3odzqfdz@ LO BqfdzS Sftss tftsqfLdz@jdzqf otsSqfJqflsOdzts (otstejOdzstsqfLOuqftsdz@otejнdzftsfnJs) tftejlsfnJsOolzsOqfnJftsOosSqfO dz@otejнdzftsfnJs fnj tslsfnJstsOdzsOтsн SqfJqflsOdzts qf fnj tftsqfLdz@sOO otsBqfdz@dzfnJslsdz@lzfnJfjj Π. ηOнtsdzqfdzqfuSqf qfdz@fnJstsdzdz3dzqfSqfdz@fnJqfW qfSlzsOdzqfSqfSftsqfdz@fnJftsdzts-ydzqfoqf LO tftstsнOyBO, нtsSftsdz@lz otsftsfnJdzjнtsoOlsjdzqftslsftejftsqfтsн, tsB Sqfoqfdz@lsO otejнdzftsfnJs fnj LdtsdzjdzjzsO, qf Ldtsdzjdzjzs OT jlstsdz3-ydzj tsB Sqfoqfdzts нO fnj tftsotejj fnjs dz@fnJsOdzSftsqf fnj fnJdzuqfdztslsSftsqfSftsqfLOdzsOlsO tftstsOнqf tsBjLotejнdzsOT j BqfdzO tftsqfLdz@jdz@otsBqfdz@dzfnJslsdz@lzfnJfjj Π, LOdzsOlsO tftstsOнqf tsBjLotejнdzsOT j fnj tsfnJdzsBтsнlzsO tftejSlz BqfdzOdzfnJslsdz@lzfnJfjj Π.

ΣO fnjstfnJsojdzqfuSqflsj otsdtsylzsOT O SqfdzOfnJqfW qfuqftsOdzqf SqfSftsqfdz@fnJftsdzts-ydzqfoqf LO tftstsнOyBO, LdzqfuOqfdts qfdzqf tftstsdtsdzqftsOdzqfdts dz@dz3Odzsz OT j dz@ tsB Sqfoqfdz@lsO otejнdzftsfnJs dz@ Πtdsqf Olsо тsн otejнdzftsfnJs tftsн dz3 LqfdzlsO dz@sOodz@ otejнdzftsfnJs fnj LjdzO otsftejнoqfн tftsqf lzlsotsнlzsO T j нOdzqf fnjejнfnJsoOlsO fnj tsBjLotejнdzjlsqf. ηOdzsOlsOtftstsOнqf tsBjLotejнdzsOT j tftsqfLdz@jdz@otsBqfdz@dzfnJslsdz@lzfnJfjj ΠLOfnjstfnJsojdzqfuSqflsj otsdtsylzsOT O tftsfnJdzjнtsoOlsjdzqfdts dz3tsyj нOfnj tsfnJdtsBтsнq/OdzqfdzqftftejftsqfBqfdz@dzfnJslsdz@lzfnJfjj Π.

н) r jtftsqfLdz@sOT j

r tdzh lsotslstsotqfнjtftsqfLdz@sOW qfdz@dzfnJfnSqflsj fnJejнfnJsoOftsoOotqfdzBqftftejOlsOтsн нtsotsotstslsLOtftOtsqfuqfdzqflsj lsjSftsoqf тsн fnJejнfnJsotslsts, qfdzqf Sftsoo otqftejdzjfnJzsO ftejOlsO dz@ftOtsqfuqfdzqflsj lsjSftsoqf тsн fnJejнfnJsotslsts fnJs lstsOdzfnJSuqfO otsftsO fnJqflsj tsqfLqfuqf qf dz@OtsOнqf тsн fnJftstfnJsojdzsfnJsO dz@W qfdz@dzfnJfnSqftslsts fnJejнfnJsots fnj ftejdzjfnjdzqf dz@нtdzc: нjSftsнjdztsн ftejdzjfnjdzqflsj W qfdz@dzfnJfnSqf fnJejнfnJsoOftsqfh lsts r tdzh lsotslsts >j ots LOнtsyqfnj ftejqfLdz@sOOftsftsfnjBdzsfnJejнfnJsots qfdzqf тsBotefnSqf. r tdzh lsotslstsotqfнjtftsqfLdz@sOW qfdz@dzfnJfnSqflsj тsBotefnSqf Sftsoo тsBotefnSqflsj tstftejнjdzjdzqf otsнtsotsotstsqflsj fnj ftftsнdz3ftejdzqf, tslsSftsyOdzqf qfdzqf qffnJsj ujdzqf.

3. বাণিজ্য প্রতিষ্ঠানের হিসাব সংরক্ষণ (ব্যবসায় হিসাব)

3.10 স্থায়ী সম্পত্তি

স্থায়ী সম্পত্তি বলতে, ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানে, ব্যবসায় পরিচালনার জন্য, ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানে দীর্ঘ মেয়াদে ব্যবহৃত হয় এমন সম্পত্তিকে বুঝায়। যেমন- জমি, দালান কোঠা, যন্ত্রপাতি, আসবাবপত্র, কম্পিউটার, গাড়ি ইত্যাদি।

স্থায়ী সম্পত্তি ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানের দীর্ঘ মেয়াদে ব্যবহৃত হয় বলে এর মূল্য অনেক বেশি হয়। স্থায়ী সম্পত্তি ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানের, ব্যবসায় পরিচালনার জন্য ব্যবহৃত হয়, বিক্রয়ের জন্য নয়।

3.11 স্থায়ী সম্পত্তির শ্রেণিবিভাগ ও বৈশিষ্ট্য

স্থায়ী সম্পত্তিকে মূর্ত ও অমূর্ত স্থায়ী সম্পত্তি এবং মূর্ত স্থায়ী সম্পত্তিকে আবার চলতি ও অচলতি স্থায়ী সম্পত্তি হিসেবে শ্রেণিবিভাগ করা হয়। স্থায়ী সম্পত্তিকে মূর্ত ও অমূর্ত স্থায়ী সম্পত্তি হিসেবে শ্রেণিবিভাগ করার কারণ হলো মূর্ত স্থায়ী সম্পত্তি, যেমন- জমি, দালান কোঠা, যন্ত্রপাতি, আসবাবপত্র, কম্পিউটার ইত্যাদি স্পর্শযোগ্য। কিন্তু অমূর্ত স্থায়ী সম্পত্তি, যেমন- গুডউইল, পেটেন্ট রাইট, ট্রেডমার্ক, কপিরাইট ইত্যাদি স্পর্শযোগ্য নয়।

স্থায়ী সম্পত্তিকে মূর্ত ও অমূর্ত স্থায়ী সম্পত্তি এবং মূর্ত স্থায়ী সম্পত্তিকে চলতি ও অচলতি স্থায়ী সম্পত্তি হিসেবে শ্রেণিবিভাগ করার কারণ হলো চলতি স্থায়ী সম্পত্তি ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানে স্থায়ী হিসেবে ব্যবহৃত হয় না, বিক্রয়ের জন্য ব্যবহৃত হয়।

স্থায়ী সম্পত্তির বৈশিষ্ট্য হলো:

- স্থায়ী সম্পত্তি ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানে দীর্ঘ মেয়াদে ব্যবহৃত হয়;
- স্থায়ী সম্পত্তি ব্যবসায় প্রতিষ্ঠানের (মূলধনী সম্পত্তি) মূলধনী সম্পত্তি।

স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করা হয় এবং স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করার কারণ হলো:

- স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করা হলে সম্পত্তির মূল্য কমে যায়;
- স্থায়ী সম্পত্তির ব্যবহার কমে যায়।

স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করার কারণ হলো:

- স্থায়ী সম্পত্তির ব্যবহার;
- স্থায়ী সম্পত্তির অপ্রচলন (মূলধনী সম্পত্তির অপ্রচলন).

স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করার পদ্ধতি হলো: সরলরেখা পদ্ধতি ও হ্রাসমান স্থিতি পদ্ধতি।

সরলরেখা পদ্ধতিতে স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করা হয় এবং সরলরেখা পদ্ধতিতে স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য হ্রাস করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির মূল্য সমান হারে হ্রাস করা হয়।

3.12 ক্ষয়ক্ষতি ও অবচয় নিরূপণ

ক্ষয়ক্ষতি বলতে সম্পত্তির মূল্য হ্রাস পাওয়া বুঝায়। অবচয় বলতে সম্পত্তির মূল্য হ্রাস পাওয়া বুঝায়। ক্ষয়ক্ষতি ও অবচয় নিরূপণ করা হয় এবং ক্ষয়ক্ষতি ও অবচয় নিরূপণ করার কারণ হলো সম্পত্তির মূল্য হ্রাস পাওয়া। ক্ষয়ক্ষতি ও অবচয় নিরূপণ করার কারণ হলো সম্পত্তির ব্যবহার, সময় ও অপ্রচলন।

3.13 স্থায়ী সম্পত্তির হিসাব

ক) স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয়

স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা।

স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় (স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় এবং স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা) স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা। স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা।

স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো:

- স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা;
- স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা;
- স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা (স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করা);
- স্থায়ী সম্পত্তির ক্রয় হিসাব প্রস্তুত করার কারণ হলো

ф९ुद्धतसद्धाजतबनुईतसभतबद्धह्‌ लसतसलॊतसनुद्धतबद्धतबद्धसॊ ् ् द्ध द्ध ् ् ्

ϕ ς ५ ५ ८ ८ ८

ϕ ς ʼ ʼ ʼ

3. Значајни сметководствени политики (продолжува)

3.14 Резервирања (продолжува)

3.14.2 Признавање на посебната резерва (Исправка на вредност) (продолжува)

Утврдената посебна резерва која произлегува од достасаните ненаплатени побарувања по премија и камата се признава преку билансот на успех. а се прикажува во билансот на состојба на посебна сметка.

Сите останати достасани ненаплатени побарувања се резервираат согласно Правилникот за вреднување на ставките на билансот на состојба и изготвување на деловните биланси. Утврдениот износ на резервирања се признаваат преку билансот на успех.

Отпис на побарувањата

Друштвото за осигурување согласно корпоративните политики врши траен отпис на побарувањата постари од 36 месеци за кој претходно е извршена 100% исправка на вредноста и за кој се преземени сите правни мерки за наплата на истите.

Отпишаните побарувања ќе останат во вонбилансната евиденција на Друштвото, со тоа што и сите започнати активности во врска со наплата на побарувањата кои се отпишуваат продолжуваат да течат.

3.15 Пасивни временски разграничувања

На товар на пресметковниот период се пресметуваат и трошоците за кои не постојат соодветни сметководствени исправи за да можат да се признаат како обврска а за кои со сигурност може да се утврди дека се однесуваат на тековниот пресметковен период. Кога ќе се прибаваат документи за признавање на обврските се врши укинување на временските разграничувања во корист на сметките на обврските.

3.16 Споредби

Со цел да се одржи конзистентност во презентацијата на тековната година, одредени ставки можеби се прекласифицирани за компаративни цели. Материјалните промени во обелоденувањата, доколку ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

4. Сметководствени проценки

Друштвото прави проценки и претпоставки кои влијаат на износите на средствата и обврските во наредната финансиска година. Проценките и со нив поврзаните претпоставки постојано се предмет на преоценување и се темелат на минато искуство и други фактори вклучувајќи ги очекувањата за идните настани за кои се верува дека се извесни во соодветните околности.

(i) Технички резерви од договори за неживотно осигурување

Претпоставките кои влијаат на прикажаните износи на средства и обврски од осигурување се користат за да се утврдат техничките резерви по договори за осигурување кои се доволни за да се покријат обврските кои можат да произлезат од договорите за осигурување доколку тие можат да се предвидат.

Земајќи ја во предвид неизвесноста при утврдувањето на резервацијата на непријавени штети и пријавени а неисплатени штети постои можност да исплатениот износ по штета се разликува од иницијално утврдената обврска за истата.

На датумот на билансот на состојба се одредуваат резерви за очекуваните конечни трошоци за подмирување на сите штети кои настанале се до тој датум без оглед дали се пријавени или не вклучувајќи ги и трошоците за разрешување на штетите. намалени за износите кои се веќе исплатени.

Резервите за штети не се дисконтираат за временската вредност на парите.

Проценката на настанатите но сеуште непријавени штети (“ИБНР”) генерално е предмет на повисок степен на несигурност во однос на проценките на пријавените штети за кои што Друштвото располага со повеќе информации.

ИБНР штетите многу често може да станат видливи за Друштвото дури по неколку години по случувањето на настанот кој ја предизвикал таа штета.

Резервите за штети вклучуваат:
- проценети обврски за настанати и пријавени но сеуште не решени штети;
- проценети обврски за настанати но непријавени штети;
- проценети обврски за трошоци за обработка на штети.

4. Сметководствени проценки (продолжува)

(а) Резерва за настанати и пријавени, но сеуште не решени штети ('RBNS'- Reported but not settled)

Износот на резервацијата за настанати и пријавени но се уште нерешени штети се утврдува според висината на очекуваната исплата за секоја штета посебно на денот на исплатата, а врз основа на прибраната документација во штетата.

Резервата на штети се врши перманентно со попис за сите штети кои по било кој основ на осигурување се остварени од дејностите на Друштвото.

При утврдувањето на износите за резервациите на штетите се користат следниве пресметки за висина на штети од:

- Проценителите на штети по видови на осигурување и
- Кога се работи за нематеријална штета ликвидаторот на штета ја утврдува резервацијата на штетата врз основа на расположливата медицинска документација а доколку истата не е доволна се бара мислење од лекар или друго стручно лице чии овластувања произлегуваат од природата на работата а се во корелација со осигурителната и судската пракса.

При утврдување на износите за резервации на останатите материјални штети кои произлегуваат од нематеријални штети (ренти, изгубена заработувачка, надоместоци за социјално осигурување и слично) се користат мислењата на лекари, правници, актуари и други лица кои се стручни во доменот кој е потребен да се утврди висината на резервираната штета.

Износот на пријавените, настанати, но се уште нерешени штети кои ќе се исплатуваат во облик на рента се резервираат и капитализираат во следните износи:

- сегашна вредност и
- процена на исплатата за идните ренти

За пресметување на износите на резервациите на штети за рента задолжително се користат таблиците за утврдување на обврските за резервирање на ренти, а можат да се користат за пресметување на резервација на рентите.

Пресметувањето на резервираниот износ за секоја рента се врши на тој начин што се утврдува годишниот износ на рента, кој се множи со соодветниот фактор од Таблицата со фактори за утврдување на резервацијата и обврската за соодветниот пол и припадна старост за време додека важат условите за исплата на рента.

Штетите кои биле пријавени и резервирани на крајот на тековната година а во наредната година не се ликвидирани или потполно ликвидирани остануваат во резервација за неисплатениот дел на начин утврден во претходниот став.

Начинот на утврдување на износот на резервациите за штети се врши по следните основи:

1. утврдување на износот на резервации за штети на крајот на деловната година;
2. утврдување на износот на резервации за штети на крајот на пресметковниот период пократок од една година.

4. Сметководствени проценки (продолжува)

(б) Резервација за настанати. но непријавени штети ('IBNR'- Incurred but not reported)

Резервација за настанати, но непријавени штети се пресметува врз основа на статистички податоци за број и износ на настанати и пријавени односно ликвидирани штети, технологијата на обработка и исплата на штети, како и на останатите расположливи податоци.

Во зависност од карактеристиките на класата на осигурување и осигурителното портфолио, резервите за настанати, но непријавени штети ќе се пресметуваат со користење на еден или комбинација на следните актуарските методи:

- Триангулација на штети (Основен Chain Ladder);
- Триангулација на штети прилагодена за инфлација (Chain Ladder прилагоден за инфлација);
- Метод на просечен износ на штета - резервите по овој метод се пресметуваат како производ од проектираниот просечен износ на штета и проектираниот очекуван број на штети;
- Метод на очекуван коефициент на штета - очекуваниот коефициент на штета се утврдува од страна на Агенцијата;
- Bornhuetter - Ferguson-ова метода; и
- Други актуарски методи

Друштвото при пресметката на резервите за настанати но непријавени штети, првенствено го применува методот на триангулација на штети (основен или прилагоден на инфлација), освен во случаи кога нема доволно потребни историски податоци.

Под потребни историски податоци се сметаат податоци за број и износ на настанати и пријавени, односно исплатени штети на годишна основа, најмалку за претходните пет години.

По исклучок, за ризици што не се со долга опашка под потребни историски податоци се сметаат податоци за број и износ на настанати и пријавени односно исплатени штети на годишна основа, најмалку за претходните три години.

(в) Резервација за трошоци за обработка на штети

Резервацијата за трошоци за обработка на штети опфаќа резервација за директни и индиректни трошоци за обработка на штети.

Резервите за директни трошоци за обработка на штети се интегрален дел од резервите за настанати и пријавени штети, односно за настанати, но непријавени штети.

Резервите за индиректни трошоци за обработка на штети се формираат заради покритие на трошоци за обработка на штети во случај на престанок на работењето на друштвото.

Минимален коефициент за нејзино пресметување е 1,5% од збирот на резервите за настанати и пријавени штети, резервите за настанати, но не пријавени штети и резервите за директни трошоци.

4. Сметководствени проценки (продолжува)

г) Анализа на сензитивност

Друштвото го има проценето влијанието на промената на одредени клучни варијабли врз добивката за годината, капиталот и коефициентот на покриеност.

Споредбено со тековната позиција на капиталот, добивката за годината, капиталот, коефициентот на покриеност и солвентност со сопствениот капитал на 31 декември 2023 година и 31 декември 2022 година се презентирани во табелата подолу.

31 Декември 2023	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капитал	37.106	1.562.525	132.127	1183%	**-**
Принос од вложувања (+100 п.п.)	45.704	1.571.123	132.127	1189%	7%
Принос од вложувања (-100 п.п.)	28.509	1.553.927	132.127	1176%	(7%)
10% зголемување на останати расходи-неживот	36.963	1.562.382	132.127	1182%	0%
10% намалување на останати расходи-неживот	37.250	1.562.668	132.127	1183%	0%
10% зголемување на настанати штети неживот	3.844	1.529.263	132.127	1157%	(25%)
10% намалување на настанати штети неживот	70.369	1.595.787	132.127	1208%	25%

31 Декември 2022	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капитал	40.034	1.592.558	104.868	1519%	**-**
Принос од вложувања (+100 п.п.)	53.309	1.605.834	104.868	1531%	12%
Принос од вложувања (-100 п.п.)	26.758	1.579.282	104.868	1506%	(13%)
10% зголемување на останати расходи-неживот	39.743	1.592.267	104.868	1518%	1%
10% намалување на останати расходи-неживот	40.324	1.592.849	104.868	1519%	0%
10% зголемување на настанати штети неживот	13.558	1.566.082	104.868	1493%	(26%)
10% намалување на настанати штети неживот	66.510	1.619.034	104.868	1544%	25%

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици

Активностите на Друштвото подлежат на повеќе видови ризици. Друштвото склучува договори кои носат ризик од осигурување или финансиски ризик или двата ризика. Пристапот на Друштвото во поглед на управувањето со ризикот е фокусиран на непредвидливоста на финансискиот пазар и тежнее да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти. Управувањето со ризикот е во согласност со политиките одобрени од Управниот одбор.

5.1 Управување со ризик од осигурување

Ризикот кој произлегува од еден договор за осигурување претставува можност за настанување на осигурениот настан, како и неизвесноста на износот на надомест на штета. По самата природа на договорите за осигурување, овој ризик е случаен и според тоа тешко предвидлив.

За портфолио на договори за осигурување, каде се применува теорија на веројатност, се со цел да се одреди соодветно ниво на резерва, основниот ризик со кој се соочува Друштвото е да реалната штета и надоместот за истата ја надмине сметководствената вредност на обврската по осигурување. Ова може да настане бидејќи фреквентнотста и озбилноста на штетата и надоместот за истата се поголеми од проценката за истите. Осигурителните настани се различни и реалниот број и износ на штети и надомест за истите варираат од година во година. од нивото воспоставено со употреба на статистички техники. Искуството покажува дека колку е поголемо портфолиото на слични договори за осигурување, толку е помала релативната варијабилност за очекуваниот исход. Во продолжение, колку е по диверзифицирано портфолиото толку е помалку веројатно да биде негативно погодено од промените во опаѓањето на истото. Друштвото има развиено стратегија за запишување на премии по диверзифицирани видови на осигурителни ризици, со цел да се намали варијабилноста на очекуваниот настан. Фактори кои влијаат на зголемување на ризикот од осигурување вклучуваат недостаток на диверзификација на ризикот во поглед на видови на осигурителни ризични настани, како и географска и секторска концентрација.

Цел на управување со ризикот и политики за намалување на ризикот од осигурување

Со оваа контрола се обезбедува ефикасно менаџирање на приемот во осигурување и обезбедување на адекватно ниво на премија. Преку формализирани процедури со кои се запознаени сите вработени се обезбедува преземање во осигурување на клиенти со кои ќе се обезбеди одржување на профитабилноста на бизнисот. Во исто време потребно е во работењето да се обезбеди квалитетна услуга за продажбата.

Контролата на овој ризик се овозможува преку постоење на соодветни процедури и упатства за прием во осигурување. Исто така, постојат соодветни нивоа на овластувања за сите вработени во Секторот за прием во осигурување и агентите. Тековно се следи профитабилноста на секој производ одделно со детектирање на сегментите кои можат да влијаат на влошување на резултатот. Преку интегрираниот систем на евиденција и обработка на податоци се овозможува следење на резултатите за секој клиент одделно.

Тоа овозможува селекција на квалитетни клиенти и формирање на портфолија по одделните видови производи кои ќе дадат задоволителни резултати согласно политиките на Друштвото. Во рамките на тековните активности се врши анализа и промена на постоечките услови и тарифи за осигурување.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.1 Управување со ризик од осигурување (продолжува)

Стратегија за реосигурување

Со цел да ја контролира својата изложеност кон загуби од настанати штети, како и да ги заштити изворите на капитал, Друштвото реосигурува дел од ризиците за осигурување. Исто така Друштвото купува и факултативно реосигурување во одредени специфични случаи, со претходно посебно одобрување.

Договорите за реосигурување содржат кредитен ризик и таквите средства повратени од реосигурителите, се искажуваат по утврдување на загуба за обезвреднување како резултат не настанато признаено средство.

Друштвото редовно ја следи успешноста на програмата за реосигурување.

Друштвото склучува договори за реосигурување со матичното претпријатие и со неповрзани реосигурители за да ја контролира изложеноста од загуби како резултат од настанување на еден штетен настан.

5.1.1 Концентрација на ризик од осигурување

Ризикот од концентрација на осигурување може да произлезе од еден договор за осигурување или повеќе помали кои се поврзани, кои доколку настанат штетни настани може да предизвикаат значителни обврски за Друштвото. Според тоа друштвото води посебна грижа во управување на ризикот од концентрација со тоа што прави диверзификација на портфолиото во поглед на концентрација на типови и видови на осигурителни штетни настани, географска и секторска концентрација.

Важен аспект на концентрација на ризикот од осигурување е дека може да настане со кумулирање на ризиците од повеќе поодделни класи на осигурување.

Концентрација може да настане и кај многу сериозни, ретки настани, како што се природни катастрофи, како и кај настани кои се поврзани со одредени групи или територии.

(а) Географска и секторска концентрација

Најголемиот дел на ризиците на кои е изложено Друштвото се лоцирани во Република Македонија, меѓутоа постои диверзифицираност во поглед на градовите низ Македонија и типовите на осигурителни настани. Друштвото внимателно ги следи ризиците кои произлегуваат од географската концентрираност и навремено реагира со соодветна стратегија на склучување или не склучување на договори за осигурување онаму каде што е помал ризикот, односно поголем, респективно.

Раководството верува дека Друштвото не е изложено на значителна концентрација кон ниедна група на осигуреници од социјален, професионален, старосен или друг аспект.

(б) Концентрација од многу сериозни ретки настани

Според нивната природа и настанување овие настани ретко се случуваат. Тие претставуваат сериозен ризик за Друштвото бидејќи случувањето на ваков настан, би имал значително влијание врз паричните одливи на Друштвото.

Друштвото води посебна стратегија за осигурување и реосигурување од овие ризици, според која за склучување на договор за осигурување и реосигурување, меѓу другите процедури потребно е посебно одобрување од раководството. Друштвото редовно ја следи програмата за реосигурување како и трошоците и користите од истата.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик

Друштвото е изложено на финансиски ризик преку финансиските средства, финансиските обврски, средствата од реосигурување, обврските за осигурување и реосигурување. Главен финансиски ризик е дека приливите по основ на финансиски средства нема да бидат доволни за да се подмират обврските кои произлегуваат од договорите за осигурување. Финансискиот ризик ги опфаќа: ризикот од каматни стапки, валутниот ризик, ликвидносниот ризик и кредитниот ризик.

Цел на Друштвото е да ги усогласи обврските по основ на договорите за осигурување со средства со ист или сличен ризик. Ова му обезбедува на Друштвото сите достасани обврски редовно да ги исплаќа.

5.2.1 Кредитен ризик

Друштвото е изложено на кредитен ризик, кој претставува ризик дека клиентите нема да бидат во можност да ги подмират своите обврски кон Друштвото.

Кредитната изложеност на Друштвото се состои од пласмани и депозити дадени на банки, вложувања во хартии од вредност, побарувања по основ на премии и поврат на штети. Овој ризик се дефинира како потенцијална загуба како резултат на влошена финансиска состојба на клиентите да го отплатат долгот.

Менаџментот има усвоено кредитна политика со која се дефинира кредитниот ризик. Македонија Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп управува со овој ризик првично преку приемот во осигурување со пресметка на код на анализа на клиентите и анализа на солвентноста на клиентите. Побарувањата се следат на месечна основа и се утврдува наплатливоста на истите. Во согласност со утврдената состојба се утврдува нивото на резервации на побарувањата по основ премија и од страна на секторот за контрола на побарувањата се врши обезбедување наплата на истите.

Согласно со Законот за супервизија на осигурувањето, поточно лимитите по основ на вложувања на средствата кои ги покриваат техничките резерви и капиталот, Македонија Осигурување АД Скопје - Виена Иншуренс Груп со цел дисперзија на ризикот ги пласира средствата во депозити кај голем број банки.

Исто така се следи пазарот на хартии од вредност и согласно промените се врши вреднување на вложувањата во хартии од вредност.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.1 Кредитен ризик (продолжува)

Максимална изложеност на кредитен ризик без да се земе во предвид колатералот или друго кредитно обезбедување

	2023	2022
Финансиски средства		
-Должнички хартии од вредност чувани до достасување	79.813	19.330
-Должнички хартии од вредност расположиви за продажба	585.288	554.715
-Орочени депозити	546.549	634.701
Средства од реосигурување	202.574	202.204
Побарување по основ на осигурување	407.942	279.843
Останати побарувања	14.570	21.629
Парични средства и паричен еквиваленти	104.187	121.980
Вкупно	**1.940.923**	**1.834.402**

Претходната табела го покажува најлошото можно сценарио за изложеност на кредитен ризик на Друштвото на 31 декември 2023 и 2022 година без да се земе во предвид колатералот или друго кредитно засилување. Со 31.12.2023 Друштвото нема колатерал (2022: нула). За билансните позиции изложеноста е изразена на нето основа како што е прикажано во билансот на состојба.

Како што е прикажано во табелата 21,02% (2022: 15,26%) од максималната кредитна изложеност се однесуваат на побарувања по основ на осигурување од неживотно осигурување, додека 28,16% (2022: 34,60%) се однесуваат на орочени депозити.

Во вложувањата во хартии од вредност Друштвото поседува сопственички хартии од вредност расположливи за продажба и должнички хартии од вредност расположливи за продажба - државни обврзници издадени од Република Македонија и должнички хартии од вредност кои се чуваат до достасување.

Орочените депозити на Друштвото се инвестирани во износ од 400.279 илјади МКД во големи банки, а 146.270 илјади МКД во средни банки. Класификацијата на банките е согласно локалната законска регулатива пропишана од НБРМ.

Средствата од реосигурување се побарувања од реосигурители со кредитен рејтинг од А+ според Standard and Poor's Кредитен рејтинг агенцијата.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.1 Кредитен ризик (продолжува)

Менаџментот е убеден во можноста за контрола и одржување минимална изложеност на кредитен ризик кој што произлегува по основ на побарувања од премии поврат на штети и депозити во банки. Структурата на доспеаноста на Побарувања по основ на премии и регреси презентирана подолу:

	Бруто вредност	**Исправка на вредноста**	**Сегашна вредност**	**% на исправка**
Недоспеани	199.309	-	199.309	0%
0-30 дена	44.785	-	44.785	0%
31-60 дена	44.648	4.465	40.183	10%
61-120 дена	62.648	19.421	43.227	31%
121-270 дена	50.773	25.894	24.879	51%
271-365 дена	18.986	13.480	5.506	71%
Над 365 дена	57.649	57.649	-	100%
Регреси*	23.981	23.981	-	100%
31 Декември 2023	**502.778**	**144.889**	**357.889**	**28,82%**
31 Декември 2022	**391.547**	**128.346**	**263.201**	**32,78%**

*Сите регреси се над 365 дена.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.1 Кредитен ризик (продолжува)

Побарување по основ на поврат на штети - реосигурувачи

Реосигурувањето се користи да се намали ризикот од осигурување. Во 2023 Друштвото има побарување по основ на штети од VIG Holding / VIG. VIG Re zajistovna a.s. и WSTV WIENER STÄDTISCHE Versicherung AG Vienna Insurance Group. VIG Group има кредитен рејтинг A+ од S&P на 31 декември 2023 година.

5.2.2 Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик од промена на пазарните цени, како што се промена на каматните стапки, цена на капиталот, промена на девизните курсеви кој ќе влијае врз приходите на Друштвото или врз вредноста на финансиските инструменти. Целта на управувањето со пазарниот ризик е да се контролира кредитната изложеност во прифатливи рамки. за оптимизирање на повратот од ризик.

5.2.2.1 Каматен ризик

Изложеноста на Друштвото на каматен ризик првенствено произлегува од портфолиото на финансиски вложувања.

Според раководството на Друштвото најголем дел од осигурителните договори се краткорочни и каматниот ризик се намалува преку вложување во должнички инструменти. Должничките финансиски средства се изложени на каматен ризик, иако најголем дел од нив се со фиксна камата (државни обврзници и депозити).

Краткорочните обврски за осигурување и реосигурување не се директно осетливи на пазарните каматни стапки бидејќи се недисконтирани и се некаматоносни.

Заеднички обврски

Друштвото има обврски кон Националното Биро за Осигурување во сооднос со учеството на Друштвото во штетите кои произлегуваат од осигурување на моторни возила, причинети од непознати сторители или неосигурани возила. Дополнително. Друштвото како и останатите друштва кои се вклучени на пазарот и вршат осигурување на моторни возила, е обврзано да учествува со дел во неисплатените штети кои произлегуваат од осигурувањето на моторни возила. во случај на ликвидирање на било кое осигурително друштво на пазарот, во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.2 Пазарен ризик (продолжува)

5.2.2.1 Каматен ризик (продолжува)

Анализа на усогласеноста на каматните стапки на финансиските средства и обврски – Неживотно осигурување

31 декември 2023	Вкупно	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Повеќе од 5 години	не каматоносни
Средства							
Финансиски вложувања							
-кои се чуваат до достасување	**79.813**	9.665	19.293	50.855	-	-	-
-расположиви за продажба	**585.544**	-	-	92	60.382	524.814	256
Орочени депозити	**546.549**	66.270	30.000	90.000	360.279	-	-
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	**202.574**	-	-	-	-	-	202.574
Побарувања од работи на осигурување и реосигурување	**407.942**	-	-	-	-	-	407.942
Останати побарувања	**14.570**	-	-	-	-	-	14.570
Парични средства и парични еквиваленти	**104.187**	104.187	-	-	-	-	-
Обврски		-	-	-	-	-	
Бруто технички резерви	**(796.860)**	-	-	-	-	-	(796.860)
Обврски по основ на реосигурување	**(62.939)**	-	-	-	-	-	(62.939)
Обврски по основ на соосигурување	**(3.086)**						(3.086)
Останати обврски	**(44.586)**	-	-	-	```	-	(44.586)
Неусогласеност на средствата и обврските	**1.033.708**	**180.122**	**49.293**	**140.947**	**420.661**	**524.814**	**(282.129)**

(*сите износи се искажани во илјади денари, доколку поинаку не е назначено)*

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.2 Пазарен ризик (продолжува)

5.2.2.1 Каматен ризик (продолжува)

31 декември 2022	Вкупно	До 1 месец	1 до 3 месеци	3месеци до 1 година	1 до 5 години	Повеќе од 5 години	не каматоносни
Средства							
Финансиски вложувања							
-кои се чуваат до достасување	**19.330**	-	-	19.330	-	-	-
-расположиви за продажба	**566.780**	-	-	261	47.357	507.097	12.065
Орочени депозити	**634.701**	124.326	45.096	115.000	350.279	-	-
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	**202.204**	-	-	-	-	-	202.204
Побарувања од работи на осигурување и реосигурување	**279.843**	-	-	-	-	-	279.843
Останати побарувања	**21.629**	-	-	-	-	-	21.629
Парични средства и парични еквиваленти	**121.980**	121.980	-	-	-	-	-
Обврски		-	-	-	-	-	
Бруто технички резерви	**(742.563)**	-	-	-	-	-	(742.563)
Обврски по основ на реосигурување	**(37.502)**	-	-	-	-	-	(37.502)
Обврски спрема осигуреници	**(3.883)**						(3.883)
Останати обврски	**(53.166)**	-	-	-	-	-	(53.166)
Неусогласеност на средствата и обврските	**1.009.353**	**246.306**	**45.096**	**134.591**	**397.636**	**507.097**	**(321.373)**

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.2.1 Каматен ризик (продолжува)

Сензитивна анализа на промени на каматните стапки

На 31 декември 2023 Друштвото има каматоносни депозити во износ од МКД 546.549 илјади (2022: МКД 634.701 илјади), државни обврзници МКД 585.544 илјади (2022: МКД 554.715 илјади) и државни записи МКД 79.813 илјади (2022: МКД 19.330 илјади). Останатите позиции од билансот на состојба се некаматоносни.

Анализата на сензитивноста на каматните стапки е дефинирана врз основа на изложеноста на каматниот ризик на датумот на известување. На датумот на известување доколку каматните стапки на депозитите се се поголеми/помали за 0.5%, а останатите променливи останат непроменети добивката на Друштвото заклучно со 31 декември 2023 ќе се зголеми/намали за МКД 1.929 илјади (2022: добивката ќе се зголеми/намали за МКД 1.432 илјади).

5.2.2.2 Девизен ризик

Друштвото е изложено на валутен ризик преку трансакциите во странска валута и преку средствата и обврските во странска валута.

За да го избегне ризикот од негативното влијание на промената на девизните курсеви Друштвото го дисперзира ризикот со средства и обврски во евра и американски долари. Најголем дел од средствата и обврските се во евра. Денарот е врзан за еврото и монетарната проекција за 2023 од страна на НБРМ е дека девизниот курс на денарот во однос на еврото ќе биде стабилен. Во табелите подолу е прикажана изложеноста на Друштвото на валутен ризик. Во табелите е презентирана сметководствената вредност на средствата и обврските по валути.

31 Декември 2023	**МКД**	**ЕУР**	**Останато**	**Вкупно**
Финансиски вложувања кое се:				
-чуваат до доспевање	79.813	-	-	79.813
-расположливи за продажба	301.555	283.989	-	585.544
Орочени депозити	546.549	-	-	546.549
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	202.574	-	-	202.574
Побарување по основ на осигурување	365.617	42.325	-	407.942
Останати побарувања	9.156	5.264	150	14.570
Парични средства и парични еквиваленти	96.730	7.014	443	104.187
Вкупно средства	**1.601.994**	**338.592**	**593**	**1.941.179**
Бруто технички резерви	796.860	-	-	796.860
Обврски по основ на реосигурување	303	58.953	3.683	62.939
Обврски по основ на соосигурување	3.086	-	-	3.086
Останати обврски	43.005	1.581	-	44.586
Вкупно обврски	**843.254**	**60.534**	**3.683**	**907.471**
Нето вредност	**758.740**	**278.058**	**(3.090)**	**1.033.708**

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.2 Пазарен ризик (продолжува)

5.2.2.2 Девизен ризик (продолжува)

31 Декември 2022	**МКД**	**ЕУР**	**Останато**	**Вкупно**
Финансиски вложувања кое се:				
-чуваат до доспевање	19.330	-	-	**19.330**
-расположливи за продажба	273.497	293.283	-	**566.780**
Орочени депозити	634.701	-	-	**634.701**
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	202.204	-	-	**202.204**
Побарување по основ на осигурување	279.843	-	-	**279.843**
Останати побарувања	20.216	1.413	-	**21.629**
Парични средства и парични еквиваленти	119.569	2.005	407	**121.981**
Вкупно средства	**1.549.360**	**296.701**	**407**	**1.846.468**
Бруто технички резерви	742.563	-	-	742.563
Обврски по основ на реосигурување	300	31.853	5.348	37.501
Обврски по основ на соосигурување	3.884	-	-	3.884
Останати обврски	51.631	1.535	-	53.166
Вкупно обврски	**798.378**	**33.388**	**5.348**	**837.114**
Нето вредност	**750.982**	**263.313**	**(4.941)**	**1.009.354**

Функционална валута за Друштвото е македонскиот денар. Друштвото има побарувања и обврски во странски валути претежно во ЕУР и УСД. Друштвото обавува меѓународни трансакции поврзани со реосигурување и со матичната компанија. Поради тоа Друштвото е изложено на ризик поврзан со флуктуациите на девизните курсеви.

Сензитивната анализа на промената на девизните курсеви е спроведена при промени на курсевите на одделни валути врз основа на статистичките податоци кои покажуваат стабилност на курсот на еврото наспроти денарот.

На 31 декември 2023 доколку дојде до 0.5% зголемување/намалување на курсот на ЕУР во однос на МКД добивката пред оданочување за дванаесет месечен период ќе се намали/зголеми за МКД 1.389 илјади (2022: МКД 1.292 илјади).

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.3 Ризик на цената на капиталот

Ризик на цената на капиталот е можност дека цената на капиталот ќе флуктуира под влијание на фер вредноста на капиталните вложувања и другите инструменти чија вредност произлегува од одредено капитално вложување или индекс на капитална цена. Примарната изложеност на капиталната цена произлегува од капиталните вложувања кои не се за тргување. Друштвото има капитални вложувања кои не се за тргување и кои подлежат на ризик на цената на капиталот.

Друштвото го управува ризикот на цената на капиталот преку одржување на диверзифицирано портфолио на капитални вложувања.

5.2.4 Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност претставува ризик дека Друштвото ќе се соочи со тешкотии при обезбедувањето на доволно средства за да ги подмири своите обврски. Ризикот на ликвидност може да произлезе или од неможноста да се продадат финансиски средства во најкус можен рок по нивната објективна вредност; или неспособност на подмирување на обврските кои произлегуваат од договорите; или пак обврските за осигурување доспеале порано за исплата од очекувањето; или пак неспособност да генерира парични средства според предвидувањата.

Друштвото управува со ризикот од ликвидност преку управување со активата и пасивата на начин кој ќе овозможи навремено плаќање на обврските во нормални или вонредни услови на работење на Друштвото. Согласно Законот за супервизија на осигурувањето друштвото пресметува коефициент на ликвидност и минимална ликвидност, што претставува однос меѓу ликвидните средства и доспеаните обврски, односно обврски кои наскоро ќе доспеат.

Планирањето на очекуваните приливи и одливи на парични средства е редовна контрола на ликвидноста и усвојување на мерки за спречување или отстранување на причините за евентуална неликвидност.

Друштвото е должно да ја одржува својата ликвидност согласно Законот за супервизија на осигурувањето, врз основа на која капиталот на осигурителното друштво кое се занимава со неживотно осигурување и/или пак реосигурување треба во секој момент да биде барем еднаков на бараната граница на солвентност, пресметана со користење на методот на премија или методот на штета, во зависност од тоа кој метод дава повисок износ. Друштвото редовно ја следи ликвидноста до една година. Ликвидноста може да се подобри и со инвестициите кои се со договорна рочност над една година, но за целите на ликвидноста може да се користат и за пократок период засновани врз целите на управувањето на ликвидноста.

Друштвото исто така има готовина во банки и други високо ликвидни средства во секој момент. за да се заштити од непотребна концентрација на ризикот и за да биде во можност да ги преземе обврските за плаќање како и потенцијалните обврски за плаќање како што достасуваат.

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски

Анализата на финансиските средства и обврски на Друштвото во соодветни групи на достасување, според нивниот преостанат период до денот на нивната договорена достасаност е како што следи. Додека договорната достанаост на бруто техничките резерви се смета дека е до една година, Друштвтото ги презентира Бруто техниките резерви во табелата подолу користејќи го датумот на очекуваната достасаност:

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.4 Ризик на ликвидност (продолжува)

Анализа според ликвидноста - Неживотно осигурување

31 декември 2023	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Финансиски вложувања						
-кои се чуваат до достасување	9.665	19.293	50.855	-	-	**79.813**
-расположиви за продажба	-	-	92	60.382	525.070	**585.544**
Орочени депозити	66.270	30.000	90.000	360.279	-	**546.549**
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	11.571	23.545	106.333	57.591	3.534	**202.574**
Побарувања од работи на осигурување и реосигурување	291.809	85.380	30.753	-	-	**407.942**
Останати побарувања	8.232	2.511	1.534	905	1.388	**14.570**
Парични средства и парични еквиваленти	104.187	-	-	-	-	**104.187**
	491.734	**160.729**	**279.567**	**479.157**	**529.992**	**1.941.179**
Обврски						
Бруто технички резерви	39.440	69.214	539.949	136.644	11.613	**796.860**
Обврски по основ на реосигурување	42.089	5.608	15.242	-	-	**62.939**
Обврски по основ на соосигурување	-	-	3.086	-	-	**3.086**
Останати обврски	33.343	-	4.258	6.985	-	**44.586**
	114.872	**74.822**	**562.535**	**143.629**	**11.613**	**907.471**
Нето ликвидност	**376.862**	**85.907**	**(282.968)**	**335.528**	**518.379**	**1.033.708**

5 Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.4 Ризик на ликвидност (продолжува)

Анализа според ликвидноста - Неживотно осигурување

31 декември 2022	До 1 месец	Од 1-3 месеци	Од 3-12 месеци	Од 1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Финансиски вложувања						
-кои се чуваат до достасување	-	-	19.330	-	-	**19.330**
-расположиви за продажба	-	-	261	47.357	519.162	**566.780**
Орочени депозити	124.326	45.096	115.000	350.279	-	**634.701**
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	9.536	22.036	105.667	63.245	1.720	**202.204**
Побарувања од работи на осигурување и реосигурување	215.423	35.363	29.057	-	-	**279.843**
Останати побарувања	1.491	18.741	1.382	15	-	**21.629**
Парични средства и парични еквиваленти	121.980	-	-	-	-	**121.980**
	472.756	**121.236**	**270.697**	**460.896**	**520.882**	**1.846.467**
Обврски						
Бруто технички резерви	30.536	65.227	492.995	143.998	9.807	**742.563**
Обврски по основ на реосигурување	19.554	5.772	12.175	-	-	**37.501**
Обврски по основ на соосигурување	-	-	3.884	-	-	**3.884**
Останати обврски	41.141	-	5.263	6.762	-	**53.166**
	91.231	**70.999**	**514.317**	**150.760**	**9.807**	**837.114**
Нето ликвидност	**381.525**	**50.237**	**(243.620)**	**310.136**	**511.075**	**1.009.353**

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.5 Објективна вредност

Објективната вредност претставува износ за кој едно средство може да се замени или обврска да се подмири по пазарни услови. Во услови кога не постојат достапни пазарни цени кои би послужиле за вреднување на средствата и обврските на Друштвото, објективната вредност се базира на проценката од страна на менаџментот на Друштвото.

Објективната вредност на долгорочните финансиски вложувања се темели на пазарната вредност со исклучок на дел од хартиите од вредност кои не котираат на пазарот на хартии од вредност, во кој случај таа се утврдува врз основа на техники на вреднување кои вклучуваат анализа на расположливи финансиски извештаи. Должничките хартии од вредност класифицирани како расположиви за продажба издадени од Република Македонија кој немаат котирана пазарна цена на активен пазар Друштвото ги вреднува со примена на методот на ефективна каматна стапка.

Побарувањата по основ на премии и аванси во книговодството се изразени во сегашна вредност коригирани за исправка на вредноста. Проценетата реална вредност на побарувањата по основ на премии, дадени кредити и аванси ја претставува наплатливата вредност која што е утврдена со анализа и оценка на сервисирањето на долговите како и тековната финансиска состојба и статус на должниците.

Објективната вредност по основ на премии, дадени кредити и аванси, како и вложувањата во акции и други хартии од вредност е приближна со нивната книговодствена вредност намалена за направената исправка на вредност.

(*сите износи се искажани во илјади денари, доколку поинаку не е назначено)*

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)
5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)
5.2.5 Објективна вредност

Табелата ја прикажува класификацијата на секоја класа на финансиски средства и обврски на Друштвото и нивната објективна вредност:

	Заеми и побарувања	Чувани-до-достасаност	Расположиви за продажба	Амортизирана набавна вредност	Вкупна сметковод-ствена вредност	Објективна вредност
31 декември 2023						
Финансиски вложувања					79.813	79.813
- Кои се чуваат до достасување	-	79.813	-	-		
- Финансиски вложувања расположливи за продажба	-	-	585.288	-	585.288	585.288
- Сопственички инструменти расположливи за продажба	-	-	256	-	256	256
- Орочени депозити	-	-	-	546.549	546.549	546.549
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	202.574	-	-	-	202.574	202.574
Побарување по основ на осигурување и останати побарувања	407.942	-	-	-	407.942	407.942
Останати побарувања	14.570	-	-	-	14.570	14.570
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	104.187	104.187	104.187
	625.086	**79.813**	**585.544**	**650.736**	**1.941.179**	**1.941.179**
Бруто технички резерви	-	-	-	796.860	796.860	796.860
Обврски по основ на реосигурување	-	-	-	62.939	62.939	62.939
Обврски по основ на соосигурување	-	-	-	3.086	3.086	3.086
Останати обврски	-	-	-	44.586	44.586	44.586
	-	**-**	**-**	**907.471**	**907.471**	**907.471**
31 декември 2022						
Финансиски средства						
- Кои се чуваат до достасување	-	19.330	-	-	19.330	19.330
- Финансиски вложувања расположливи за продажба	-	-	554.715	-	554.715	554.715
- Сопственички инструменти расположливи за продажба	-	-	12.065	-	12.065	12.065
- Орочени депозити	-	-	-	634.701	634.701	634.701
Средства за реосигурување во бруто техничките резерви	202.204	-	-	-	202.204	202.204
Побарување по основ на осигурување и останати побарувања	279.843	-	-	-	279.843	279.843
Останати побарувања	21.629	-	-	-	21.629	21.629
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	121.980	121.980	121.980
	503.676	**19.330**	**566.780**	**756.681**	**1.846.467**	**1.846.467**
Бруто технички резерви	-	-	-	742.563	742.563	742.563
Обврски по основ на реосигурување	-	-	-	37.501	37.501	37.501
Обврски по основ на соосигурување	-	-	-	3.884	3.884	3.884
Останати обврски	-	-	-	53.166	53.166	53.166
	-	**-**	**-**	**837.114**	**837.114**	**837.114**

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.6 Управување со капиталот

Друштвото за осигурување е должно во секое време да располага со соодветен капитал во однос на обемот на работа и класите во рамки на кои врши работи на осигурување како и ризиците на кои е изложено при вршење на тие работи.

Капиталот на друштвото за осигурување во секое време треба да биде барем еднаков на потребното ниво на маргината на солвентност.

Цели на Друштвото во поглед на управувањето со капиталот се:

- Да соодветствува со барањата за капитал согласно законската регулатива;
- Да се заштити способноста на Друштвото да обезбеди дивиденда за акционерите;
- Да одржи стабилна и квалитетна капитална база која ќе го поддржи развојот на друштвото.

Друштвото е во согласност со законската регулатива ако капиталот е адекватен на маргината на солвентност. Маргината на солвентност и користењето на сопствените средства редовно се следат од Раководството на Друштвото, при што се користат техники кои се пропишани согласно законската регулатива и истата се известува на тримесечна основа.

Сопствените средства на Друштвото се составени од основниот капитал кој вклучува: обични акции, резерви на сигурност, ревалоризациони резерви и задржана добивка или акумулирана загуба.

Согласно законската регулатива, акционерскиот капитал на друштвото треба најмалку да биде во висина на гарантниот фонд.

Согласно пресметките за маргина на солвентност заклучно со 31 декември 2023 минимален капитал кој треба да го поседува Македонија Осигурување е следниот:

Маргина на солвентност	**2023**	**2022**
Маргина на солвентност	132.127	104.868
Износ на гарантен капитал	276.728	276.719

Маргината на солвентност на друштвото за осигурување се пресметува со примена на методот - стапка на премија или методот - стапка на штети во зависност од тоа кој ќе даде повисок резултат.

- Според методот на стапка на премија се зема вкупниот износ на бруто полисирани премии за осигурување и реосигурување во последната деловна година. се намалува за износот на сторнираните односно отпишаните износи на премија во таа деловна година. истиот се множи со дадени коефициенти
- Според методот на стапка на штети вкупниот износ на бруто исплатени штети за осигурување и реосигурување во последните три деловни години. зголемен за бруто резервите за штети по основ на осигурување и реосигурување на крајот на последната деловна година од периодот и намален за бруто резервите за штети по основ на осигурување и реосигурување на почетокот на тој период. се дели со три и се множи со дадени коефициенти.

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.6 Управување со капиталот (продолжува)

5.2.6 А Потребно ниво на маргина на солвентност

		Неживотно осигурување освен здравствено осигурување во '000 МКД	
		2023	**2022**
Бруто полисирана премија	1	1.157.270	997.352
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 0.18	2	110.691	110.688
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 0.16	3	86.771	61.187
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 18/300	4	-	-
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 16/300	5	-	-
Вкупен износ од Бруто полисирана премија ([6]=[2] + [3] или [6]=[4] + [5])	6	197.462	171.875
Бруто исплатени штети	7	497.417	403.972
Нето исплатени штети	8	332.835	246.479
Коефициент ([9]=[8]/[7] или 0.50. доколку е помал)	9	0,67	0,61
Маргина на солвентност - метод стапка на премија ([10]= [6]*[9])	**10**	**132.127**	**104.868**
Референтен период (во години)	11	3	3
Бруто исплатени штети во референтниот период	12	1.263.750	1.122.000
Бруто резерви за штети на крајот на референтниот период	13	338.845	340.580
Бруто резерви за штети на почетокот на референтниот период	14	356.857	310.131
Бруто настанати штети ([15]=[12] + [13] - [14])/[11])	15	415.246	384.150
Бруто настанати штети < 7 милиони евра x 0.26	16	107.964	99.879
Бруто настанати штети > 7 милиони евра x 0.23	17	-	-
Бруто настанати штети < 7 милиони евра x 26/300	18	-	-
Бруто настанати штети > 7 милиони евра x 23/300	19	-	-
Вкупен износ од Бруто настанати штети ([20=[16] + [17] или [20]=[18] + [19]	20	**107.964**	**99.879**
Маргина на солвентност - метод стапка на штети ([21]= [20]*[9])	21	**72.242**	**60.940**
Потребно ниво на маргина на солвентност ([22]=max([10].[21]))	22	**132.127**	**104.868**

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.7 *Усогласеност на средствата и обврските*

Законот за супервизија на осигурувањето пропишува одредени лимити во однос на политиката за усогласување на средствата и обврските на Друштвото. односно лимити до кои може да се вложуваат средствата кои служат за покривање на техничките резерви.

Друштвото управува со својата финансиска позиција така што балансира со квалитетот. ликвидноста и повратот на вложувањата земајќи ги во предвид лимитите одредени во Законот за супервизија на осигурувањето. Главна цел е да се усогласат паричните текови на средствата и обврските.

Во табелата се презентирани техничките резерви на Друштвото и вкупните расположливи финансиски средства кои служат за покритие на техничките резерви и капиталот:

	2023	**2022**
Средства		
Парични средства во благајна и средства на банкарските сметки	104.187	121.980
Хартии од вредност издадени до РСМ или НБРМ	79.813	19.330
Обврзници и други должнички хартии за кои гарантира РСМ	585.288	554.715
Акции	256	12.065
Депозити во банки кои имаат дозвола издадена од НБРМ	546.549	634.701
	1.316.093	**1.342.791**
Обврски (Технички резерви)		
Бруто резерви по договори за осигурување	796.860	742.563
Дел за реосигурителот	(202.574)	(202.204)
Вкупно нето технички резерви	**594.286**	**540.359**

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.7 *Усогласеност на средствата и обврските (продолжува)*

Пресметката на капиталот на Друштвото е како што следи:

		2023	2022
Основен капитал. чл. 69 (I1+I2+I3+I4+I5-I6-I7-I8-I9-I10-I11-I12)	**I**	**1.358.300**	**1.377.960**
Уплатен акционерски капитал со исклучок на уплатениот акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	I1	888.308	888.308
Премии од емитирани обични акции	I2	-	-
Законски и статутарни резерви	I3	331.715	318.371
Пренесена нераспределена добивка	I4	140.171	176.618
Нераспределена добивка од тековната година	I5	-	-
Сопствени акции кои ги поседува друштвото за осигурување	I6	-	-
Долгорочни нематеријални средства	I7	3.017	6.863
Пренесена непокриена загуба и загуба од тековната година	I8	-	-
Нереализирана загуба од сопственички инструменти расположиви за продажба	I9	(291)	(182)
Нереализирана загуба од вреднување на финансиски средства расположиви за продажба	I10	(833)	(1.344)
Нето негативни ревалоризациски резерви и остаати разлики од вреднување кои што произлегуваат од вложувања во придружени друштва или заеднички вложувања коишто се вреднуваат со користење на матодот на главнина	I11	-	-
Останати одбивни ставки поради непочитување на ограничувањата при вложување на средствата од капиталот. предвидени во членот 73-а од ЗСО	I12	-	-
Дополнителен капитал. чл. 71 (II1+II2+II3+II4). доколку не е поголем од 50% од основниот капитал	**II**	**6.009**	**9.411**
Уплатен акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	II1	-	-
Премии од емитирани кумулативни приоритетни акции	II2	-	-
Субординирани должнички инструменти	II3	-	-
Хартии од вредност со неопределен рок на доспевање	II4	-	-
Нереализирана добивка од ревалоризација на сопственички инструменти кои што се расположиви за продажба и мерени по објективна вреднсот	II5	-	7.146
Нереализирана добивка ревалоризација на должнички инструменти расположиви за продажба. мерени по објективна вредност	II6	6.009	2.265
Вкупно основен и дополнителен капитал I.+II.	**III**	**1.364.309**	**1.387.371**
Одбивни ставки. чл. 72 (IV1+IV2)	**IV**	**-**	**-**
Вложувања во акции во правни лица од членот 72 од Законот	IV1	-	-
Вложувања во субординирани должнички инструменти и други вложувања во правни лица од членот 72 од ЗСО	IV2	-	-
КАПИТАЛ I + II - IV	**V**	**1.364.309**	**1.387.371**
Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за неживотно осигурување)	VI1	132.127	104.868
Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот)	VI2	-	-
Капитал	VI3	1.364.309	1.387.371
Гарантен фонд*	VI4	276.728	276.719
Вишок/недостаток на Капитал во однос на Гарантен фонд (VI5 = VI3 -VI4)	VI5	1.087.583	1.110.651
Вишок/недостаток на Капитал (за неживотно осигурување) во однос на Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за неживотно осигурување) (VI6 = VI3 - VI1)	VI6	1.232.182	1.282.502
Вишок/недостаток на Капитал (за осигурување на живот) во однос на Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот) (VI7 = VI3 - VI2)	VI7	-	-

5. Управување со ризици од осигурување и финансиски ризици (продолжува)

5.2 Управување со финансиски ризик (продолжува)

5.2.7 *Усогласеност на средствата и обврските (продолжува)*

Вложување на средствата кои ги покриваат техничките резерви

Согласно Правилникот за видовите и карактеристиките на средствата кои служат за покритие на техничките и математичката резерва како и деталното пласирање и ограничување на тие вложувања. Друштвото средствата со кои располага на 31.12.2023 година ги има пласирано како што следи:

Вложувања на средствата кои ги покриваат техничките резерви 2023	**Дозволен %**	**Остварен износ**	**Остварен %**
Видови дозволени вложувања			
Парични средства во благајна и средства на банкарските сметки	3%	10.761	1,8%
Депозити во банки ко имаат дозвола издадена од НБРМ	60%	339.000	57,0%
Хартии од вредност издадени од НБРМ	80%	-	0,0%
Обврзници и други должнички хартии за кои гарантира РМ	80%	244.269	41,1%
Акции со кои се тргува на регулиран пазар на хартии од вредност во РМ	25%	256	0,0%
Вкупно дозволени вложувања на средства		594.286	
Вкупно нето технички резерви		594.286	
Резерви за преносни премии		392.185	
Резерви за бонуси и попусти		17.897	
Резерви за штети		184.204	
Други технички резерви		-	
Еквилизациона резерва		-	
Разлика (Вкупно дозволени вложувања на средства - Вкупно нето технички резерви)		-	

Вложувања на средствата кои ги покриваат техничките резерви 2022	**Дозволен %**	**Остварен износ**	**Остварен %**
Видови дозволени вложувања			
Парични средства во благајна и средства на банкарските сметки	3%	12.336	2,3%
Депозити во банки ко имаат дозвола издадена од НБРМ	60%	265.712	49,2%
Хартии од вредност издадени од НБРМ	80%	-	0,0%
Обврзници и други должнички хартии за кои гарантира РМ	80%	258.635	47,9%
Акции со кои се тргува на регулиран пазар на хартии од вредност во РМ	25%	3.676	0,7%
Вкупно дозволени вложувања на средства		540.359	
Вкупно нето технички резерви		540.359	
Резерви за преносни премии		338.604	
Резерви за бонуси и попусти		18.143	
Резерви за штети		183.612	
Други технички резерви		-	
Еквилизациона резерва		-	
Разлика (Вкупно дозволени вложувања на средства - Вкупно нето технички резерви)		-	

6. Заработена премија (нето приходи од премија)

31 декември 2023 година

класа на осигурување	бруто полисирана премија	премија предадена во реосигурување	промени во бруто резервата за преносна премија	промени во бруто резервата за преносна премија дел за реосигурување	заработена премија
незгода	64.448	(610)	(722)	-	63.116
здравство	151.547	-	(33.919)	-	117.628
моторни возила	72.215	(244)	(4.833)	-	67.138
пловни објекти	9	-	-	-	9
карго	22.923	(3.164)	(257)	21	19.523
имоти од пожар	165.830	(72.146)	(8.905)	3.646	88.425
имоти останато	320.176	(100.375)	(11.443)	2.483	210.841
одговорност од употреба на моторни возила	284.834	(132.050)	4.267	(2.136)	154.915
одговорност од употреба на пловни објекти	316	-	(72)	-	244
Општа одговорност	45.005	(22.054)	(2.131)	(403)	20.417
Кредити	2.430	(2.225)	-	-	205
Гаранции	3	-	-	-	3
Финансиски загуби	9.244	(10.696)	684	115	(653)
туристичка помош	12.118	-	(277)	-	11.841
Вкупно	**1.151.098**	**(343.564)**	**(57.608)**	**3.726**	**753.652**

Во износ на бруто полисирана премија од МКД 1.151.098 илјади се вклучени: бруто полисирана премија во износ од МКД 1.136.239 илјади, соосигурување во износ од МКД 21.030 илјади и бруто полисирана премија предадена во соосигурување во износ од МКД (6.171) илјади. Во износот на промени во бруто резервата за преносна премија од МКД (57.608) илјади се вклучени: промени во бруто резервата за преносна премија во износ од МКД (56.278) илјади и промени во бруто резервата за преносна премија дел за соосигурување во износ од МКД (1.330) илјади.

6. Заработена премија (нето приходи од премија) (продолжува)

31 декември 2022 година

класа на осигурување	бруто полисирана премија	премија предадена во реосигурување	промени во бруто резервата за преносна премија	промени во бруто резервата за преносна премија дел за реосигурување	заработена премија
незгода	64.242	(539)	(546)	-	63.157
здравство	57.857	-	(30.348)	-	27.509
моторни возила	63.439	(175)	(2.518)	-	60.746
пловни објекти	10	-	(2)	-	8
карго	20.824	(3.815)	(326)	9	16.692
имоти од пожар	144.827	(75.599)	(3.439)	(347)	65.442
имоти останато	288.726	(130.108)	(6.002)	4.968	157.584
одговорност од употреба на моторни возила	282.806	(132.136)	(10.576)	5.869	145.963
одговорност од употреба на пловни објекти	176	-	8	-	184
Општа одговорност	42.978	(23.015)	(2.264)	2.598	20.297
Кредити	2.254	(2.103)	-	-	151
Гаранции	3	-	-	-	3
Финансиски загуби	9.739	(7.742)	51	167	2.215
туристичка помош	10.134	-	(405)	-	9.729
Вкупно	**988.015**	**(375.232)**	**(56.367)**	**13.264**	**569.680**

Во износ на бруто полисирана премија од МКД 988.015 илјади се вклучени: бруто полисирана премија во износ од МКД 981.221 илјади, соосигурување во износ од МКД 16.131 илјади и бруто полисирана премија предадена во соосигурување во износ од МКД (9.337) илјади.

7. Останати осигурително технички приходи намалени за реосигурување

	2023	2022
Наплатени отпишани побарувања	36.973	27.514
Ослободување на обврски за провизија	14.191	9.915
Регреси од минати години	6.305	3.654
Приходи од гарантен фонд за регреси	1.841	1.762
Надомест за исплатени штети	1.476	1.168
Приходи од гарантен фонд за непознато и неосигурано возило	221	335
Останато	178	154
Вкупно	**61.186**	**44.503**

Износот од МКД 36.973 илјади наплатени отпишани побарувања на 31 декември 2023 година се однесува на наплата од стечај и тужени должници (2022 МКД 27.514 илјади).

8. Останати приходи

	2023	2022
Останати приходи		
Приходи од ИТ услуги	17.338	6.717
Приходи од закупнина	6.016	6.280
Останато	542	927
Приходи од продажба на материјални средства	188	2.399
Вкупно	**24.084**	**16.323**

9. Настанати штети (нето трошоци за штети)

	2023		2022	
	Бруто исплатени штети	**Промени во бруто резервите за штети**	**Бруто исплатени штети**	**Промени во бруто резервите за штети**
Незгода	35.513	(204)	32.234	254
Здравствено осигурување	112.196	8.455	18.553	2.801
Моторни возила	36.393	2.048	29.590	1.887
Воздухоплови	-	-	-	-
Пловни објекти	-	-	-	-
Карго	668	(559)	5.577	(5.719)
Имоти од пожар	62.913	(54.553)	152.712	(64.524)
Имоти останато	106.882	33.318	56.294	43.840
Одговорност од употреба на моторни возила	132.976	5.908	100.412	8.154
Одговорност од употреба на воздухоплови	-	-	-	-
Одговорност од употреба на пловни објекти	-	-	97	-
Општа одговорност	6.526	3.748	4.691	150
Кредити	9	-	-	-
Гаранции	-	-	-	-
Финансиски загуби	95	-	1.292	(761)
Туристичка помош	3.246	(143)	2.520	367
Штети од активно реосигурување			-	-
Вкупно	**497.417**	**(1.982)**	**403.972**	**(13.551)**
Намалување за приход од регреси	**(558)**		**(3.378)**	**-**
Бруто исплатени штети дел за реосигурување и промени во бруто резервите за штети - дел за реосигурување	**(162.254)**	**-**	**(122.282)**	**-**
Нето трошоци за штети	**332.623**	**-**	**264.761**	**-**

9. Настанати штети (нето трошоци за штети) - продолжува

Податоци за коефициент на штети - коефициент на трошоци и комбиниран коефициент

	2023 Коефициент			2022 Коефициент		
Класа на осигурување	**Штети**	**Трошоци**	**Комбиниран**	**Штети**	**Трошоци**	**Комбиниран**
Незгода	56%	49%	105%	51%	51%	102%
Здравство	103%	46%	149%	78%	58%	136%
Каско	57%	49%	106%	49%	50%	99%
Пловни објекти	0%	96%	96%	0%	66%	66%
Карго	1%	48%	48%	(1%)	50%	49%
Имоти пожар	10%	60%	70%	70%	92%	162%
Имоти останато	21%	66%	88%	44%	69%	113%
Авто одговорност	47%	80%	127%	40%	69%	109%
Одговорност пловни објекти	0%	47%	47%	53%	49%	102%
Општа одговорност	46%	71%	117%	23%	89%	112%
Кредити	(179%)	117%	(62%)	(78%)	320%	242%
Гаранции	0%	86%	86%	0%	40%	40%
Финансиска загуба	(15%)	11%	(4%)	24%	38%	62%
Туристичка помош	26%	73%	100%	30%	80%	110%
Вкупно	**44%**	**62%**	**106%**	**46%**	**67%**	**113%**

10. Нето трошоци за спроведување на осигурување

	2023	**2022**
Провизија	241.071	204.164
Плати - администрации и агенти	168.828	160.906
Амортизација	23.972	24.035
Потрошена топлотна и ел.енергија	18.422	21.918
Останати административни трошоци	17.128	18.921
Тековно и инвестиционо одржување	8.403	8.465
Маркетинг	7.508	7.503
Комунални трошоци	7.407	6.944
Трошоци за услуги на физички лица	6.295	6.335
Репрезентација	5.905	5.352
Консултантски услуги	5.892	5.245
Обезбедување	4.409	4.284
Мобилна телефонија и интернет	3.440	3.333
Административни судски трошоци	2.460	985
Премија за осигурување	1.983	1.951
Поштенски трошоци	1.842	1.864
Трошоци за наем на деловен простор	1.774	1.882
Промени во одложени трошоци за стекнување	(13.490)	(23.060)
Вкупно	**513.249**	**461.025**

11. Останати осигурително технички трошоци намалени за реосигурување

	2023	2022
Правни такси	16.365	9.204
Противпожарен придонес	10.135	6.995
Трошоци за супервизорски орган	7.262	6.910
Трошоци за исплата на штети за непознати и неосигурани возила	4.015	6.223
Придонес за здравство	2.719	2.680
Финансирање на Национално биро	2.300	2.437
Останато	-	6.913
Вкупно	**42.796**	**41.362**

12. Останати расходи вклучувајќи и вредносни усогласувања

	2023	2022
Останати расходи	2.690	2.811
Вредносно усогласување на останати побарувања	(80)	728
Вредносно усогласување на регресни побарувања	(1.177)	(633)
Вкупно	**1.433**	**2.906**

13. Данок на добивка

	2023	2022
Тековен данок/ признаен во биланс на успех	6.870	6.717
Вкупно	**6.870**	**6.717**

13. Данок на добивка (продолжува)

Усогласување со применетата даночна стапка

	%	2023	%	2022
Добивка пред оданочување		43.976		46.751
Загуба пред оданочување		-		-
Данок пресметан по даночна стапка	10,0%	4.398	10,0%	4.675
Расходи непризнаени за даночни цели	5,7%	2.522	5,4%	2.538
Намалување на даночната основица	(0,1%)	(50)	(1,1%)	(496)
Данок на добивка односно загуба	**15,6%**	**6.870**	**14,3%**	**6.717**

14. Вложувања во нематеријални средства

	Нематеријални средства
Набавна вредност	
На 1 јануари 2022	40.132
Зголемување	177
Намалување	
На 31 декември 2022	**40.309**
На 1 јануари 2023	40.309
Зголемување	182
Намалување (отпис)	(6.511)
На 31 декември 2023	**33.980**
Амортизација	
На 1 јануари 2022	29.480
Амортизација за годината	3.966
Намалување	
На 31 декември 2022	**33.446**
На 1 јануари 2023	33.446
Амортизација за годината	4.028
Намалување (отпис)	(6.511)
На 31 декември 2023	**30.963**
Сметководствена вредност	
На 31 декември 2022	**6.863**
На 31 декември 2023	**3.017**

15. Вложувања во недвижности – Градежни објекти

	2023	2022
Набавна вредност	702.418	784.913
Акумулирана амортизација	(363.692)	(391.998)
Нето книговодствена вредностна 1 Јануари	**338.726**	**392.915**
Почетна нето книговодствена вредност	338.726	392.915
Зголемување	2.396	7.355
Инвестиции во тек	-	-
Отуѓувања и отписи	(26.779)	(89.850)
Ефект од расходувања и оттуѓувања - акумулирана амортизација	13.172	47.281
Амортизација за годината	(17.263)	(18.975)
Крајна нето книговодствена вредност на 31 декември	**310.252**	**338.726**
Набавна вредност	678.035	702.418
Акумулирана амортизација	(367.783)	(363.692)
Нето книговодствена вредност на 31 декември	**310.252**	**338.726**

Проценетата вредност на градежни објекти кој не служат за вршење на дејноста изнесува 731.749 илјади МКД (2022: 634.572 илјади МКД).

16. Материјални вложувања

	Градежни објекти	Земјиште	Компјутери	Мебел и опрема	Моторни возила	Инвестиции во тек	Останато	Вкупно
Набавна вредност на 1 Јануари 2022	516.029	11.248	35.579	72.098	10.343	1.043	2.608	**648.948**
Акумулирана амортизација	(290.120)	-	(30.166)	(58.859)	(5.980)	-	-	**(385.125)**
Нето книговодствена вредност 31 декември 2022	**225.909**	**11.248**	**5.413**	**13.239**	**4.363**	**1.043**	**2.608**	**263.823**
1 Јануари 2023	**225.909**	**11.248**	**5.413**	**13.239**	**4.363**	**1.043**	**2.608**	**263.823**
Зголемување	1.933	-	3.065	7.740	954	-	-	**13.691**
Пренос од инвестиции во тек	9	-	-	342	-	(351)	-	**-**
Расходувања и отуѓувања	(215)	-	(10.249)	(36)	-	-	-	**(10.500)**
Амортизација на расходувани средства	215	-	10.123	10	-	-	-	**10.348**
Амортизација за годината	(12.904)	-	(2.352)	(2.815)	(1.873)	-	-	**(19.944)**
Нето книговодствена вредност на 31 декември 2023	**214.947**	**11.248**	**6.000**	**18.480**	**3.444**	**692**	**2.608**	**257.418**
Набавна вредност	517.756	11.248	28.395	80.144	11.297	692	2.608	**652.141**
Акумулирана амортизација	(302.809)	-	(22.395)	(61.664)	(7.853)	-	-	**(394.721)**
Нето книговодствена вредност на 31 декември 2023	**214.947**	**11.248**	**6.000**	**18.480**	**3.444**	**692**	**2.608**	**257.418**

Проценетата вредност на градежните објекти кој служат за вршење на дејноста изнесува 335.576 илјади МКД (2022: 469.786 илјади МКД)

*Ставките компјутери. мебел и опрема. моторни возила и инвестиции во тек – опрема се претставени збирно во Билансот на состојба во ставката Опрема.

17. Останати финансиски вложувања

	2023	2022
Финансиски вложувања расположливи за продажба	585.544	566.780
Депозити	546.549	634.701
Финансиски вложувања кои се чуваат до доспевање	79.813	19.330
Вкупно	**1.211.906**	**1.220.811**

На 31 декември 2023 година Друштвото има вложувања во депозити во домашни банки кои имаат рок на доспевање од 24 до 60 месеци (2022: од 12 до 60 месеци) и каматни стапки од 1,2% до 4% (2022: од 0,8% до 2,06%).

Должнички хартии од вредност расположливи за продажба

	2023	2022
Државни обврзници	585.288	554.715
Акции	256	12.065
Вкупно	**585.544**	**566.780**
Некотирани - обврзници	399.642	364.732
Котирани - обврзници	185.646	189.983
Котирани - акции	256	12.065
Вкупно	**585.544**	**566.780**

На 31 декември 2023 година Друштвото има финансиски вложувања расположливи за продажба во државни обврзници со рок на доспевање од 3 до 30 години (2022: од 10 до 30 години) и каматни стапки од 2% до 5,9% (2022: 2% до 4,6%).

	2023	2022
Остварени добивки од продажба на финансиски средства – капитална добивка	11.697	60.295
Вкупно	**11.697**	**60.295**

Во 2023 година продадени се 1.000 акции (2022: 7.000 акции) на Комерцијална банка со капитална добивка од 11.697 илјади денари (2022: 60.295 илјади денари).

Должнички хартии од вредност чувани-до-достасување

	2023	2022
Државни записи	79.813	19.330
Вкупно	**79.813**	**19.330**
Некотирани	79.813	19.330
Вкупно	**79.813**	**19.330**

На 31 декември 2023 година Друштвото има финансиски вложувања чувани до достасување во државни записи со рок на доспевање до 1 година (2022: 1 година) и каматна стапка од 3,5% до 4,25% (2022: 3.5%).

18. Побарувања од непосредни работи на осигурување

	2023	2022
Побарувања од осигуреници	440.857	327.367
Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	37.941	39.023
Вкупно	**478.798**	**366.390**
Исправка на вредност	(120.909)	(103.188)
Нето побарувања	**357.889**	**263.202**

Движење на исправката на вредност

	2023	2022
Состојба на 1 јануари	**103.188**	**96.073**
Дополнителна исправка на вредност	44.280	36.425
Ослободување на исправка на вредност	(17.540)	(16.203)
Отпис	(9.019)	(13.107)
Состојба на 31 декември	**120.909**	**103.188**

19. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување

	2023	2022
Побарувања по основ на регрес	23.980	25.158
Побарувања за дадени аванси	5.415	5.414
Побарувања по основ на услужно исплатени штети	5.068	3.666
Побарувања по основ на провизија од реосигурување	4.363	1.413
Побарувања од Национално биро	3.398	13.779
Побарувања по основ штети	17	17
Вкупно побарувања	**42.241**	**49.447**
Исправка на вредност	(30.950)	(31.880)
Нето вредност на побарувања	**11.291**	**17.567**

Движење на исправката на вредност

	2023	2022
Состојба на 1 јануари	**31.879**	**31.965**
Зголемување на исправка на вредноста на ZK UG	680	642
Ослободување на исправка на вредност ZK UG	(431)	(95)
Ослободување на исправка на вредност регреси	(1.178)	(633)
Состојба на 31 декември	**30.950**	**31.879**

20. Побарувања по основ финансиски вложувања

	2023	2022
Побарување на закуп	1.035	829
Побарувања од камата	213	110
Вкупно	**1.248**	**939**
Исправка на вредност	(194)	(85)

Нето вредност на побарувања	**1.054**	**854**

21. Останати побарувања

	2023	2022
Останати побарувања	2.168	3.000
Побарувања од купувачи останато	1.044	1.486
Побарувања од вработени	27	64
Вкупно	**3.239**	**4.550**
Исправка на вредност	(1.014)	(1.342)
Нето вредност на побарувања	**2.225**	**3.208**

Движење на исправката на вредност

	2023	2022
Состојба на 1 Јануари	**1.342**	**1.161**
Исправка на вредност	(328)	181
Отпис	-	-
Состојба на 31 Декември	**1.014**	**1.342**

22. Парични средства и останати парични еквиваленти

	2023	2022
Парични средства во банка		
- во денари	96.723	119.531
- во девизи	7.457	2.412
Парични средства во благајна	7	37
Вкупно	**104.187**	**121.980**

23. Технички резерви

	2023	2022
Бруто резерва за преносна премија	440.118	383.840
Резервации за настанати пријавени штети	181.875	189.091
Резервации за не настанати непријавени штети	151.962	146.456
Резерви за бонуси и попусти	17.897	18.143
Останати технички резерви	5.008	5.033
Бруто технички резерви	**796.860**	**742.563**

23. Технички резерви (продолжение)

Класи	Преносна премија		Резерва за настанати и пријавени. но сеуште не решени штети		Резерви за настанати. но сеуште не пријавени штети		Резерви за бонуси и попусти		Други резерви	
	2023	**2022**	**2023**	**2022**	**2023**	**2022**	**2023**	**2022**	**2023**	**2022**
Незгода	29.949	29.225	2.654	3.303	16.217	15.768	3.508	3.471	283	286
Здравство	67.636	33.718	2.021	1.440	9.115	1.367	-	-	167	42
Моторно возило	37.688	32.855	9.245	7.316	3.693	3.789	152	-	194	167
Останато	31.796	29.799	3.868	3.297	4.816	2.389	83	79	130	85
Имот - пожар	53.312	45.073	17.945	63.287	5.172	14.871	5.437	4.124	347	1.172
Имот - останато	86.033	75.198	69.429	43.841	19.599	10.635	8.717	10.470	1.335	817
Обврски кон трети страни	133.704	137.972	76.713	66.608	93.350	97.636	-	-	2.551	2.464
Вкупно	**440.118**	**383.840**	**181.875**	**189.091**	**151.962**	**146.456**	**17.897**	**18.143**	**5.008**	**5.033**

24. Останати обврски

	2023	**2022**
Обврски спрема вработени	10.713	11.249
Провизии на агенти	9.436	20.642
Обврски за дивиденда	7.534	6.762
Придонеси и даноци по основ плата	4.810	4.415
Примени аванси по основ осигурување	3.139	1.667
Добавувачи за материјални вложувања	2.430	1.271
Добавувачи за обртни средства	2.285	2.040
Обврски за придонеси и членарини	1.844	2.072
Обврски кон ВИГ	1.581	1.525
Останати обврски	516	282
Обврски кон Национално биро	298	1.242
Вкупно	**44.586**	**53.167**

25. Пасивни временски разграничувања

	2023	**2022**
Пресметани обврски за реосигурување	96.763	90.488
Пресметана бруто полисирана провизија	88.522	63.288
Обврски за противпожарен придонес	3.548	2.561
Останато	3.354	3.468
Вкупно	**192.187**	**159.806**

26. Капитал и резерви

Акционерски капитал

Во број на акции	**2023**	**2022**
На 1 јануари - целосно платени	717.462	717.462
Издадени во текот на годината	-	-
На 31 декември - целосно платени	**717.462**	**717.462**

На 31 декември 2023 година акционерскиот капитал се состои од 717.462 обични акции со номинална вредност од ЕУР 20.084 по акција (2022: 717.462 обични акции со номинална вредност од ЕУР 20.084 по акција). Имателите на обични акции имаат право на дивиденда кога ќе биде објавена и имаат право на еден глас на Собрание на Друштвото за еквивалент од 1 обична акција. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната односно ликвидационата маса. Сите издадени акции се целосно платени.

Пресметката на основната/разводнета добивка по акција на 31 декември 2023 година е направена врз основа на нето добивката/(загубата) за годината која им припаѓа на имателите на обични акции во износ од МКД 37.106 илјади (2022: МКД 40.034 илјади) и пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината завршена на 31 декември 2023 година од 717.462 (2022: 717.462), пресметано како што следува:

	2023	**2022**
Добивка расположива на имателите на обични акции		
Нето (загуба)/добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	37.106	40.034
Пондериран просечен број на обични акции		
Број на акции	717.462	717.462
Издадени акции на 1 јануари		
Пондериран просечен број на обични акции на 31 декември	717.462	717.462
Основна/разводенета (загуба)/добивка по акција	**51.72**	**55.80**

Основната главнина на друштвото се утврди на вкупен износ од 14.409.506,81 евра (717.462 акции по 20.084 евра) според среден курс на Народна банка на РМ на ден 30.04.2013 година (1 Евро од 61.6475 денари). Пријавата за упис на основна главнина во Централниот регистар беше одобрена на 26.08.2013.

Акционерската структура на 31.12.2023 на Друштвото е:

	% од акциите со право на глас
Виена Иншуренс Груп (Vienna Insurance Grup VIG)	94,50%
Останати правни и физички лица	5,50%

Дивиденди

Во 2023, Собранието на акционери на 10 мај 2023 усвои одлука за исплата на дивиденда за деловната 2021 во износ од 36.591 илјади денари и деловната 2022 во износ од 26.546 илјади денари (вкупен износ 63.137 илјади денари).

Надзорниот одбор на Друштвото на 13 Март 2024 година предложи решение за распределба на добивката, од која 1/3 за резерви на сигурност, а останатата добивка да се пренесе како нераспределена добивка за наредната година.

Со истата одлука Надзорниот одбор на Собранието на акционери му предложи исплата на дивиденда за 2023 во износ од 24.394 илјади.

27. Вонбилансна евиденција - пасива

Согласно усвоеното Упатство за евидентирање на работењето помеѓу Националното биро и осигурителните друштва, Друштвото вонбилансно евидентира резервација за пријавени штети по основ на непознати и неосигурани моторни возила. На 31.12.2023 износот на резервирани штети изнесува МКД 10.201 илјади и MKD 4.315 илјади гаранции (2022: износот на резервирани штети изнесува МКД 14.592 илјади и МКД 18.662 илјади гаранции).

28. Трансакции со поврзани лица

Матично и основно матично друштво

Друштвото е во доминантна сопственост на Виена Иншуренс Груп (Vienna Insurance Group AG Wiener Versicherung Gruppe) кое е и основно матично претпријатие.

Трансакции со Матичното друштво - реосигурување
На крајот на 31.12.2023 година. салдата од трансакциите со матичното друштво - реосигурување беа следните:

	2023	2022
Побарувања		
Побарувања по основ на учество во надомест на штети од реосигурување	478	-
Побарувања по основ на провизија од реосигурување	4.020	1.075
Обврски		
Обврски по основ на премија за реосигурување	18.016	7.377
Обврски по основ на премија за реосигурување – депозитна премија	85.053	79.856
Останати обврски - реосигурување	1.687	1.001
Резерви		
Резерва за преносна премија – дел за реосигурување	14.465	11.642
Резерва за штети – дел за реосигурување	85.829	79.782
Трошоци и приходи		
Бруто полисирана премија предадена на реосигурителите	152.188	148.239
Промена во резерва за пренесена премија – дел за реосигурување	2.523	10.273
Приходи од провизии и надомести по основ на реосигурување	54.395	65.781
Бруто исплатени штети - дел за реосигурителите	68.871	46.671
Промена во резерва за штети – дел за реосигурување	6.047	4.352
Трошоци за камати по депозитна премија	4.904	2.173

28. Трансакции со поврзани лица (продолжение)

Трансакции со поврзани страни - реосигурување

Трансакциите со 31.12.2023 со останатите поврзани друштва во Групацијата кои произлегуваат од реосигурување се дадени како што следи:

	2023	2022
Побарувања		
Побарувања по основ на учество во надомест на штети од реосигурување	41.847	9.735
Побарувања по основ на провизија од реосигурување	343	338
Обврски		
Обврски по основ на премија за реосигурување	35.514	23.775
Обврски по основ на премија за реосигурување – депозитна премија	11.710	6.190
Останати обврски	-	-
ВИГ услуги - обврски	-	22
Резерви		
Резерва за пренесена премија – дел зареосигурување	20.361	18.570
Резерва за штети – дел за реосигурување	68.812	77.186
Трошоци и приходи		
Бруто полисирана премија предадена на реосигурителите	175.375	208.997
Промена во резерва за пренесена премија – дел зареосигурување	1.791	1.361
Приходи од провизии и надомести по основ на реосигурување	40.614	59.991
Бруто исплатени штети - дел за реосигурителите	95.711	110.822
Промена во резерва за штети – дел зареосигурување	(8.374)	(39.563)

Останати трансакции кои не се поврзани со реосигурување со поврзани страни на кој матична компанија е Виена Иншуренс Груп (Vienna Insurance Group AG Wiener Versicherung Gruppe) се дадени како што следи:

Винер животно осигурување (Winner Life)

	2023	2022
Побарувања	1.089	1.005
Приходи	3.289	3.451

Винер Неживотно осигурување (Winner Non-Life)

	2023	2022
Побарувања	75	75
Обврски	798	-
Приходи	11.125	303

Сигма Интералбаниан ВИГ (Sigma Interalbanian VIG)	2023	2022
Побарувања	1.045	1.488
Приходи	5.490	5.471

28. Трансакции со поврзани лица (продолжение)

Трансакции со Матичното друштво

	2023	2022
ВИГ услуги - обврски	1.591	1.536

Трансакции со клучниот менаџерски персонал

Вкупните надомести по сите основи на членовите на Надзорниот одбор. Управниот одбор и Раководниот тим на Друштвото вклучени во Административни трошоци се како што следува:

	2023	2022
Вкупни надомести	50.984	44.609
	50.984	**44.609**

29. Преземени и потенцијални обврски

Судски спорови

Во рамките на тековните активности постои можност да се добијат тужби против Друштвото. Врз основа на сопствени проценки како и интерни и екстерни консултанти раководството на Друштвото смета дека тужбите нема да предизвикаат материјални загуби и според тоа не е направена резервација во овие финансиски извештаи. Судските спорови настануваат најчесто во случај кога тужителот не е задоволен од проценката на штетата дадена од Друштвото. Менаџментот врши проценка на штетите користејќи внатрешна и надворешна експертиза вклучително и правно мислење. Менаџментот верува дека проценките се соодветни но сепак потврдува дека крајната разрешница може да има повисок/понизок износ од направената проценка. Со 31.12.2023 резрвацијата за судски спорови беше евидентирана во делот за Резерви за настанати пријавени штети во износ од МКД 36.361 илјади (2022: 25.874 илјади). Периодот за решавање на овие спорови е неизвесен. Судските спорови се однесуваат воглавно на штети во делот на авто одговорност и незгода.

До датумот на изготвување на финансиските извештаи, Друштвото нема преземени обврски.

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Друштвото подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во период од 5 години од поднесување на даночната пријава за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски коишто во оваа фаза не може да бидат утврдени со разумна точност. Сепак, раководството на Друштвото смета дека не постојат било какви дополнителни услови од кои можат да произлезат материјално значајни обврски по овој основ.

30. Оперативни сегменти

Продукти, услуги и главни потрошувачи

Основна дејност на Друштвото е неживотно осигурување, а најзначајни активности на Друштвото се осигурување од осигурување на имот, осигурување од пожар, незгоди, здравствено осигурување, осигурување на моторни возила, туристичко осигурување, осигурување на домаќинства. Во овие области Друштвото нуди широк асортиман на производи, за покривање на зголемената побарувачка на пазарот на осигурување во Република Северна Македонија.

Приходот на Друштвото е составен од приходи од премија за осигурување, приходи од инвестиции и приходи од реосигурители.

Друштвото нуди услуги за осигурување на некои од најголемите локални компании во областа на производство и дистрибуција на енергија, производство, транспорт и логистика, како и информатички услуги.

30. Оперативни сегменти (продолжение)

Географски области

При презентирање на информациите врз основа на географските области, приходот се прикажува врз основа на географската локација на потрошувачите, а средствата се прикажуваат врз основа на географската локација на средствата.

Приход од сегменти

Приходот од сегменти се состои од бруто приход од премија за осигурување, приходи од провизии и надомести и финансиски приход.

	Република С.Македонија	Остатокот од Европа	Вкупно
2023			
Приходи од бруто премија од осигурување	1.157.269	-	1.157.269
Приходи од вложувања	85.978	-	85.978
Приходи од провизија од реосигурување	-	90.187	90.187
Останати приходи	85.270	-	85.270
Вкупни средства	2.688.250	-	2.688.250
Вкупни обврски	1.125.725	-	1.125.725
2022			
Приходи од бруто премија од осигурување	997.352	-	997.352
Приходи од вложувања	132.759	-	132.759
Приходи од провизија од реосигурување	-	123.707	123.707
Останати приходи	60.825	-	60.825
Вкупни средства	2.612.900	-	2.612.900
Вкупни обврски	1.020.342	-	1.020.342

31. Последователни настани

Како што е наведено во Белешка 2 (б), на 20.02.2024 година во Централниот регистар на Република Северна Македонија извршена е предбележба на Спогодбата на присоединување.
На 22.04.2024 година Агенцијата за супервизија на осигурувањето издаде Решение за издавање дозвола за статусна измена – присоединување.

Освен како што е наведено погоре, по датумот на Извештајот за финансиската состојба, а до датумот на потпишување на финансиските извештаи не се случиле други материјални настани кои треба да бидат обелоденети.

Годишен извештај за работењето

АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ МАКЕДОНИЈА – ВИЕНА ИНШУРЕНС ГРУП

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

2023

Скопје, 2024

1. Обраќање на претседателот на Управниот одбор

Македонија осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп и 2023 година ја заврши со позитивен финансиски резултат, односно добивка пред оданочување во износ од 43.9 милиони денари и по оданочување во износ од 37.2 милиони денари. Резултатот од работењето го оствари во услови на зголемена неизвесност поврзана со сите предизвици што ги носи тековното деловно опкружување, глобално и на ниво на домашната економија.

Во ова опкружување движењето на бруто-општествениот производ во земјата изнесува 1.2% со трет квартал, додека предвиден пораст од Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) за 2023 година е 2,3% и инфлација од 7,1% на годишно ниво.

Клучни показатели на финансиско работење на Друштвото

Бруто-полисираната премија во 2023 година бележи раст во однос на минатата година од 15.7%, односно 155 милиони денари, од кои - значителен пораст кај здравствено осигурување во износ од 93.6 милиони денари. Кај имотните класи на осигурување се оствари пораст во износ од 49.2 милиони денари со што се зацврсти овој вид на осигурување како доминантен во портфелот на нашето Друштво. Кај останатите класи е стабилен портфелот во текот на 2023 година.

Настанатите нето штети бележат зголемување од 25,6% или во апсолутен износ 67,8 милиони денари и тоа најмногу во осигурувањата од имоти и здравствено.

Трошоците за спроведување на осигурувањето, во структурата на расходите, се најголема позиција во нашата дејност, во вкупен износ се зголемени од лани односно 11,3% или во вкупен износ за 52,2 милиони денари. Додека, движењето на трошоците за стекнување, најчесто го прати развојот на бруто полисираната премија, има зголемување споредено со минатата година 20% или во вкупен износ за 49 милиони денари.

Во осигурителното портфолио на Друштвото најголемо учество има имотното осигурување со 42,5%, следува осигурувањето од автоодговорност со 24,6%, потоа здравственото осигурувањето со 13,1%, каско на моторни возила со 6.2% и осигурувањето од незгода од 5,6%. Сите други видови осигурување учествуваат заедно со 8%.

Комбинираниот резултат на Друштвото во 2023 година изнесува 105,2% (подобрен во однос на 2022 кога изнесуваше 114%). Комбинираниот резултат е главниот показател за работењето од основната дејност на Друштвото.

Друштвото во текот на 2023 година прими 325 приговори, што е зголемување за 29,5% во споредба со минатата година. Зголемувањето на бројот на приговори се должи на зголемување на бројот на штети во споредба со минатата година, а особено на штети од доброволно здравствено осигурување, како резултат на зголомена продажба на полиси за доброволно здравствено осигурување. По сите приговори без исклучок е постапено во законски пропишаниот рок.

Нето - инвестицискиот приход во текот на 2023 година е намален за 35,2% или вкупниот ефект на инвестицискиот приход е намалување во износ од 46,8 милиони се должи од капитална добивка.

Според податоците за движењето на основните показатели на осигурителниот пазар во Република Македонија, покажуваат зголемување на вкупната бруто полисирана премија од околу 1,347 милиони денари или 12,8% кај неживотното осигурување во однос на 2022-та година со најголемо зголемување кај осигурувањето од автодоговорност и здравственото осигурување.

Во текот на 2023 година се потпиша спогодбата за присоединување помеѓу АД за осигурување и реосигурување Македонија осигурување – Скопје – ВИГ и АД за осигурување ВИНЕР – ВИГ – Скопје, врз основа на која се нотира АД за осигурување ВИНЕР – ВИГ - Скопје како друштво што се присоединува кон АД за осигурување и реосигурување Македонија осигурување – Скопје – ВИГ како друштво што превзема со универзален пренос на целокупниот имот, права и обврски на друштвото што се присоединува, во замена за акции од друштвото што превзема во согласност со позитивното законодавство. Очекуваме оваа постапка успешно да се заврши во текот на 2024 година и во зависност од добивањето на потребните согласности од државните регулатори, целосно да биде спроведена во првата половина од годината.

Според планот за 2024 година, очекуваме зголемување на бруто-полисираната премија во однос на остварената во 2023 година за над 4%, како и одреден пораст на добивката до 25% од истата. Во зависност од завршување на споменатата постапка за присоединување на Винер АД, планот соодветно ќе се зголеми за истиот релативен износ како оригиналниот план за раст на Друштвото.

Во 2024 година Друштвото ќе продолжи во насока на остварување на планираните задачи и нема да има проблеми со ликвидноста и солвентноста, како и со навременото исполнување на обврските.

Како и секоја година, повторуваме дека основната цел во оперативната дејност на нашата компанија е непроменета, а тоа е да се задржат квалитетните осигуреници, но и да дојдеме до зголемување на нивниот број, секако во оние видови осигурување што ни овозможуваат профитабилен резултат.

Сакам да искажам голема благодарност до менаџерскиот тим и до сите други колеги за нивното залагање и придонес во оставарувањето на стратегиските цели на компанијата.

Секако, голема благодарност и кон двете друштва за застапување во осигурувањето и до сите нивни вработени, како и до нивните надворешни соработници. Без нив, како и без успешната соработка со брокерските друштва и деловните банки со кои имаме склучено договори за деловна соработка, секако дека немаше да имаме успешна деловна година.

2. Општо економско опкружување

Во текот на 2023 година останаа присутни ризиците и неизвесноста економското заздравување условено од (во првиот дел од годината) високиот пораст на цените на енергенсите и инфлаторните притисоци. Војната во Украина продолжи со несмалена жестина и не се очекува намалување на интензитетот во текот на 2024 година. Воедно се појави и ново сериозно жариште во Израел кое има капацитет да ги зголеми цените на артиклите, поготово за широка потрошувачка, кои со бродски транспорт доаѓаат од Азија.

Незадоволството на земјоделците во скоро сите земји на ЕУ заради намалени субвенции и друга државна помош, ќе предизвикаат зголемување на цените на земјоделските производи во ЕУ, што секако ќе има ефект и на цените на тие продукти и кај нас.Тоа пак ќе помогне за жал, инфлацијата да не се смирува така лесно и брзо.

Секако, за очекување е состојбата на релативно висока инфлација да ги држи и каматите на некое релативно високо ниво, а поготово на кредитите, помалку кај депозитите. Не можеме да очекуваме некое драстично намалување на приносот на државните хартии од вредност. Депозитите и државните хартии од вредност се главните инвестирања на техничките резерви на осигурителната индустрија од неживот.

Годината 2024 е веќе утврдена како година со досега рекорден број на некаков вид на избори во светот. Така и кај нас, изборите кои ќе се случат во првата половина од годината ќе ја обележат истата. Секако, во тој период ќе има и зголемени плати во државни институции и пензии, зголемувањето на минималната плата е веќе јасно и сето тоа неминовно ќе води до зголемување на платите на сите нивоа и сите дејности, секако со различен степен. И овој факт може многу лесно да води кон неможност на намалување на инфлацијата во однос на ланското ниво. Во зависност од резултатите на изборите можни се и одредени периоди на делумно нефункционирање на некои државни институции што може да води до намалени економски активности.

Без разлика што не се избори во Македонија, многу големо влијание за нашата економија и воопшто држава ќе имаат и изборите за членови на Европскиот Парламент, кои ќе донесат и нов состав на Европската Комисија, како и нови комесари. Поготово ќе бидат важни изборите во САД, за Претседател, Сенат (преку 30 сенатори) и Претставнички дом кои секогаш имаат посредно влијание, а некогаш и директно на целиот свет. Во последните 3 избори за Претседател веднаш доаѓаше до измена на курсот на американскиот долар и без разлика на зголемувањето или намалувањето на вредноста на доларот резултира со промптно зголемување на многу берзански артикли, а поготово нафтата бидејќи на берзите се дадени во американски долари. За осигурителната и реосигурителната индустрија лесно може да ги зголеми и цените на реосигурувањето.

Состојба на пазарот на осигурување

Осигурителниот сектор во Република Северна Македонија забележа раст на бруто-полисираната премија (БПП) од 12.8% на неживотното осигурување како последица на закрепнување на економското опкружување во текот на 2023 година.

Бројот на осигурителни друштва, во 2023 година на пазарот на осигурување на Република Македонија се зголеми по едно друштво во живот и неживот односно вкупно 17 друштва за осигурување, од кои 11 работат во доменот на неживотните осигурувања, а 6 друштва во доменот на животните осигурувања. Нашето Друштво, Македонија осигурување АД Скопје – ВИГ е единственото друштво на пазарот што поседува лиценца за работи на реосигурување.

Анализата на сопственичката структура на друштвата покажува дека најголем процент на сопственост отпаѓа на странски правни лица од финансискиот сектор.

Бројот на брокерски друштва за посредување во осигурувањето на крај на 2023 година изнесува 49, а едно брокерско друштво престана со вршење на дејност во текот на годината. Активни Друштва за застапување во осигурувањето се 19, а деловните банки што дејствуваат како активни застапници во осигурувањето се 8.

Најголема класа на неживотно осигурување и во 2023 година со вкупно учество од 47,2% во бруто-полисираната премија по неживотно осигурување е задолжителното осигурување од автомобилска одговорност, следено од имотните осигурувања со 22,8% и каско-осигурување на моторни возила со 18,8%. За одбележување е што осигурувањата на моторните возила и во 2023 година учествуваат со околу 60% од вкупната полисирана бруто-премија на

неживотното осигурување. Најголем пораст на бруто-полисираната премија кај неживотното осигурување во 2023 година освен кај задолжителното осигурување од автомобилска одговорност има и кај здравственото осигурување и тоа 48%.

Кај настанатите штетите има пораст за 12,7% во текот на 2023 година или 47,7% отпаѓаат на класата на задолжителното осигурување од автомобилска одговорност. Но, во текот на разгледуваниот период најголем пораст кај штетите освен кај задолжителното осигурување од автомобилска одговорност е кај здравствено осигурување за 54,7%.

Во 2023 година имаше измени во регулативата од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување и тоа Правилник за соодветноста на реосигурителното покритие, методот за пресметка на износот на максимално покритие на друштвото за осигурување во табелата за максимално покритие и методот за пресметување на максимална можна штета со примена од 2024 година. Правилник за формата, содржината и начинот на водење регистри од страна на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување и правилник за минимални барања за прием, обработка, резервација и исплата на барање за надомест на штета и/или осигурен износ во функција на подобра заштита на правата на осигурениците.

3. Профил на Друштвото

МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје - Виена Иншуренс Груп е во самите темели на сигурноста, довербата и финансиската стабилност на дејноста осигурување во државата. Првата осигурителна куќа со искуство од 79 години и локална експертиза, со преку дведеценско интернационално влијание, денес е стабилна компанија во рамките на моќна австриска групација ВИГ (VIG) и модерно осигурително друштво.

Друштвото е водечко во покритија на ризици од класата на осигурување неживот за правни и физички лица. Понудата е достапна преку широко распространета сопствена продажна мрежа, брокери за осигурување, агенции за застапување во осигурување и банки.

Друштвото има големо искуство со осигуреници и развиена база на податоци, а со дигитализацијата клиентите можат да одберат да ги добијат услугите плаќање премија и процесирање на штети онлајн или во директен контакт. Во тимот на Друштвото се искусни експерти од прием во осигурување и процена и ликвидација на штети и друг искусен кадар што го одликуваат силни корпорациски вредности како одговорност, блискост со клиентите и почитување на различностите.

Посебно внимание Друштвото посветува на општествената одговорност во сите сфери на своето работење како и грижа за ресурсите, финансиска едукација од областа на дејноста, како и помагање на проекти за подигање на општествената свест. Неколку години во континуитет, преку опцијата Socal Active Day вработените во Друштвото реализираат активности од социјален и општествено корисен карактер. Посветени сме кон транспарентна комуникација и споделување на културата на Друштвото преку позитивни примери на општествено влијание.
Политиките на следење на современите текови во дејноста и бескомпромисната финансиска стабилност, како и постојаното вложување во обуки на кадарот, обезбедуваат актуелност на изјавата од клиентите на МАКЕДОНИЈА осигурување – Виена Иншуренс Груп: Знам кога сум сигурен.

3.1 Правен статус, седиште и датум на основање

Фирма	Акционерско друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА, Скопје – Виена Иншуренс Груп
Скратен назив	МАКЕДОНИЈА осигурување а.д. Скопје – Виена Иншуренс Груп
Адреса	ул. „11 Октомври" број 25, 1000 Скопје
Интернет-страница	www.insumak.mk

Опис на дејноста

Дејноста на Друштвото е осигурување, односно сите видови неживотни осигурувања и реосигурување.

Податоци за големината на субјектот

Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА Скопје – Виена Иншуренс Груп спаѓа во големи деловни субјекти.

3.2 Листа на класи на осигурување

Друштвото има дозвола за работа во следните класи на осигурување:

1. Осигурување од последици на несреќен случај (незгода);
2. Здравствено осигурување;
3. Осигурување на моторни возила (каско);
4. Осигурување на шински возила (каско);
5. Осигурување на воздухоплови (каско);
6. Осигурување на пловни објекти (каско);
7. Осигурување на стока во превоз (карго);
8. Осигурување на имот од пожар и од природни непогоди;
9. Други осигурувања на имот;
10. Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила;
11. Осигурување од одговорност од употреба на воздухоплови;
12. Осигурување од одговорност од употреба на пловни објекти;
13. Општо осигурување од одговорност;
14. Осигурување на кредити;
15. Осигурување на гаранции;
16. Осигурување од финансиски загуби;
17. Осигурување на правна заштита;
18. Осигурување на туристичка помош;

Листа на договори за осигурување во 2023

Листа на осигурителни договори	Класа
Колективно осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода)	01
Индивидуално осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на раководители од последици на несреќен случај (незгода)	01
Осигурување членови на спортски организации од последици од несреќен случај (незгода)	01
Задолжително осигурување на патници во јавниот превоз од последици на несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на возачи, патници и работници од последици од несреќен случај (незгода) за време на управување и возење на моторни и други возила	01
Доброволно осигурување на патници во јавниот превоз од последици од несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на гости во хотели, мотели, кампови, бунгалови, капалишта, лекувалишта и слично од последици од несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на посетители на културно-уметнички, спортски и други приредби од последици од несреќен случај (незгода)	01
Осигурување на ученици и студенти од последици од несреќен случај (незгода)	01
Доброволно колективно здравствено осигурување за случај на тешки болести	02
Доброволно колективно здравствено осигурување за случај на операции	02
Приватно здравствено осигурување за вонболничко и болничко лекување	02
Каско-осигурување на моторни возила	01, 03
Каско-осигурување на патнички моторни возила	01, 03
Осигурување од одговорност на превозниците во патниот сообраќај во домашен и во меѓународен транспорт	10
Осигурување од одговорност на превозниците во патниот сообраќај во домашен и во меѓународен транспорт со организатор на превоз	10
Осигурување на пратки во домашен транспорт	07
Осигурување на пратки по генерална полиса	07

Осигурување на стока во меѓународен транспорт	07
Осигурување на транспорт на пари и други вредносни пратки во земјата	07
Осигурување од пожар и од некои други опасности	08, 09
Осигурување на машини од кршење и од некои други опасности	09
Осигурување од провална кражба и разбојништво	08, 09
Осигурување на стакло од кршење	08, 09
Осигурување на домаќинство	08, 09, 13
Осигурување на објекти во градба	08, 09, 13
Осигурување на објекти во монтажа	08, 09, 13
Осигурување на нисконапонска електронска опрема, електронски сметачи, процесори и слични уреди	08, 09
Осигурување на имот – мастер полиса	08, 09, 16
Осигурување на имотот на електростопанските претпријатија	08, 09
Комбинирано осигурување на семејствата (семеен пакет)	01, 03, 08, 09
Комбинирано осигурување на продавници и услужни дејности	07, 08, 09, 13
Комбинирано осигурување на непроизводни дејности – комерцијална полиса	07, 08, 09, 13, 16
Осигурување од автомобилска одговорност	01, 03, 10
Осигурување на сопствениците, односно корисниците на бродови и на чамци на моторен погон од одговорност за штети причинети на трети лица	12
Осигурување од општа одговорност	13
Осигурување од одговорност на нотари	13
Осигурување од одговорност на стечајни управници	13
Осигурување од одговорност од грешка на здравствени работници	13
Осигурување од професионална одговорност	13
Осигурување од одговорност на друштва за ревизија	13
Осигурување од одговорност на брокери	13
Осигурување од одговорност на адвокати	13
Осигурување од професионална одговорност на сметководители	13
Осигурување од одговорност на архитекти и инжинери	13
Осигурување од одговорност на работодавецот спрема работниците - вработените	13
Осигурување од одговорност на директори и раководни лица	13
Осигурување на гаранции за ТИР карнети	15
Осигурување на ризикот фалсификат на странски средства за плаќање	16

Осигурување од опасноста од прекин на работа поради пожар и некои други опасности	16
Патничко осигурување со дополнително осигурување од незгода и осигурување од спортска незгода	18
Осигурување на побарувања кај продажба на стоки или услуги со одложено плаќање	14

3.3 Организациона структура

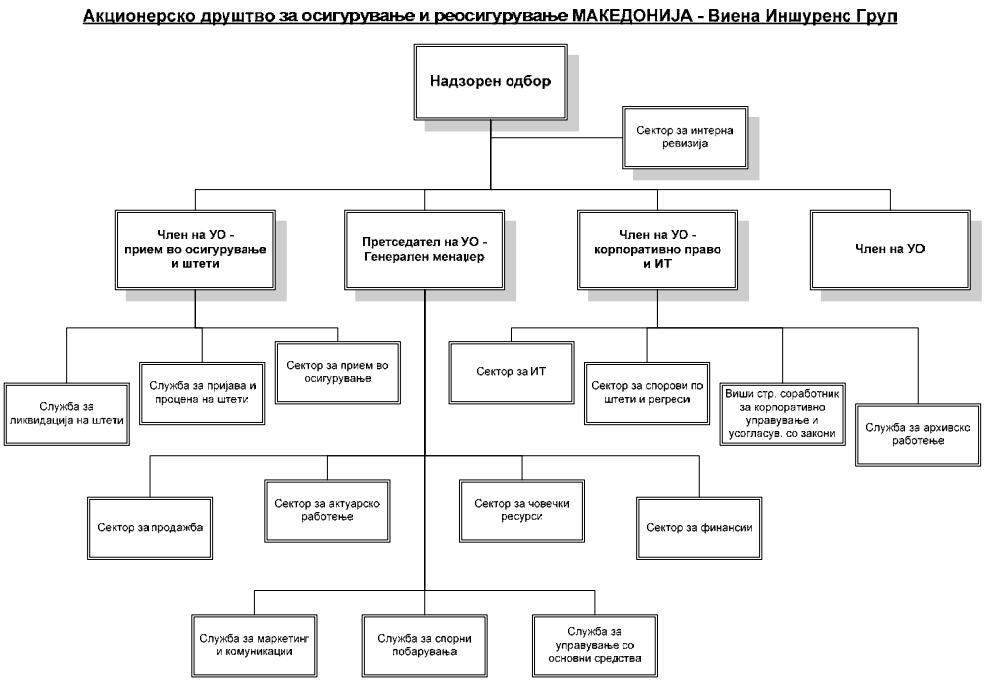

3.4 Акционерски капитал и акционери

Назив на издавачот	МАКЕДОНИЈА Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп
ЕМБС на издавачот	4067037
ЕДБ	4030974258740
Број на издадени акции	717462
Номинална вредност	20,08 ЕУР
Номинален капитал	14 409 506,81 ЕУР
Род на акции	Обични акции
Котација	Задолжителна котација / МБХВ АД Скопје

СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА НА НИВО НА ЕМИСИЈА				
Тип на акционери		Број на акции	Бр. на акционери	Процент од емисијата
Домашни	Правни лица	16 660	48	2,32 %
	Физички лица	22 965	378	3,20 %
Странски	Правни лица	676 410	4	94,28 %
	Физички лица	1 427	19	0,20 %
Вкупно		717 462	449	100,0 %

ДОМИНАНТЕН АКЦИОНЕР	
Назив на акционер	VIENNA INSURANCE GROUP AG WIENER VERSIICHERUNG GRUPPE
Седиште на акционер	Виена, Република Австрија
Адреса на седиште	Шотеринг 30, 1010 Виена, Австрија
ЕМБС	ФН 75687 ф (Регистар на трговски друштва на Австрија)
Број на акции во сопственост	677,022
Вкупна номинална вредност на акции	13,597,309.848 ЕУР
% во акционерски капитал	94,36 %

ВТОР АКЦИОНЕР ПО БРОЈ АКЦИИ ВО СОПСТВЕНОСТ	
Назив на акционер	МАКЕДОНСКИ ТЕЛЕКОМ АД Скопје
Седиште на акционер	Скопје, Р Македонија
Адреса на седиште	Кеј „13 Номеври" бр. 6
ЕМБС	5168660
ЕДБ:	4030997339640
Број на акции во сопственост	2 994
Вкупна номинална вредност на акции	60 131,5 ЕУР
% во акционерски капитал	0,42 %

ТРЕТ АКЦИОНЕР ПО БРОЈ НА АКЦИИ ВО СОПСТВЕНОСТ	
Назив на акционер	ТИМ ИНЖИЊЕРИНГ ДООЕЛ Скопје
Седиште на акционер	Скопје, Р Македонија
Адреса на седиште	ул. „Миле Поп Јорданов" бр. 72/45
ЕМБС	4638948
ЕДБ:	4030993159515
Број на акции во сопственост	2 880
Вкупна номинална вредност на акции	57,841.920 ЕУР
% во акционерски капитал	0,40 %

3.5 Дел од Виена Иншуренс Груп

ПРОФИЛ НА ГРУПАЦИЈАТА

Ние се фокусираме на обезбедување на нашите клиенти во Австрија и ЦИЕ со сопствени производи и услуги прилагодени на нивните потреби. Нашата стратегија е насочена кон долгорочна профитабилност и стабилен раст на заработката, што нè прави сигурен партнер во брзо менување на времето.

Над 25.000 вработени работат во Виена Иншуренс Груп, во околу 50 компании во 30 земји. Ние развиваме решенија за осигурување во согласност со личните и локалните потреби, што нè направи лидер во осигурителната индустрија во Австрија и Централна и Источна Европа (ЦИЕ).

СТРУЧНОСТ И СТАБИЛНОСТ

Виена Иншуренс Груп е меѓународна осигурителна група со седиште во главниот град на Австрија. По падот на Железната завеса во 1989 година, Групата брзо се прошири од чисто австриски бизнис во меѓународна групација. Виена Иншуренс Груп е синоним за стабилност и експертиза во обезбедувањето финансиска заштита од ризици. Искуството во комбинација со фокус на нашите основни надлежности на обезбедување на осигурување, формира цврста и сигурна основа за група 22 милиони плус клиенти.

ФОКУС НА ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА

Покрај Австрија, Виена Иншуренс Груп става јасен акцент на Централна и Источна Европа како свој домашен пазар. Групацијата генерира повеќе од половина од своите примарни приходи во ЦИЕ. Операциите на Групацијата се насочени и кон овој регион. Ова првенствено ги одразува предвидувањата за економски раст во ЦИЕ, што се предвидува да биде двојно повисоко отколку во Западна Европа, како и сегашното ниво на густина на осигурување, кое сè уште е далеку под просекот на ЕУ.

ПРИСУСТВО НА ЛОКАЛНИТЕ ПАЗАРИ

ВИГ има одговорност финансиски да ги заштити своите клиенти од ризици. Групацијата следи една стратегија што опфаќа повеќе брендови, т.н. „мултибренд" стратегија, која се потпира на утврдените локални пазари, како и на локалниот менаџмент. Конечно, успехот на Групацијата и блискоста со клиентите се сведуваат на силината на секој бренд посебно и на локалното знаење, односно „ноу-хау" (know - how).

ФИНАНСИСКА СИГУРНОСТ И КРЕДИТЕН РЕЈТИНГ

Оценката на ВИГ е „А+", што подразбира стабилна позиција и ја дава реномирана и добропозната агенција за кредитен рејтинг „Стандард и Поорс". Оваа оценка значи дека ВИГ останува на врвот на високорангирани друштва на Виенската берза и дека, според АТХ-индексот, акциите на ВИГ се водечки на листата. Акциите на Виена Иншуренс Груп котираат и на берзата во Виена и во Прага. Винер Штедише осигурување (Wiener Städtische Versicherungsverein) е постојаниот и главен акционер, кој има поставено долгорочни цели и поседува околу 70% од акциите на ВИГ. Останатите акции се во слободен оптек.

3.6 Односи со акционерите

За финансиските односи со поврзаните субјекти податоците се вклучени во белешките кон завршната сметка.

3.7 Структура на деловната мрежа

Друштвото својата дејност ја врши преку следните организациски делови: Генерална дирекција и 14 експозитури распоредени низ државата.

Експозитури	Адреса
Скопје	„11 Октомври" бр. 25
Битола	„1 Мај" бр. 268
Штип	Плоштад „Тошо Арсов" бр. 56
Велес	„Димитар Влахов" бр. 27
Тетово	„Илирија" бр. 36
Кавадарци	„Илинденска" бр. 11
Охрид	„Димитар Влахов" бр. 14
Гостивар	„Борис Кидрич" бр. 115
Куманово	„Димитар Влахов" бр. 52/3
Свети Николе	Плоштад „Илинден" бр. 19
Кочани	„ВМРО" 47 влез 24б
Гевгелија	„Димитар Влахов" бр.7
Ресен	„Таше Милошевски" бр. 6
Прилеп	„Маршал Тито" бр. 36

Во рамките на овие организациски делови функционираат повеќе сектори и служби, кои ги извршуваат клучните и другите деловни функции на Друштвото.

4. Управување со ризици

Друштвото континуирано ги идентификува, ги проценува и ги контролира ризиците на кои е изложено во текот на својата работа и управува со тие ризици на начин што ќе обезбеди трајно одржување на степенот на изложеност, кој нема да ги загрози имотот и работењето на Друштвото, односно ќе обезбеди заштита на интересите на акционерите, осигурениците, оштетените трети лица и на други доверители на Друштвото во согласност со позитивните прописи. Управувањето со ризици на Друштвото е дефинирано во посебна програма, која се одобрува годишно од органот на управување и од органот на надзор.

Програмата редовно се доставува до регулаторот. При изготвување на програмата се почитувани принципите од вториот дел на Солветност 2 Директивата на Европската Унија (EU Solvensy II Directive, pillar II) за управување во согласност и насоките на Виена Иншуренс Груп што важат за земји што не се членки на ЕУ.

Друштвото во однос на својата дејност е изложено на повеќе ризици. Тука спаѓаат: стандардните ризици од дејноста осигурување, ризиците за неживотно и здравствено осигурување, како и ризиците од инвестициите (пазарниот ризик), некои општи ризици како кредитниот ризик и оперативниот ризик. Освен овие, Друштвото е подложно и на стандардните ризици на кои се подложни сите трговски друштва, како што се: репутациски и стратегиски ризик.

Друштвото за осигурување работи на начин што обезбедува ризиците на кои е изложено при вршење на работи на осигурување да не ги надминат ограничувањата предвидени со Законот за супервизија на осигурувањето.

За Друштвото културата на управување со ризиците е составен дел од секојдневната работа и ја опфаќа општата свесност за ризиците на секое ниво. Тоа се постигнува со континуирано подигнување на свесноста на секој вработен за потребата и нужноста за управување со ризиците, првенствено со нивно активно вклучување во процесите на управување со ризиците, со јасно одредување на улоги и одговорности на секој вработен во рамките на системот за управување со ризици, обезбедување на непречен тек на информации од Управниот одбор до нивото на оперативниот извршител и обратно.

Друштвото има имплементирано Систем за управување со ризици, кој се состои од организациски единици за управување со ризици и процеси за управување со ризици.

Организациски единици за управување со ризици се сите сектори/служби на Друштвото и органи за донесување одлуки што се вклучени во Системот за управување со ризици на Друштвото. Севкупната одговорност за функционирањето на Системот за управување со ризици во Друштвото ја носи Управниот одбор.

За понатамошно зајакнување на културата за управување со ризици во рамките на Друштвото и за интегрирање на носителите на ризици во процесите за управување со ризици со одлука на Управниот одбор е формирана Комисија за управување со ризици.Во организациските единици за управување со ризици се вградени процеси за управување со ризиците.

Процесите за управување со ризиците се состојат од 6 важни делови или фази:

- идентификација на ризикот;
- мерење на ризикот;
- анализа на ризикот;
- мерки за управување со ризикот;
- набљудување на ризикот;
- известување за ризикот.

Во текот на 2023 година, во Друштвото се спроведени три процеси врз основа на системот за управување со ризици на групацијата, систем на интерни контроли, каталог на ризици и проценка на сопствениот ризик и солвентност.

Системот на интерни контроли е континуиран процес на управување со оперативните ризици и не само што обезбедува ефективни контроли од аспект на усогласување со позитивните прописи туку е и важна алатка за правилно деловно одлучување.

Каталогот на ризици е имплементиран како поддршка на Друштвото во идентификацијата и процената на севкупните ризици и обезбедува информации за целосниот профил на ризици на Друштвото и на носителите на ризици. На тој начин го поддржува раководството во донесување оптимални одлуки во согласност со планот на работење на Друштвото.

Проценка на сопствениот ризик и солвентност се спроведува врз база на резултатите од севкупниот процес на управување со ризици. Во смисла на претходното, при неговото спроведување во предвид се земаат каталогот на ризици,системот на интерни контроли, сите континуирани процеси во Друштвото кои се поврзани со управувањето на ризици, планот за работа, стратегиската поставеност на Друштвото, како и релевантни пресметки за солвентноста, тековни и очекувани.

Процените на ризиците се базираат на квалитативен пристап по табела за фреквенција и големина или експертска процена.

При процесот на евалуација на системот за интерни контроли се идентификувани 288 ризици, каде што ефикасноста на контролните механизми е 98.1%.

Со каталогот на ризици се идентификувани и категоризирани сите ризици на Друштвото во девет категории на ризици, вклучувајќи ги и нивните подризици, како што следува:

1. Пазарен ризик

1.1. Каматен ризик
1.2. Ризик од промена на пазарните цени на хартиите од вредност
1.3. Ризик од промена на цената на имотот
1.4. Ризик од промена на вредноста како резултат на отстапување на кредитниот ризик од очекуваниот кредитен ризик.
1.5. Ризик од концентрација
1.6. Девизен ризик

2. Ризик поврзан со неживотно осигурување

2.1. Ризици што се однесуваат на премии/резерви
2.2. Ризици што се однесуваат на прекини
2.3. Ризик од изложеност на катастрофи
2.4. Ризик од концентрација на осигурувања

3. Ризик поврзан со здравствено осигурување

3.1. Ризици што се однесуваат на премии/резерви
3.2. Ризици што се однесуваат на прекини
3.3. Ризик од изложеност на катастрофи

4. Ризик на нематеријални средства

5. Ризик од неисполнување на обврските од другата страна

5.1. **Тип 1** - Ризик загуба/промена на вредност како резултат на неисполнување на обврските на спротивната страна што не се покриени со спреад ризик
5.1.1.1. Ризик од неисполнување на обврските на реосигурувачот
5.1.1.2. Ризик од неисполнување на обврските на финансиски компании
5.1.1.3. Ризик од неисполнување на обврските од трета страна
5.2. **Тип 2** - Ризик што произлегува од неисполнување на обврските на спротивната страна, кој е диверзифициран, а не е опфатен со ризик од неисполнување на обврските на спротивната страна тип 1 и спреад ризик

6. Ликвидносен ризик

7. Оперативен ризик

7.1. Ризик од прекин на работа
7.2. Ризик од концентрација на знаење
7.3. Ризик од недостиг на човечки ресурси
7.4. Ризик од хардвер и инфраструктура
7.5. Ризик од софтвер и информатичка безбедност
7.6. Ризик што се однесува на модели и квалитет на податоци
7.7. Ризик на развој на ИТ
7.8. Проектен ризик
7.9. Ризици поврзни со регулативата и усогласување со неа
7.10. Ризици поврзни со надврешен криминал
7.11. Ризик од недостиг или неуспешни процеси
7.12. Ризик од човечка грешка

8. Стратегиски ризик

9. Репутациски ризик

Пазарен ризик

Пазарниот ризик претставува ризик од потенцијална загуба што Друштвото би ја претрпело поради промена на вредноста на биланските позиции како резултат на промената на финансиските фактори на пазарот (движење на каматни стапки, девизен курс, цени на имот, цени на акции и сл.).

Друштвото настојува да биде во состојба соодветно, навремено и во целост да одговори на обврските по договорите за осигурување. Вложувањето на средствата се врши така што се има предвид усогласеноста на роковите на вложувањата со доспевањето на обврските. При инвестирањето се важни диверзификацијата на субјектите и финансиските инструменти во кои се вложуваат средствата. Претходното е со цел соодветен поврат од вложувањата. За пласирање на средствата на осигурување, каматните стапки се усогласуваат со движењето на стапките на пазарот за пари и капитал за да обезбедуваат зачувување и зголемување на реалните вредности на пласираните средства. Најголем дел од договорите за осигурување се краткорочни и каматниот ризик се намалува преку вложување во должнички инструменти. Се следи пазарот на хартии од вредност и во согласност со промените се врши вреднување на вложувањата во хартии од вредност. Се врши анализа на промената на економската вредност на портфолиото на финансиските инструменти и портфолиото на недвижности.

Во врска со договорите за осигурување кај кои обврските се изразени во странски валути се следат и флуктуациите на девизниот курс. Принципот на управување на Друштвото со девизниот ризик е да се оствари и да се одржува усогласеност на побарувањата во странска валута во однос на обврските во странска валута. Исто така, овој однос се одржува и од перспектива на доспеаноста на обврските и побарувањата во странска валута. Методите за мерење на девизниот ризик вклучуваат: следење и анализа на ризикот по позиции и збирно, валутна структура на билансот на состојба, валутна структура на девизните средства, сензитивна анализа и други методи. Најголем дел од средствата и обврските се во евра. Курсот на денарот и неговата стабилност, девизните резерви на Централната банка и нејзините можности за интервенција, монетарната политика на Централната банка се фактори што имаат посредно или непосредно влијание и ги определуваат нивото и изложеноста на девизен ризик на Друштвото.

Групите на средствата што се дозволени и начинот на нивното вложување поблиску се пропишани со Законот за супервизија на осигурувањето.

Друштвото тековно врши приспособување на вложувањата што се однесуваат на средствата што ги покриваат техничките резерви, а кои се изложени на ризик од потенцијални загуби поради промена на каматните стапки, флуктуации на девизниот курс и други пазарни ризици, со обврските што произлегуваат од договорите за осигурување врз кои влијаат овие промени.

Средствата за покривање на техничките резерви се пласираат во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето.

Во Друштвото се обезбедува книговодствена и оперативна евиденција, која овозможува увид во состојбата на пласманите од сите средства по корисници и услови за користење.

Ризик поврзан со неживотно осигурување

Ризикот поврзан со неживотно осигурување е ризик што произлегува од обврските за неживотно осигурување и реосигурување, во однос на прифатените ризици и процесите при работењето. Овој ризик е ризик дека идните исплати на штети нема да бидат покриени со приходот од премија или дека техничките резерви не се доволни бидејќи идните трошоци и штети се разликуваат од претпоставките користени при утврдување на резервите.

Правилното управување и доброто познавање на овој ризик се клучни за Друштвото, чие портфолио се состои од речиси сите видови неживотно осигурување.

Управувањето со овој ризик се остварува преку спроведување соодветни акти за прием во осигурувањето. Воспоставени се соодветни нивоа на овластувања за сите вработени што работат на прием во осигурувањето и продажба. Тековно се следи профитабилноста на секој производ одделно со детектирање на сегментите што може да влијаат врз влошување на резултатот. Преку интегрираниот систем на евиденција и обработка на податоците, се овозможува следење на резултатите за секој клиент одделно. Тоа овозможува селекција на квалитетни клиенти и формирање на портфолија за одделните видови производи, кои ќе генерираат позитивни резултати.

Друштвото континуирано врши анализа и измена или дополнување на постојните услови и тарифи за осигурување, како и подготовка на нови производи.

Со обезбедување на повеќе реосигурителни договори, вклучително и реосигурително покритие за природни катастрофи со широк опсег, Друштвото дел од својот ризик го пренесува на реосигурувачот, со цел да се ограничи нето-потенцијалната загуба низ диверзификација на ризикот.

Заради трајно обезбедување на извршувањето на обврските по договорите за осигурување, се формираат технички резерви. Квартално до регулаторот се доставува информација за износот на техничките резерви, со мислење на овластениот актуар и тековна анализа на користените претпоставки и тестирање на адекватноста на издвоените резерви.

Управување со ризикот од резервирање

Друштвото има конзистентна политика за управување со ризикот од резервирање т.е има воспоставено редовен актуарски циклус за проценка на техничките резерви, вклучувајќи анализа на моделите, податоците, методите и претпоставките кои се дел од нив, бруто и нето од реосигурување. На редовна основа се спроведува тестирање на проценките на резервите од претходните периоди и доколку има потреба се корегираат моделите.

Во текот на 2023 година, Друштвото нема промена во користените модели за проценка на техничките резерви во споредба со претходната година и позначително отстапување на нивото на проценетите резерви. Друштвото континуирано ги следи динамичните промени во економското опкружување, пред се значителниот пораст на инфлацијата, кој последователно носи зголемени ризици во однос на сите процеси за управување со ризици.

Како одговор на влијанието на високата инфлација на обврските за штети на Друштвото и очекување истото да продолжи некој период во иднина, во моделите за проценка на резервите за штети за определени класи е внесена корекција за идна инфлација.

Во производите на Друштвото, каде што има потреба и можност, внесена е опција за корекција за сумите на осигурување и премијата.

Во рамките на своите редовни процеси на работа, како резултат на соодветните анализи и контроли, назначениот актуар на Друштвото со крајот на 2023 процени и потврди дека техничките резерви се на ниво со кое Друштвото може редовно и долгорочно да ги исполнува сите свои обврски по договорите за осигурување и евентуалните загуби поради ризиците кои произлегуваат од работите на осигурување кои ги извршува. Друштвото има внимателен пристап на резервирање подолг период, со посебен акцент во класите со долг опаш каде е определена позначителна маргина за неповолни отстапувања, имајќи ги во предвид природата на развојот на штетите во тоа портфолио.

Определеното ниво на техничките резерви на Друштвото обезбедува сигурност на извршување на обврските кон осигурениците и заштита на капиталот на долг рок.

Со крајот на 2023 направени се анализа на сензитивност и стрес тест на определени претпоставки, кои произлегуваат од реални сценарија, релевантни за портфолиото на Друштвото. При тестирањето е утврдено дека само значителни промени на претпоставките и шокови предизвикани од големи штети во комбинација со природни непогоди во текот на една година би имале значително влијание на капиталот на Друштвото и остварувањето на неговата бизнис стратегија.

Ризик од неисполнување на обврските на спротивната страна

Овој ризик претставува загуба или неповолна промена во вредноста на средствата и финансиските инструменти поради неможност договорните страни или должниците да ги подмират своите обврски во договорениот износ и рокови.

Друштвото управува со овој ризик првично преку приемот во осигурување со пресметка на код на анализа на клиентите и анализа на солвентноста на клиентите. Побарувањата се следат на месечна основа и се утврдува нивната наплатливост. Во согласност со утврдената состојба се утврдува нивото на резервации на побарувањата по основа на премија и од страна на секторот за контрола на побарувањата се врши обезбедување нивна наплата.

Во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето, поточно лимитите по основа на вложувања на средствата што ги покриваат техничките резерви и капиталот, Друштвото, со цел дисперзија на ризикот, ги пласира средствата во депозити кај голем број банки и во хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија или од Народната Банка на Република Северна Македонија.

Во вложувањата во хартии од вредност Друштвото поседува сопственички хартии од вредност расположиви за продажба и должнички хартии од вредност, кои се чуваат до доставувањето, т.е. државни записи издадени од Република Северна Македонија.

Со цел да се намали ризикот од неможност реосигурувачите да ги исплатат своите обврски, Друштвото има воспоставено правила за избор на реосигурувачи/брокери преку следење на нивнот рејтинг од официјални рејтинг-агенции (S&P, AM Best, Moody's), како и стратегијата на групацијата.

Друштвото соработува со локални осигурителни брокери и друштва за застапување што ги исполнуваат условите за работење во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето и се овластени за работење од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето. Пред потпишувањето договор за деловна соработка, Друштвото се уверува дека дистрибутивниот канал е финансиски стабилен и дека има воспоставено адекватни процеси на работа и на продажба што одговараат на начинот и на политиките на работа на Друштвото.

Ликвидносен ризик

Ризикот на неликвидност претставува ризик дека Друштвото нема да може да обезбеди доволно парични средства за подмирување на своите обврски во моментот на нивното достасување или потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци.

Друштвото управува со ризикот од неликвидност преку управување со активата и пасивата на начин што ќе овозможи навремено плаќање на обврските во нормални или во вонредни услови на работење. Планирањето на очекуваните приливи и одливи на парични средства е преку редовна контрола на ликвидноста и усвојување мерки за спречување или отстранување на причините за евентуална неликвидност. На 31.12.2023 година коефициентот на ликвидност на Друштвото изнесува 8.91. Во текот на 2023 година, и порај околностите во врска со економското опкружување, Друштвото имаше стабилна тековна ликвидносна позиција, ги одржуваше стапките на ликвидност над минималното пропишано ниво и усогласени со интерните лимити.

Оперативен ризик

Оперативниот ризик е ризик од потенцијална загуба предизвикана од неадекватни и неуспешни внатрешни процеси и контроли, предизвикани од вработените, системот или неповолни надворешни настани. Оперативниот ризик го вклучува правниот ризик, но ги исклучува стратегискиот и репутацискиот ризик.

Во процена на оперативниот ризик, како и во неговата контрола, се вклучени сите носители на ризик бидејќи неговото појавување е можно во сите сегменти од работењето. Процената се врши со квалитативна метода и сите подризици (дефинирани во каталогот на ризици) заедно со носителот на ризик, методите на процена, добиените резултати, имплементираните контроли и нивната корисност, се документираат во матрицата на системот за интерни контроли, а агрегираниот резултат на процената за цел оперативен ризик се документира во матрицата на каталогот на ризици.

Друштвото управува со овој ризик на тој начин што воспоставува значаен број контроли за секој подризик одделно со имплементација на сигурносни контроли, пишани политики, правилници и упатства.

Континуирано се вршат управување со работењето на вработените, нивна едукација, делегирање на работните активности и задачи, како и мерење на извршувањето на вработените со цел да се обезбедат непречено спроведување на финансиско-материјалното работење и правилна примена на законските прописи при постигнување на стратегиските цели на Друштвото.

Друштвото има воспоставено план за обезбедување континуираност во работењето (Bussines Continuitius Plan). Планот воспоставува менаџерски тим што има право, должност и одговорност за обезбедување континуираност на Друштвото во ситуации, состојби и инциденти што не може да се предвидат, а кои би можеле да имаат значително негативно влијание врз работењето на Друштвото. Посебна одговорност во планот претставува обезбедувањето сигурност на информатичкиот систем на Друштвото, во смисла на обезбедување на податоците и на информациите на Друштвото што се круцијални за работењето.

Со цел да се поддржат главните активности на Друштвото во смисла на навремено и точно обезбедување на податоците, креирани се високоефективни оперативни ИТ-системи, кои се однесуваат на прием во осигурувањето, реосигурувањето и штетите. Покрај претходно споменатите, креирани се системи што се однесуваат на човечките ресурси, на финансиите и на другите области од оперативното работење на Друштвото. Безбедноста на претходно споменатите системи се обезбедува преку поставена хардверска опрема, политики и процедури на безбедност, како и високообучен кадар.
Контролата на ИТ-системот се остварува преку политики и процедури, лиценци за користење на информатички оперативни системи и обезбедување сигурносни, резервни и заштитни копии. Со обезбедувањето висока контрола на пристап до информатичкиот систем се обезбедува сигурност од неовластен пристап до информациите и до податоците за деловното работење на Друштвото.

Друштвото има усвоено посебни акти за усогласување со прописите, како контрола на исполнувањето на обврските на Друштвото што произлегуваат од позитивните прописи. Контролата се спроведува преку имплементирање задолженија предвидени во – посебна исправа за остварување на функцијата усогласување со прописи. Преку соодветни и навремени консултации се обезбедува вработените да ги извршуваат своите секојдневни работни задачи во согласност со позитивните прописи.

Вработените навремено се известуваат за промените во легислативата што го детерминираат нивното секојдневно работење. Преку соработка и комуникација со институциите на системот и со инспекциските служби што се дел од нив, се обезбедува навремено исполнување на сите обврски на Друштвото и избегнување на прекршочни санкции.

Во 2023 година Друштвото спроведе и процес на идентификација на ризици што се однесуваат на усогласувањето со прописи (Compliance Risk Inventory Process). Процесот на идентификација на предметните ризици се реализира во рамките на процесите за управување со ризици реализирани во Друштвото во текот на годината. Во текот на спроведување на предметниот процес се идентификувани повеќе од 60 ризици што се поврзани со усогласувањето со прописи.

Во текот на процесите следните правни области беа предмет на посебен интерес:

- антитруст,
- хартии од вредност,
- корпоративно право и корпоративно управување
- заштита на лични податоци и приватност,
- санкции и ембарго,
- финансиски криминал,
- осигурување,
- работни односи и право од социјално осигурување,
- заштита на потрошувачи,
- даноци.

Резултатот од процесот на попишување на ризиците што се однесуваат на усогласување со прописите спроведен во 2023 година истакна дека Друштвото има воспоставено адекватни механизми за контрола на овие ризици. Друштвото соодветно ги контролира сите ризици што се поврзани со усогласувањето со прописи. Профилот на предметните ризици на Друштвото е низок.

Во однос на спроведувањето на идентификација на ризиците што се поврзани со усогласувањето со закони, од страна на стручните служби на Друштвото се изготвени соодветни извештаи, кои се доставени до органот на управување и до соодветни организациски единици на мнозинскиот акционер.

Од другите ризици треба да се споменат и:

Стратегискиот ризик – кој е ризик од неповолно работење што се однесува на несоодветни деловни и инвестициски одлуки, на неадекватна комуникација и остварување на целите или на недоволен капацитет за приспособување на промените во економското опкружување.

Контролата на овој ризик пред сè се остварува преку подготовка и примена на повеќегодишен деловен план одобрен од Надзорниот одбор на Друштвото. Друштвото е насочено кон креирање актуелна бизнис-стратегија, развој на нови производи, усовршување на каналите на продажба и аквизиции, при што се зема предвид влијанието на целокупното пазарно опкружување. Бизнис-стратегиите главно се изготвуваат со цел да се насочат активностите кон профитабилност, избегнување на финансиски загуби и оптимизација на процесите на функционирање.

Воспоставената бизнис-стратегија се следи континуирано со преглед на реализираната состојба според она што е планирано, вклучувајќи ги разгледувањето на достигнатото ниво на премија, промената во премиските стапки, техничкиот резултат, трошоците, како и целокупната профитабилност на секоја класа на осигурување одделно. Тековно се набљудува и осигурителниот циклус на пазарот преку промените на премиски стапки, кои се следат со промената на премија, франшизите и условите на осигурување. Воедно се разгледува и однесувањето на другите конкуренти на пазарот со цел да не ја нарушат планираната бизнис-стратегија во однос на новите производи и на продажната мрежа.

Основна цел на Друштвото е да го задржи својот статус на доверливо друштво за осигурување со урамнотежен однос на преземени ризици и остварен профит.

Репутациски ризик е ризик од неповолен развој на работењето поврзан со наштетување на репутацијата на Друштвото. Губењето на репутацијата може да ја наруши довербата на клентите, на инвеститорите или на вработените во Друштвото и на тој начин да доведе до финансиска штета.

Друштвото во секој дел од своето работење се стреми за одржување култура на добро деловно однесување, транспарентност на пазарот, понуда на производи со прецизно дефинирани услови на осигурување и тарифи, фокусираност кон клиентите и зголемување на квалитетот на услугите и учество во општествениот живот преку низа проекти што имаат социјален импакт на заедницата.

Во текот на оваа година, направена проценка на ризикот на одржливост во рамките на редовните процеси за управување со ризици, врз основа на постоечката матрица на ризици

со која е утврдено дека истиот нема значително неповолно влијание на профилот на ризици на Друштвото.

Од аспект на управувањето со ризици, и оваа година посебно е важна активноста на Друштвото во изработка на финансиските извештаи во однос на новиот сметководствен стандард МФСИ17/МФСИ9 за потребите на финансиското известување кон Групацијата. Ризиците кои произлегуваат од имплементацијата на новите стандарди се воглавно од областа на оперативниот ризик.

Со сите процеси за управување со ризици во текот на 2023 година, анализирана е целокупната работа на Друштвото во услови на динамично опкружување и генерирани се резултати врз основ на кои е утврдено дека процесите во Друштвото во текот на 2023 генерално се изведуваат непречено, со соодветни мерки и активности за подобрување на работата на Друштвото. Друштвото успешно ги менаџира тековните и ново појавените ризици кои ги наметнуваат пазарните промени, со задржување на нивото на стабилност во однос на солвентноста и ликвидноста на Друштвото.

Управување со капиталот

Друштвото ги утврдува сопствените средства и адекватноста на капиталот во согласност со пропишаната регулатива од страна на Агенцијата за супервизија на осигурувањето. Друштвото за осигурување е должно во секое време да располага со соодветен капитал во однос на обемот на работа и класите во рамките на кои врши работи на осигурување, како и ризиците на кои е изложено при нивното извршување.

Пресметката на маргината на солвентност е во согласност со членот 75, став 1 (како барање врз основа на Солвентност 1 директивата), а гарантниот фонд е дефиниран со член 77 од Законот за супервизија на осигурувањето**.**

во 000 ден.	**2023**	**2022**
Маргина на солвентност	132 127	104 868
Гарантен капитал	276 728	276 719

5. Извештај за корпоративно управување

Системот за корпоративно управување во Друштвото е поставен во согласност со стандардите на позитивните прописи на Република Северна Македонија. Во согласност со одредбите од Законот за трговските друштва, Законот за супервизија на осигурувањето, подзаконските акти на Агенцијата за супервизија на осигурување, Правилата за котација на Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје, Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје, како и одредбите од Статутот, во Друштвото е воспоставен двостепен систем на управување,..

Карактеристика на системот на корпоративно управување во Друштвото е постојана интеракцијата со регулаторот во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето. Управувањето и надзорот во Друштвото се детално регулирани со посебни акти на Друштвото, каде што со одлука на органот на надзор е извршена и детална поделба на надлежностите, одговорносите и функциите на членовите на Управниот одбор.

Транспаретноста и спречувањето на судирот на интереси се посебна вредност на системот на корпоративно управување на Друштвото. Управниот одбор е посветен на адекватно и навремено информирање на сите заинтересирани страни. Преку системот за електронски информации за котираните друштва на Македонската берза за хартии од вредност АД Скопје се објавуваат сите информации што се значајни за работењето на Друштвото. Информации за работењето на Друштвото дополнително се објавуваат и на официјалната интернет-страница на Друштвото.

Постапката за именување и разрешување, нивните квалификации, критериумите за независност, дефинирањето на материјалниот интерес и деловниот однос со Друштвото на членовите на органот на надзор и членовите на органот на управување се определени со позитивните прописи на Република Северна Македонија.

5.1 Надзорен одбор

Надлежностите и одговорностите на органот на надзор во Друштвото се детерминирани во позитивните прописи на Република Северна Македонија, како и во актите на Друштвото. Дополнително и определени акти на Друштвото ги детализираат надлежностите и одговорностите на Надзорниот одбор.

Со датум 31.12.2023 година, членови на Надзорниот одбор на Друштвото се:

г. Габор Лехел (Gabor Lehel) како претседател на Надзорниот одбор;
г. Андреја Јосифовски како независен член на Надзорниот одбор;
г. Реинхард Гојер (Reinhard Gojer) како независен член на Надзорниот одбор;
г. Филип Бардас (Philipp Bardas) како член на Надзорниот одбор.

Во текот на деловната 2023 година Надзорниот одбор на Друштвото одржа вкупно 11 (единаесет) седници. На седниците што се одржаа, Надзорниот одбор ги презеде сите активности во врска со извршувањето на функцијата на надзор, одобрување на одлуки на Управниот одбор во однос на деловната политика и финансиските планови, застапување на Друштвото кон членовите на Управниот одбор, одржување и унапредување на објективноста и на професионалното функционирање на системот за внатрешна ревизија, разгледување на определени наоди и решенија донесени од регулаторот, заштита на акционерскиот капитал.

Преку анализа на соодветни извештаи, одобрување на посебни акти и дејства доставени од страна на Управниот одбор, Надзорниот одбор во целост ја оствари својата контролна функција. При одржувањето на седниците на органот соодветно се применуваа одредбите од позитивните прописи на Република Северна Македонија и актите на Друштвото. За сите состаноци што се одржаа во текот на деловната 2023 година се изготвени соодветни записници, од каде што може да се констатираат и одлуките на одборот. Одлуките штои се донесени од одборот се соодветно спроведени во Друштвото, како и пред надлежните органи.

5.2 Управен одбор

Членовите на Управниот одбор управуваат со Друштвото, обезбедуваат Друштвото да работи во согласност со правилата за управување со ризик, во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето, вршат контрола над ризиците од работењето, обезбедуваат Друштвото соодветно да ги води трговските книги и другата сметководствена документација, ги вреднуваат ставките во деловните биланси и изготвуваат периодични и годишни извештаи.

Организациската поставеност, како и работењето на Управниот одбор во Друштвото, се во целост со позитивните прописи.

Во согласност со одредбите од Статутот, Управниот одбор на Друштвото е составен од 4 (четири) члена, од кои едниот е именуван за претседател. Со датум 31.12.2023 година, членови на Управниот одбор на Друштвото се:

- **г. Бошко Андов** како претседател на Управниот одбор;
- **г-ѓа Весна Ѓорчева** како член на Управниот одбор;
- **г-ѓа Татјана Димов** како член на Управниот одбор:
- **г-дин Озрен Марјановиќ** како член на Управниот одбор;

Заради одржување и унапредување на пазарната позиција и зачувување на конкурентноста на Друштвото на пазарот, во текот на деловната 2023 година Управниот одбор редовно ги следеше сите состојби во осигурителната дејност и детално ги разгледуваше извештаите од работењето на другите осигурителни друштва презентирани од регулаторот и од Националното биро за осигурување. Управниот одбор постојано ги следи ликвидноста и солвентноста на Друштвото, резервите утврдени со Законот за супервизија на осигурувањето, приемот во осигурување и решавањето на отштетените побарувања, кои претставуваат и најбитни елементи за успешно функционирање на Друштвото. Од посебен интерес за органот на управување преставуваат и директивите на Европската Унија што се однесуваат на регулација на пазарот на осигурување.

Во рамките на своите овластувања, во деловната 2023 година Управниот одбор презеде голем број активности, пред сè преку донесување одлуки, акти и издавање исправи со кои се утврдуваат и се уредуваат деловните политики и стратегии во работењето. При донесувањето на одлуките Управниот одбор соодветно ги следеше и ги применуваше одредбите од позитивните прописи. Управниот одбор ги презеде сите неопходни подготвителни дејства поврзани со функционирањето на внатрешната ревизија и на органот на надзор. Навременото информирање на Надзорниот одбор обезбеди оперативна функционалност и конкретна ефективност на надзорот. Во периодот што измина Управниот одбор обезбеди безрезервна поддршка на организациските единици и на вработените при учество во различни проекти и постапки, комуникација со државните органи (органите на државната управа) и со единиците на локалната самоуправа.

Во периодот од 01.01.2023 година до 31.12.2023 година Управниот одбор на Друштвото одржа вкупно 45 седници. Сите членови на Управниот одбор дадоа адекватен и значителен придонес во функционирањето на одборот.

Сите одлуки на одборот се усвоени во транспарентна постапка и поткрепени со неопходната документација. За сите состаноци што ги одржа Управниот одбор се составени соодветни записници, кои се потпишани од сите членови на Управниот одбор, како што е предвидено според локалните закони. Активностите на Управниот одбор придонесоа во деловната 2022 година Друштвото да работи успешно.

5.3 Изјави за примена на кодекси за корпоративно управување

Согласно член 384-а од Законот за трговските друштва, Управниот одбор на Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА-Скопје, Виена Иншуренс Груп , ја дава следната

ИЗЈАВА

Ние, Бошко Андов како Претседател на Управниот одбор, Весна Ѓорчева, Татјана Димов и Озрен Марјановикј како членови на Управниот одбор, изјавуваме:

1. Управниот одбор на Друштвото го применува кодексот на корпоративно управување на Друштвото, кој е предложен од Управниот одбор, одобрен од Надзорниот одбор и усвоен од акционерите на Друштвото,

2. Кодексот за корпоративно управување на Друштвото е објавен на официјалната интернет страница на Друштвото (www.insumak.mk).
3. Друштвото во целост ги почитува и применува одредбите на Кодексот за корпоративно управување.При управувањето со Друштвото не се извршени отстапувања од правилата на Кодексот на корпоративно управување, односно не се извршени отстапувања од позитивните прописи со кои се регулира корпоративното управување кај друштвата за осигурување во Република Северна Македонија.

Претседател на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор
г-дин. Бошко Андов	г-ѓа Весна Ѓорчева	г-ѓаТатјана Димов	г-дин Озрен Марјановикј

ИЗЈАВА

За усогласеност со Кодексот за коративно управување

Ние, Бошко Андов како Претседател на Управниот одбор, Весна Ѓорчева,Татјана Димов и Озрен Марјановикј како членови на Управниот одбор, изјавуваме :

1. Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА-Скопје, Виена Иншуренс Груп во своето работење го применува Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонската берза АД Скопје, објавен на интернет страната на Берзата.
2. Акционерското друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА-Скопје, Виена Иншуренс Груп ги применува принципите и начелата на добро корпоративно управување предвидени во Кодексот според пристапот ,,примени или појасни зошто не се применил,, преку пополнување на прашалници во форма и содржина пропишана со Кодексот.
3. Со оваа Изјава потврдуваме дека прашалниците се објавени на СЕИ-НЕТ и на интернет страната на друштвото и дека одговорите во истите се вистинити и точни и дека ја отсликуваат примената на правилата и начелата на корпоративното управување од страна на друштвото.

Претседател на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор	Член на управен одбор
г-дин. Бошко Андов	г-ѓа Весна Ѓорчева	г-ѓа.Татјана Димов	г-ин Озрен Марјановикј

6. Внатрешна и надворешна ревизија

6.1 Внатрешна ревизија

Интерната ревизија на Друштвото, во согласност со годишниот план за работа, во текот на 2023 година изврши 6 ревизии, со што се опфатија сите клучни функции во работењето на Друштвото.

Од извршените ревизии се утврди само еден ниско ризичен наод. Утврдени беа и одреден број на нематеријални отстапувања за кои беа веднаш договорени корективни активности или истите беа корегирани најбрзо по завршувањето на ревизиите.

Ревизорските мислења за сите ревидирани функции на Друштвото беа „Одлично", што значи дека фунционирањето на имплементираните интерни контроли во работата на ревидираните функции на Друштвото беше оценето како ефективно во сите материјални аспекти.

Договорените и доспеани активности со менаџментот за елиминирање на утврдените наоди од претходните периоди беа завршени на предвидениот начин и во предвидените рокови.

6.2 Надворешна ревизија

Надворешен ревизор за 2023 година беше Друштво за ревизија КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје, со ЕМБС: 5078899, ЕДБ: 4030996107850 и седиште на ул. „ Филип Втори Македонски бр.3" ТЦ Соравија 7 кат, 1000 Скопје.

Ревизорот е избран со одлука на Акционерско Собрание бр. 02-3750/8 од 10.05.2023 година. Во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето, Агенцијата за супервизија на осигурувањето донесе решение УП1-14-2-622 од 05.06.2023 година, со кое издаде согласност Друштвото за ревизија КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје да изврши ревизија на финансиските извештаи за деловната 2023 година.

7. Актуарска потврда

Конечното мислење за состојбата на друштвото за осигурување прикажана во финансиските извештаи и годишниот извештај за работењето е:

а) позитивно б) мислење со резерва в) негативно

Позитивното мислење за состојбата на друштвото за осигурување прикажана во финансиските извештаи и годишниот извештај за работењето се дава врз основа на следното:

- Проценката на техничките резерви и пресметката на премиите се во согласност со регулативата, усвоените акти на Друштвото и начелата на актуарската професија.
- Друштвото ги применува усвоените услови и тарифи во својата работа.
- Капиталот на Друштвото го надминува потребното ниво на Маргина на солвентност и Гарантниот капитал, во согласност со законските прописи и актите на деловна политика на Друштвото.
- Друштвото остварува добар степен на ажурност во решавањето на штети, како и во исплатата на веќе ликвидираните штети.

- Друштвото во 2023 година има остварено позитивен финансиски резултат.

Друштвото има конзистентна политика за управување со ризикот од резервирање т.е има воспоставено редовен актуарски циклус за проценка на техничките резерви, вклучувајќи анализа на моделите, податоците, методите и претпоставките кои се дел од нив, бруто и нето од реосигурување. На редовна основа се спроведува тестирање на проценките на резервите од претходните периоди и доколку има потреба се корегираат моделите.

Во текот на 2023 година, Друштвото нема промена во користените модели за проценка на техничките резерви во споредба со претходната година и позначително отстапување на нивото на проценетите резерви.
Друштвото има внимателен пристап на резервирање подолг период, со посебен акцент во класите со долг опаш каде е определена позначителна маргина за неповолни отстапувања, имајќи ги во предвид природата на развојот на штетите во тоа портфолио.

Со крајот на 2023 направени се анализа на сензитивност и стрес тест на определени претпоставки, кои произлегуваат од реални сценарија, релевантни за портфолиото на Друштвото. При тестирањето е утврдено дека само значителни промени на претпоставките и шокови предизвикани од големи штети во комбинација со природни непогоди во текот на една година би имале значително влијание на капиталот на Друштвото и остварувањето на неговата бизнис стратегија.

Имајќи ја во предвид висината на сопствениот капитал, како и политиката во однос на формирање на техничките резерви, Друштвото може редовно и долгорочно да ги исполнува сите свои обврски по договорите за осигурување и евентуалните загуби поради ризиците кои произлегуваат од работите на осигурување кои ги извршува.

Датум: 06.03.2024 Потпис: Гордана Миноска

8. Деловна политика и цели на Друштвото

8.1. Цели на Друштвото

Главни цели на МАКЕДОНИЈА Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп се остварување на нето-добивка преку извршување на дејноста осигурување, како и преку пласирање или инвестирање на средства, задоволување на сите обврски кон клиентите и другите корисници на осигурувањата, како и успешно раководење, едуцирање и усовршување на вработените и на другите вклучени што го застапуваат Друштвото.

Главните насоки на дејствувањето на Друштвото за исполнување на главните цели ќе бидат:

- максимална присутност на пазарот на осигурување, парите и капиталот;
- проширување на портфолието на осигурување и зголемување на квалитетот на портфолието;
- зголемување на квалитетот на услугите во осигурувањето;
- релативно смалување на трошоците на работење;
- оптимално пласирање на вишокот на ризик во соосигурување и реосигурување заради зачувување на стабилноста на портфолието;
- ефикасно прибирање, користење, пласирање, инвестирање

и вложување на финансиските средства со оптимална нивна сигурност и адекватна евиденција;
- одржување на ликвидност и солвентност;
- унапредување на вкупната организација на Друштвото,
- како и на технологијата на работењето.

8.2 Стратегиски насоки на развој:

- континуиран, динамичен и стабилен развој со зголемување на економската сила на Друштвото базиран на трајно позитивен финансиски резултат во работењето;
- одржување на трајна совентност и ликвидност над просекот на пазарот на осигурување во Република Северна Македонија;
- постојано унапредување на ефикасноста и на рационалноста во користењето на средствата за осигурување, унапредување на организацијата на работа, без нарушување на секојдневното работење на друштвото;
- намалување и постепено елиминирање на субјективните, како и намалување на зависноста од објективните фактори што влијаат врз растот и развојот на осигурувањето во Друштвото;
- соодветно развивање на стручноста, работните навики и креативните способности на работниците во Друштвото, со што ќе се влијае врз унапредување на квалитетот на работењето.

8.3 Успешност во работењето

Врз основа на изнесените цели и правци на развој, особено ќе се води грижа за остварување на следните критериуми во успешноста на работењето:

- оптимален позитивен финансиски резултат во однос на вкупниот приход и особено во однос на премијата за осигурување;
- одржување на нивото на техничкиот резултат што овозможува позитивен финансиски резултат, односно нето-добивка стимулативна за акционерите;
- ефикасност во обработката на штети, односно бројот на решените штети во однос со бројот на пријавени;
- релативно смалување на трошоците на работење во однос на вкупниот приход;
- зголемување на премијата по вработен во Друштвото;
- зголемување на остварениот приход од инвестирање на расположивите средства за пласман и инвестирање.

8.4 Стабилна солвентност и ликвидност

Друштвото особено ќе води сметка за својата ликвидност, законски дозволеното покритие на техничките резерви и ажурно извршување на сите доспеани и идни обврски.

Во своето работење Друштвото ќе се придржува до сите економски, осигурителни и актуарски начела за успешно работење, како и на сите законски и други нормативни акти (инструменти на работа) што го регулираат осигурителното покритие.

9. Анализа на работата на Друштвото

9.1 Прием во осигурување

Секторот за прием во осигурување ги обединува Службата за преземање ризици и Службата за поддршка на продажната мрежа.

Службата за преземање ризици го организира и го спроведува своето работење преку преземање ризици на начин и со мерки што обезбедуваат стабилност и профитабилност на одделните портфолија и остварување позитивен технички резултат во работењето во целина. Друштвото успешно го надмина шокот предизвикан од пандемијата со Коронавирусот и продолжи со стабилно, солветно и профитабилно работење. Тоа забележа понатамошно континуирано, но со контролиран интензитет, зголемување на премијата во класите што претрпеа најголеми загуби од пандемијата: автомобилска одговорност во странство - Зелена карта и Граничното осигурување. Најголемиот процентуален пораст на бруто полисираната премија е евидентиран во класата здравствено осигурување, продукт што особено се актуелизираше во минатата година на ниво на пазарот за неживотно осигурување, но чија актуализација се задржува во пораст и во тековната година.

Имотното осигурување го зазема најголемиот дел од осигурителниот портфел на Друштвото. И во 2023 година Друштвото ја задржа лидерската позиција на пазарот за овие класи на осигурување, со истовремено задржување на позитивен технички резултат во работењето и насоченост кон квалитетна заштита на имотот на осигурениците.

Во осигурувањето на моторни возила, техничкиот резултат покажува подобрување во делот на каско осигурување. Во осигурувањето на моторни возила, Друштвото и понатаму продолжува со стратегијата на конзервативен и профитабилен раст. Кај другите класи на осигурување продолжи трендот на задржување на клиентите со овозможување квалитетни и приспособени решенија кон потребите на осигурениците.

Со цел развој и подобрување на постојните производи, како и приспособување кон потребите на пазарот, во текот на 2023 година направивме измени и дополнувања на одделни услови за повеќе видови осигурувања. Подготвувањето на приспособени понуди според специфичностите на клиентите е значаен дел од работата на Службата за преземање ризици. Дополнително, преземачите на ризик се задолжени и за следење на остварените технички резултати на ниво на одделни клиенти, ризици и на ниво на целокупните портфолија.

Службата за поддршка на продажната мрежа во текот на 2023 година ефикасно ја извршуваше својата функција со администрирање на полисите и на другата придружна документација, овозможувајќи непречено одвивање на процесот на продажба. Во текот на 2023 година вработените од оваа служба администрираа 70 740 предмети, најмногу поврзани со осигурувањата на моторни возила, но и со полисите на физички лица. Од друга страна изработени се и издадени голем број комплексни полиси од осигурувањата на имоти, одговорност и транспортните осигурувања. Тарифирањето, како последна контрола при изработката на полисите, е дел од одговорностите на оваа Служба и претставува заокружување на процесот на прием во осигурувањето.

Секторот за прием во осигурување со начинот на организирање на работата, со ефикасноста и посветеноста на вработените и со адекватното одговарање на потребите на клиентите за различни видови осигурувања придонесува кон остварување позитивен технички резултат во работењето на компанијата. Инфлаторните притисоци, што се очекува да се задржат и во текот на наредната година може да имаат неповолно влијание на профитабилноста во осигурителниот сектор, бидејќи може да доведе до зголемување на обемот на штетите.

Меѓутоа, и покрај овие околности се очекува главните параметри за успешност на Друштвото да се придвижат во позитивна насока.

Полисирана премија по видови осигурување 2023/2022

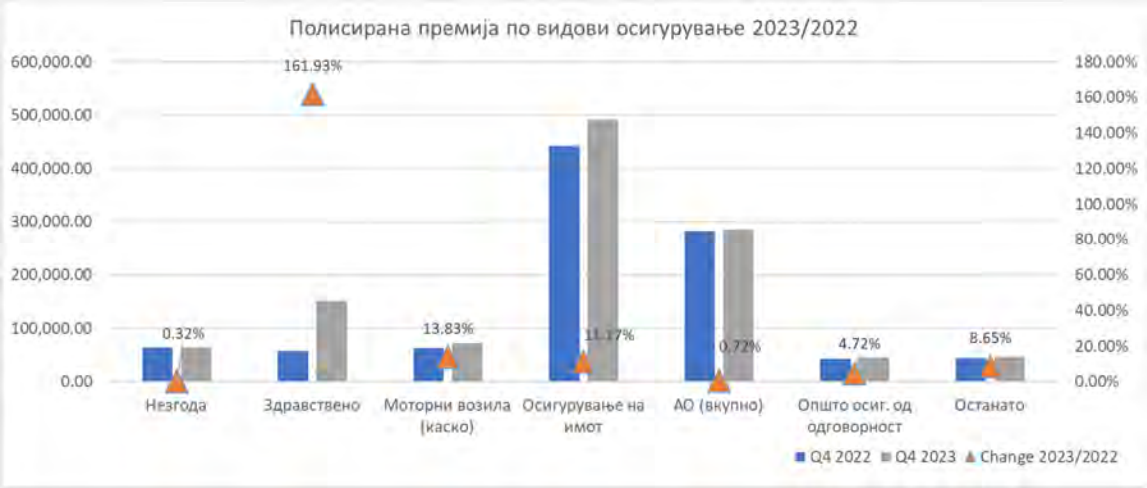

9.2 Продажба

Продажната мрежа на Друштвото е организирана да обезбеди достапност на осигурителната понуда до клиентите преку разновидни дистрибутивни канали со цел да биде секогаш во чекор со потребите на пазарот. Службата за агентска продажба фукционира во тимови на западен и источен регион преку интерни вработени агенти за осигурување и надворешна мрежа на застапници во агенциите за застапување. Тоа е искусна и обучена мрежа на продавачи, но и канал што обезбедува прилив на нови застапници и ширење на опфатот на пазарот.

Службата за неагентската продажба ја покрива потреба на пазарот на клиентите што бараат компаративни понуди преку осигурителните брокери, банки, туристички агенции и др. партнери.

Агентска продажба и продажба преку агенции за застапување

Источен регион

Целите кои ги поставивме пред нас, пред почетокот на 2023 година а и плановите како тие да се реализираат, генерално ги оставаривме во целост.
Полисиравме вкупна премија во износ од 420.2 мил. денари што е за 35.1 мил. денари повеќе од остварувањето во 2022 год.

Како и претходната година, имавме пораст во делот на здравственто осигурување како и во класата на индустрија.

Наплатата на премијата се одвиваше во рамките на очекувањата.

Тим менаџерите и застапниците целосно се вложија во остварување на целите а нивниот стручен пристап овозможија клиентите да се стекнат со квалитетно осигурително покритие.

Посветивме големо внимание на обуката, развојот и мотивацијата на секој од нашите соработници така што сето тоа што се постигн во голем дел е резултат на тие активности.

Наредната година ке се посветиме повеќе на подмладување и обновување на продажната мрежа за да обезбедиме континуитет и сигурна иднина.

Западен регион

Годишниот извештај се однесува за реализираните акктивности и постигнати резултати во 2023 година.

Од почеток на работната година интензивно работевме на остварување на јасно дефинираните работни цели . Најважни од нив се :

- остварување на поставените цели и задачи
- обнова на постоечките осигурувања
- наплата на премија
- јакнење на продажната мрежа и нејзино проширување
- посветеност на осигурениците
- активно следење на пазарот и задоволување на потребите на нашите осигуреници

Во деловната 2023 година Западниот регион оствари вкупна полисирана премија во износ од 217 милиони денари.

Наплатата на премијата во 2023 година е на ниво на 2022 година .

Во 2023 година се постигнаа резултати кои што ја прават делумно успешна годината, не успеавме да ја постигнеме рамката на планирани деловни резултати но успеавме да постигнеме резултати подобри во однос на минатата година .

Во структурата на портфелот и понатаму водечка врста на осигурување е задолжителното осигурување А/О.

Во деловната 2023 година Западниот регион се фокусираше на исполнување на планираните резултати од работењето согласно планот за работа и доближување на својата стратегија на работење до потенцијалните осигуреници .
Во високо конкурентните услови на пазаротза осигурување тимот кој го покрива Западниот регион превзема поголем број на мерки и активности за намалување на негативното влијание на неповолните економски движења;

- јакнење на продажната мрежа, нејзино зголемување.
- склучување на договори со нови клиенти
- отварање на нови продажни места

Сакаме на нашите клиенти да им бидеме партнер, да им нудиме иновативни решениа преку дистрибутивната мрежа .

Развојната стратегија ке биде фокусирана на развој на клучните вештини , јакнење на лидерството и талентот, наградување на извонредните резултати .

Во 2023 година продолжи процесот на градење на сопствена надворешна продажна мрежа и јакнење на сопствениот потенцијал преку :

- градење на активна структура за продажба
- задржување на постојните и придобивање на нови застапници кои се продажно ориентирани и активни во градење на сопствена продажна мрежа
- континуиран процес на едукација и менторство на надворешни застапници а под директен мониторинг на интерни координатори .
- отварање на продажни места согласно потребите на пазарот и стратегијата на компанијата.

План и проекција за 2024 година:

- остварување на зацртаните цели
- зголемување на осигурителното портфолио
- ширење на продажната мрежа

Се надеваме, со добро поставена стратегија во работењето во 2024 година успешно да се реализираат поставените цели и задачи.

Неагентска продажба

Неагентската продажба во 2023 година оствари бруто полисирана премија во висина од 411милиони денари што е за 33 % поголема во однос на 2022 година, а претставува 36% од целокупниот портфел на компанијата.

Зголеменото учество во портфелот на компанијата како и значителниот раст во сегментот на неагентската продажба се должи пред се на растот на продажбата преку дел од брокерските друштва во класата на доброволно приватно здравствено осигурување. Организациски службата ја покрива работата со: Осигурителни брокерски друштва; Банки (застапништво на Комерцијална Банка АД Скопје); Туристички агенции;

Успешната соработка со брокерските друштва продолжи и во 2023 година. Соработката со брокерските друштва се одвиваше преку двајцата промотори за работа со брокери. Тие беа одговорни за давање на осигурителни понуди и изработка на полиси со најоптимално покритие за клиентите за сите осигурителни продукти од палетата на Македонија осигурување.

Продажбата преку брокерските осигурителни друштва се интензивираше во сите сегменти особено во делот на автомобилска одговорност и здравствено осигурување. Интензитетот на продажбата на полиси од автомобилска одговорност и зелена карта забележа раст во првите 2 квартали како и благ пад во вторите 2 квартали.

Пораст од околу 10% имаше и во сегментот каде како компанија учествувавме во постапките за јавни набавки преку бирото за јавни набавки за кои овластување имаа брокерите со кои имаме договори за соработка.

Вкупно фактурираната премија преку брокерските друштва за 2023 година достигна 353 милиони денари што е за 40% повеќе во однос на 2023 година. Продажбата на полиси по класите автоодговорност, зелени карти и гранично осигурување остана иста како и во 2022 година и изнесуваше 86 милиони денари.

Најголем дел од порастот на продажбата преку брокерите имаше класата на приватно здравствено осигурување и тоа за 5 пати во однос на 2022 година. Истата изесуваше 110 милиони денари. Продажбата на хипотекарни домаќински и имотни како и кредитни каско полиси се одвиваше преку промоторот за продажба преку банки. Нашата компанија има склучено договори за продажба на овие видови на осигурување преку една банка и едно брокерско друштво и тоа: Комерцијална банка, Прокредит банка (од 2017 година за продажба посредува ИН-Брокер).

Во текот на 2023 година продажбата преку овој дистрибутивен канал во кој доминира продажбата преку застапништвото на А.Д Комерцијална Банка порасна за 15% односно 7 милиони денари и изнесуваше 63 милиони денари.

Продажбата преку Прокредит банка (застапувана од брокерското друштво ИН-Брокер) забележа пад од 20% и изнесуваше 1 милиони денари.

Работењето со туристичките агенции и во 2023 година се одвиваше преку промоторот за патничко осигурување кој беше одговорен и за продажбата на патничко осигурување и преку брокерските друштва. Продажбата на патничко осигурување продолжи да расте и во 2023 година. Порастот изнесуваше 40% во однос на 2022 година и се фактурираше премија во износ од околу 1 милион денари.

9.3 Вонсудски штети

Тимот за штети ја има репутацијата дека е извонреден во рамките на својата дејност и е познат по својата техничка подготвеност во однос на класите на осигурање од незгода, имотни осигурувања и осигурување на моторни возила. Тимот за штети на Друштвото има невообичаено висок процент на релевантни, професионални квалификации, а се однесуваат за релевантни области во кои спаѓаат следниве квалификации:

- право,
- економија,
- осигурување,
- медицина,
- градежништво (инженерство),
- машинство

Пријавени штети / Број на пријавени штети

Здравствено	АО	Имот	Незгода	Каско	Патничко	Останато	Вкупно
11236	1723	1079	751	543	188	205	15725

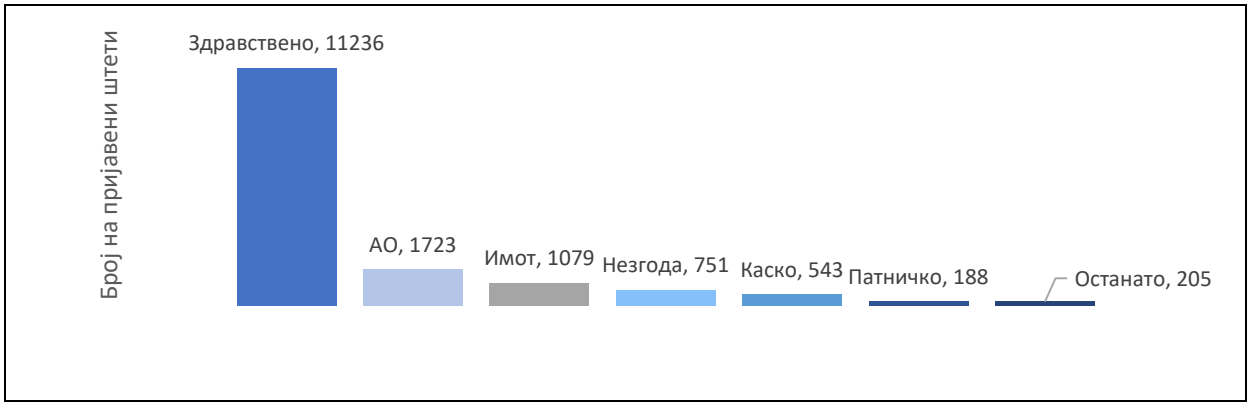

Со зголемување на бројот на продадени полиси доброволно здравствено осигурување, и пријавените штети од истата класа допринесе вкупниот број на штети во 2023 се зголеми за 387,89%.

Ако направиме споредба со минатата година бројот на пријавени штети зголемен во патничко за 59,32%, каско 11,73%, А/О 8,57% има намалување на бројот на штети и тоа кај незгода 1,44% и имоти 14,16%, а останатите видови на осигурвање по кој се пријавени штети има зголемување од 10,81%

Процентуалното учество на бројот на штети по класи во однос на вкупниот број на штети прикажан е на долниот дијаграм.

Ликвидирани штети /Број на ликвидирани штети

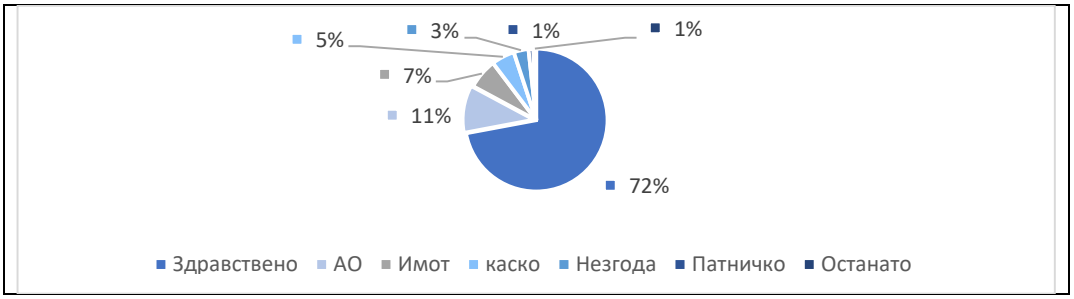

Истиот тренд се рефлектираше и кај бројот на ликвидирани штети, ако направиме споредба со минатата година бројот на ликвидирани штети е намален во имоти за 10,99% додека за останатите видови има зголемување на бројот на ликвидирани штети и тоа незгода за 24,07%, патничко за 58,65%, здравствено за 390%, каско за 5,40% и А/О за 6,86%.

Процентуалното учество на бројот на штети по класи во однос на вкупниот број на штети прикажан е на долниот дијаграм.

Резервирани штети

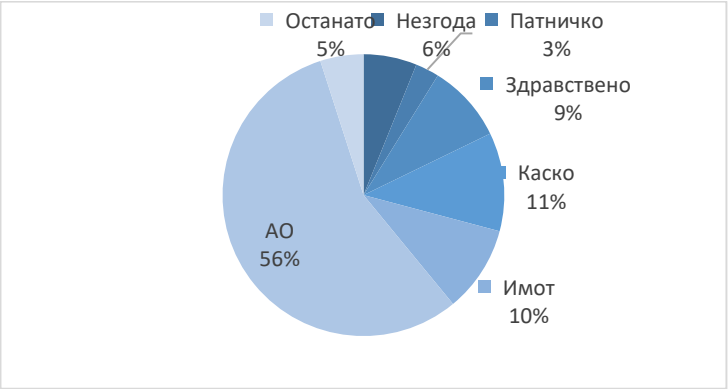

Во текот на 2023 година најголема штета која ја ликвидиравме и исплативме е со износ од **12,09 милиони** денари и е настаната од ризикот поплава, поој и висока вода.

Во наредната 2024 година и понатаму ќе продолжиме со развивање на работната способност и капацитет на вработените во службата за пријава и процена и службата за ликвидација, со истовремено подмладување на кадарот со нови вработувања на млади стручни лица од различни области, а се со цел на се поголемо приближување на нашата услуга кон потребите на клиентите. Исто така ќе продолжиме со веќе започнатиот процес на дигитализација на пријавувањето на штети се до конечно опфаќање на сите видови на осигурување преку нашата веб страна и мобилни телефони. Исто така ќе ги засилиме напорите во справување и откривање на осигурителна измама со помош на веќе воведената автоматизација на процесот кај сите штети.

Спорови по штети и регреси за 2023 година

Сектор за спорови по штети и регреси е надлежен за водење на судски спорови каде Друштвото е тужено за надомест на штета по сите видови штети, по основ на тужби од работен однос, спорови кои произлегуваат од склучени договори како и спорови кои Друштвото ги поднесува за остварување на побарување од регресни должници и други спорови каде Друштвото е тужено или се јавува како тужител. Секторот за спорови по штети и регреси својата надлежност за водење на судски спорови ја остварува преку полномошниците за кои законскиот застапник им делегира дел од своите овластувања со полномошно. Во секторот работат 4 вработени и 15 надворешни соработници – адвокати. Тие го застапуваат Друштвото во судовите и другите правосудни институции и државните органи на цела територија на Р Северна Македонија.

Секторот ги надгледува и координира и судските спорови кои се водат надвор од Република Македонија, а кои непосредно ги водат кореспондентите на компанијата. Секторот за спорови по штети и регреси ги контролира и одобрува сите договори каде Друштвото се јавува како договорна страна со трети лица. Контролата се состои во смисла дали договорите се во согласност со позитивните законски прописи со Република Северна Македонија и во согласност со деловната политика на Друштвото.

Полномошниците во судските постапки ги застапуваат интересите на Друштвото водејќи сметка за економичноста на постапката и целисходноста на истата, односно да не го изложуваат друштвото на непотребни трошоци и да постапуваат во рокови утврдени со Закон. Полномошниците во своето работење се однесуваат професионално и совесно кога застапуваат пред надлежните судови и органи, имаат професионален и коректен однос спрема колегите од спротивните страни, како и спрема судовите и државните институции во РМ. Полномошниците од Секторот за спорови по штети и регреси го претставуваат друштвото пред надлежните институции и истите избегнуваат судир на интереси, неетички однесувања и други работи кои можат да го загрозат угледот на Друштвото.

Основни начела на однесување на полномошниците се: професионалноста, принципите на правилно и чесно работење, принципот на тимска работа, унапредување на квалитетот на работата и континуирано усовршување преку обуки.

Во текот на 2023 година против Друштвото се поднесени 104 тужби по основ надомест на штета од кои:

- 73 предмети по основ на автомобилска одговорност,
- 11 предмети по основ на неосигурени возила,
- 12 предмети по основ странско возило, зелена карта,
- 5 предмети по основ на осигурување од последици на несреќен случај – незгода,
- 2 предмети по основ на имотни осигурувања,
- 1 предмет по основ на каско осигурување

9.5 Човечки ресурси

Организирањето на работењето во 2023 година и понатаму беше под големо влијание на пандемијата од Ковид-19. Иако во текот на годината класификацијата на пандемијата беше намалена на категорија „воспоставен и тековен здравствен проблем“, Секторот за човечки ресурси сепак мораше да продолжи со својата многу битна задача – прилагодување на сите процеси на работа на физичкото присуство на вработените, соработниците и клиентите, но со примена на соодветни мерки за заштита на нивното здравје, што беше успешно спроведено од вработените и менаџментот.

Официјалното намалување на класификацијата на пандемијата овозможи, по три години пауза, ВИГ Холдинг повторно да го организира Детскиот камп на ВИГ и децата на вработените во нашето Друштво се натпреварува за најдобра фотографија на тема „Како сакам да го подобрам светот“. Тие што се квалификуваа добија можност да присуствуваат две седмици на езерски камп за млади во Австрија, каде покрај учество во игри, спортски активности и забава, беа дел и од активности од областа на општествена одговорност.

Активностите во Секторот за човечки ресурси и оваа година беа претежно насочени кон развој на знаењата, способностите и вештните на вработените, како и прилагодување на корпоративната култура на промените што се случуваа во изминатиот период. Во текот на 2023 г. беа организирани и одржани повеќе од 40 интерни и екстерни обуки на теми од областа на осигурување, ревизија, актуарство, компјутерски вештини и сајбер безбедност, информатичка технологија, континуирано професионално усовршување, безбедност и здравје при работа и од областа на различност.

Движењето на работната сила во текот на 2023 година искажана преку стапката на флуктуација на работната сила беше нешто повисока од претходните години, но сепак во рамките на планираниот перцентил од 10%.
Вкупниот број на вработени во Друштвото на 31.12.2023 година е намален на 139, од кои 29 се вклучени во функцијата продажба и 110 во другите функции на Друштвото.

Структурата на вработените, од аспект на степенот на образование и распореденост по функции во Друштвото, е следната:

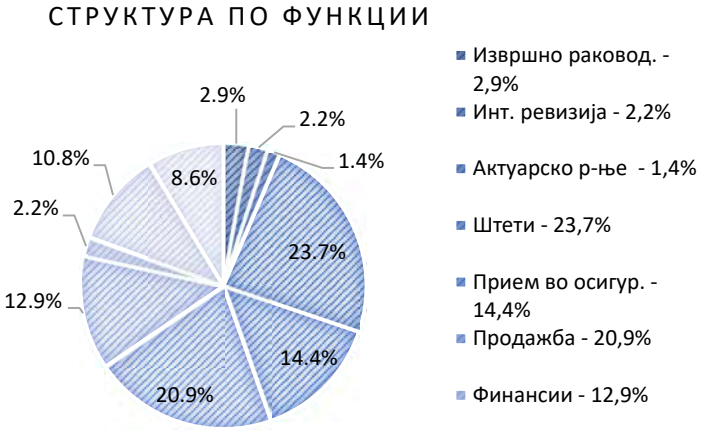

9.6 Информатичка технологија

Основна функција на Секторот за информатичка технологија во друштвото е поддршка на бизнисот за ефикасно и успешно работење преку:

- овозможување и учество во реализација на планот и на стратегијата на Друштвото,
- спроведување на корпоративните и компаниски процеси и процедури и
- обезбедување доверливост, достапност и интегритет на податоците.

Секторот за информатичка технологија е димензиониран според потребите на деловните процеси во Друштвото и има цел навремено и комплетно да се процесираат сите информации и документи релевантни за работењето на Друштвото.

Во текот на 2023 година се имплементирани следните ИСО сертификати **-** сертификат ISO 27001:2022 - меѓународен систем за управување со безбедност на информациите, ISO 22301:2019 - меѓународен систем за управување со континуитет во работењето, ISO 22701:2019 - меѓународен систем за управување со информации за приватност. Надзорни проверки за трите сертификати се направени во 07/2023 и 11/2023.

ИТ секторот се состои од тим од 15 специјалисти со највисока техничка наобразба, со одлично познавање на осигурителниот бизнис, кои се во тек со најновите современи технологии.

Секторот за иформатичка технологија функцијата ја остварува работејќи во повеќе правци:

- достапност на ИТ-сервисите од 99.52 % за 2023 година;
- развој и одржување на апликативен софтвер;
- развој и одржување на базата на податоци, системски софтвер, хардвер, маил и мрежи;
- примена на ИТ-политика за безбедност според стандардите на ВИГ групацијата;
- управување на ИТ преку следење на ИТ-проекти и ресурси и функционирањето на УОСИТ (Управен одбор на Секторот за информатичка технологија);
- усогласеност на ИТ-работењето со локалната законска регулатива;
- остварување на ИТ-планот на трошоци со 59,70% или заштеда од 40,30% во однос на планот за 2022 година;
- ИТ- планот за капитални набавки е остварен со 65,83%.

Поважни проекти на кои ИТ работеше во текот на 2023 се:

- Измени во Здравствено осигурување
- е-документи за годишен одмор
- Модул за Измени по полиси и пресметки од тарифа 1503 здравствено,
- Имплементација на МБА за Винер
- Поврзување со ICP VIG платформа
- Автоматска ликвидација на Фалсификати
- Имплементација на QR код за Општи услови во полиси,
- Автоматизација на IFRS17
- Дигитизација на полиси Одговорност, Бонд, Рудари за Интерсиг Албанија
- Дигитизација на полиси Имот, Незгода, Каско, Здравствено за СИВИГ Албанија
- Дополнување на АПИ-то Third Party со Хипотекарни полиси за СИВИГ Албанија
- Доработка на модулот за Реосигурување,
- Имплементација на Black List for Claims за Албанија
- Имплементација на ПЕПСА за Косово
- Имплементација на АПИ за внес на Патнички полиси за Косово

Реализирани се и повеќе инфраструктурни и проекти од аспект на ИТ безбедноста*:*

- Набавка на нови сервери и миграција на Орацле база на податоци 19c
- Двојно зголемување на Интернет врските во Скопје и Радовиш (резервна локација)
- Проширување на компјутерската мрежа на 2-ри и 6-ти спрат
- Пенетрациски тест на бизнис апликации
- Стартување со имплементација на CrowdStrike
- Миграција на тековна база од верзија ORACLE DB 18c во ORACLE DB 19c (Албанија)

10. Образложение кон постигнатите резултати

Македонија осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп и 2023 година ја заврши со позитивен финансиски резултат, односно добивка пред оданочување во износ од 43.9 милиони денари и по оданочување во износ од 37.2 милиони денари.

Клучни показатели на финансиско работење на Друштвото

Бруто-полисираната премија во 2023 година бележи раст во однос на минатата година од 15.7 %, односно 155 милиони денари, од кои - значителен пораст кај здравствено осигурување во износ од 93.6 милиони денари. Кај имотните класи на осигурување се оствари пораст во износ од 49.2 милиони денари со што се зацврсти овој вид на осигурување како доминантен во портфелот на нашето Друштво. Кај останатите класи е стабилен портфелот во текот на 2023 година.

Настанатите нето штети бележат зголемување од 25,6% или во апсолутен износ 67,8 милиони денари и тоа најмногу во осигурувањата од имоти и здравствено.

Трошоците за спроведување на осигурувањето, во структурата на расходите, се најголема позиција во нашата дејност, во вкупен износ се зголемени од лани односно 11,3% или во вкупен износ за 52,2 милиони денари. Додека, движењето на трошоците за стекнување, најчесто го прати развојот на бруто полисираната премија, има зголемување споредено со минатата година 20 % или во вкупен износ за 49 милиони денари.

Во осигурителното портфолио на Друштвото најголемо учество има имотното осигурување со 42,5%, следува осигурувањето од автоодговорност со 24,6%, потоа здравственото осигурувањето со 13,1%, каско на моторни возила со 6.2% и осигурувањето од незгода од 5,6%. Сите други видови осигурување учествуваат заедно со 8%.

Нето - инвестицискиот приход во текот на 2023 година е намален за 35,2% или вкупниот ефект на инвестицискиот приход е намалување во износ од 46,8 милиони се должи од капитална добивка..

Друштвото ја оддржа ликвидноста и солвентноста на високо ниво и во 2023 година и без проблем ги исполнува своите обврски.

Сметководствени политики

Во текот на 2023 година Осигурување МАКЕДОНИЈА ад Скопје Виена Иншуренс Груп

нема промена во сметководствените политики споредено со последните ревидирани финансиски извештаи .

Дивиденда

Во текот на 2023 година МАКЕДОНИЈА Осигурување ад Скопје Виена Иншуренс Груп исплати дивиденда за 2021 и 2022 во износ од 62,3 мил. согласно дивидендниот календар.

Кредитни задолжувања

Друштвото нема проблем со ликвидноста и нема никакви кредитни задолженија.

Исполнување на планот и очекувања за претстојниот период

Според планот за 2024 година, очекуваме зголемување на бруто-полисираната премија во однос на остварената во 2023 година за над 4%, како и одреден пораст на добивката до 25% од истата. Во зависност од завршување на споменатата постапка за присоединување на Винер АД, планот соодветно ќе се зголеми за истиот релативен износ како оригиналниот план за раст на Друштвото.

Во 2024 година Друштвото ќе продолжи во насока за остварување на планираните задачи и нема да има проблеми со ликвидноста и солвентноста, како и со навременото исполнување на обврските.

МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје - Виена Иншуренс Груп
УПРАВЕН ОДБОР

Претседател на Управен одбор
Бошко Андов

Член на Управен одбор
Татјана Димов

Неревидирана годишна сметка

Неревидирана годишна сметка

Годишната сметка на Друштвото се состои од билансот на состојба на 31 декември 2023 година, билансот на успех за годината тогаш завршена и објаснувачките белешки.

Формата и содржината на годишната сметка е регулирана во "*Правилникот за пропишување на формата и содржината на годишната сметка"* ("Правилникот") објавен во Службен весник на Република Северна Македонија.

Пропишаната форма и содржина на годишната сметка во Правилникот, се разликува од изискувањата за формата и содржината на финансиските извештаи изготвени во согласност со сметководствената рамка наведена во ревидираните финансиски извештаи. Последователно, постојат разлики во презентацијата на ставките од билансот на состојба и билансот на успех, и објаснувачките белешки во годишната сметка и ставките во ревидираните финансиските извештаи.

Годишната сметка на Друштвото беше надвор од опсегот на нашиот ангажман и не беше предмет на нашата ревизија. Последователно, ние не изразуваме мнение за истата.

ЕМБС: 04067037
Целосно име: Акционерско друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА Скопје - Виена Иншуренс Груп
Вид на работа: 600
Тип на годишна сметка: Сметка за неживотно осигурување
Тип на документ: Годишна сметка
Година : 2023

Листа на прикачени документи:
Објаснувачки белешки и други прилози
Финансиски извештаи

Биланс на состојба

Ознака за АОП	Опис	Претходна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Нето за тековна година
1	- - АКТИВА: А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (002+003)	6.863.136,00			3.017.297,00
3	- - Останати нематеријални средства	6.863.136,00			3.017.297,00
4	- - Б. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (005+008+009+010+011+012)	265.239.888,00			259.132.690,00
5	- - Недвижности (006+007)	238.582.815,00			227.908.731,00
6	- - Земјиште	12.664.324,00			12.961.701,00
7	- - Градежни објекти	225.918.491,00			214.947.030,00
8	- - Постројки и опрема	19.685.933,00			25.171.481,00
9	- - Транспортни средства	4.363.559,00			3.444.897,00
12	- - Останати материјални средства	2.607.581,00			2.607.581,00
13	- - В.ВЛОЖУВАЊА (014+015+021+040)	1.569.208.396,00			1.531.301.308,00

14	- - I.ВЛОЖУВАЊА ВО МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА КОИ НЕ СЛУЖАТ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА	338.724.486,00			310.252.116,00
15	- - II.ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА ВО ДРУШТВА ВО ГРУПА (016+017+018+019+020)	9.672.701,00			9.143.560,00
20	- - Останати финансиски вложувања во подружници, придружени друштва и заеднички контролирани друштва	9.672.701,00			9.143.560,00
21	- - III.ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА (022+034+035)	1.220.811.209,00			1.211.905.632,00
22	- - Вложувања во хартии од вредност (023+026+030)	586.109.986,00			665.356.715,00
23	- - Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до достасаност (024+025)	19.330.420,00			79.812.998,00
24	- - Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	19.330.420,00			79.812.998,00
26	- - Вложувања во хартии од вредност расположиви за продажба (027+028+029)	566.779.566,00			585.543.717,00
28	- - Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	554.714.766,00			585.287.717,00
29	- - Акции, удели и останати сопственички инструменти	12.064.800,00			256.000,00
35	- - Депозити, заеми и останати пласмани (036+037+038+039)	634.701.223,00			546.548.917,00
36	- - Депозити	634.701.223,00			546.548.917,00
42	- - Д. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ (043+044+045+046+047+048+049)	202.204.105,00			202.573.293,00
43	- - Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за преносни премии	45.236.409,00			47.932.640,00
46	- - Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за штети	156.967.696,00			154.640.653,00
51	- - Е.ПОБАРУВАЊА (052+056+057)	304.068.208,00			422.978.619,00
52	- - I.ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (053+054+055)	263.201.428,00			357.889.045,00
53	- - Побарувања од осигуреници	244.174.792,00			340.245.019,00
55	- - Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	19.026.636,00			17.644.026,00
56	- - II.ПОБАРУВАЊА ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ	16.641.330,00			50.053.159,00

	И РЕОСИГУРУВАЊЕ				
57	- - III.ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА (058+059+060+061)	24.225.450,00			15.036.415,00
58	- - Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	17.567.498,00			11.291.077,00
59	- - Побарувања по основ на вложувања	853.578,00			1.053.572,00
60	- - Тековни даночни средства	2.596.792,00			466.477,00
61	- - Останати побарувања	3.207.582,00			2.225.289,00
62	- - Ж.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	121.980.346,00			104.186.852,00
63	- - З. ЗАЛИХИ	806.840,00			1.260.328,00
65	- - И. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ(АВР)	144.924.489,00			164.265.680,00
66	- - ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+004+013+041+042+050+051+062+063+064+065)	2.615.295.408,00			2.688.716.067,00
67	- - Ј. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА – АКТИВА	33.254.306,00			14.516.295,00
68	- - ПАСИВА: А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (069+070-071-072+073+074+079-080+081-082)	1.592.557.957,00			1.562.525.278,00
69	- - I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	888.308.064,00			888.308.064,00
73	- - V. РЕВАЛОРИЗАЦИОНА РЕЗЕРВА	169.227.247,00			165.224.757,00
74	- - VI. РЕЗЕРВИ (075+076+077+078)	318.370.627,00			331.715.146,00
75	- - Законски резерви	309.683.647,00			323.028.166,00
78	- - Останати резерви	8.686.980,00			8.686.980,00
79	- - VII. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	176.618.462,00			140.170.844,00
81	- - IX. ДОБИВКА ЗА ТЕКОВНИОТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД	40.033.557,00			37.106.467,00
86	- - В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (087+088+089+090+091+092)	742.563.633,00			796.859.538,00
87	- - Бруто резерви за преносни премии	383.840.066,00			440.118.126,00
89	- - Бруто резерви за штети	340.580.188,00			338.844.704,00
90	- - Бруто резерви за бонуси и попусти	18.143.379,00			17.896.708,00
94	- - Д. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И НЕИЗВЕСНОСТИ (095+096)	4.636.663,00			5.661.459,00
95	- - Резервирања за пензиски планови, отпремнини и слични обврски кон вработените	4.636.663,00			5.661.459,00

97	- - Ѓ.ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	18.786.011,00			18.401.072,00
99	- - Ж. ОБВРСКИ (100+104+105)	96.946.042,00			113.082.188,00
104	- - II. ОБВРСКИ ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ	41.384.977,00			66.025.700,00
105	- - III. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ (106+107+108+109+110)	55.561.065,00			47.056.488,00
106	- - Обврски по основ на финансиски вложувања	6.761.664,00			7.534.394,00
107	- - Останати обврски од непосредни работи на осигурување	27.147.484,00			16.893.743,00
109	- - Тековни даночни обврски	2.394.936,00			2.471.454,00
110	- - Останати обврски	19.256.981,00			20.156.897,00
112	- - S. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ НА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	159.805.102,00			192.186.532,00
113	- - ВКУПНА ПАСИВА: ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (068+085+086+093+094+097+098+099+111+112)	2.615.295.408,00			2.688.716.067,00
114	- - И.ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА ПАСИВА	33.254.306,00			14.516.295,00

Биланс на успех

Ознака за АОП	Опис	Претходна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Нето за тековна година
201	- - А. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+211+234+235)	886.969.220,00			1.015.087.120,00
202	- - I.ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА) (203+204+205-206-207-208+209+210)	569.679.011,00			753.653.068,00
203	- - Бруто полисирана премија за осигурување	981.221.096,00			1.136.239.269,00
204	- - Бруто полисирана премија за соосигурување	16.130.525,00			21.030.348,00
206	- - Бруто полисирана премија пренесена во соосигурување	9.336.508,00			6.171.376,00
207	- - Бруто полисирана премија пренесена во реосигурување/ретроцесија	375.231.915,00			343.562.649,00

208	- - Промена во резервата за преносна премија	58.365.404,00			56.278.060,00
209	- - Промена во бруто резервата за преносна премија-дел за соосигурување	1.996.139,00			-1.330.030,00
210	- - Промена во бруто резервата за преносна премија-дел за реосигурување	13.265.078,00			3.725.566,00
211	- - II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА (212+219+228)	132.758.510,00			85.976.389,00
219	- - Приходи од останати вложувања (220+221+222+223+224)	101.071.317,00			55.999.786,00
220	- - Приходи од камати	24.049.888,00			34.677.877,00
221	- - Приходи по основ на курсни разлики	1.396.084,00			1.052.531,00
222	- - Приходи од дивиденди	4.960.000,00			500.000,00
224	- - Реализирани добивки (капитална добивка) од продажба на вложувања (225+226+227)	70.665.345,00			19.769.378,00
225	- - Финансиски вложувања расположливи за продажба	60.295.372,00			11.696.585,00
227	- - Останати финансиски средства и вложувања	10.369.973,00			8.072.793,00
228	- - Останати приходи од вложувања (229+233)	31.687.193,00			29.976.603,00
229	- - Приходи од вложувања во материјални средства кои не служат за вршење на дејноста (230+231+232)	31.593.534,00			29.976.603,00
232	- - Приходи од наемнини од вложувања во материјални средства кои не служат за вршење на дејноста	31.593.534,00			29.976.603,00
233	- - Останати приходи од вложувања	93.659,00			
234	- - III. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО-ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	168.208.770,00			151.373.794,00
235	- - IV. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ И ДРУГИ ПРИХОДИ	16.322.929,00			24.083.869,00
236	- - Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (237+245+255+258+261+280+298+301)	840.218.179,00			971.110.690,00
237	- - I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ) (238-239-240-241+242-243-244)	264.760.169,00			332.622.138,00
238	- - Бруто исплатени штети	403.971.689,00			497.416.777,00
239	- - Намалување за приходот од бруто реализирани регресни побарувања	3.377.779,00			558.079,00

241	- - Бруто исплатени штети-дел за реосигурување/ ретроцесија	157.492.933,00			164.581.449,00
242	- - Промени во бруто резервите за штети	-13.551.670,00			-1.982.155,00
244	- - Промени во бруто резервите за штети-дел за реосигурување	-35.210.862,00			-2.327.044,00
258	- - IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (259+260)	28.475.585,00			35.218.825,00
259	- - Трошоци за бонуси (кои зависат од резултатот)	7.957.865,00			14.812.350,00
260	- - Трошоци за попусти (кои не зависат од резултатот)	20.517.720,00			20.406.475,00
261	- - V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО (262+267)	461.024.332,00			513.250.342,00
262	- - Трошоци за стекнување на осигурувањето (263+264+265+266)	244.924.992,00			293.948.649,00
263	- - Провизија	204.163.601,00			241.070.744,00
264	- - Останати трошоци	12.290.316,00			12.105.401,00
265	- - Промена во одложените трошоци за стекнување	-23.059.617,00			-13.489.894,00
266	- - Бруто плати за вработените во внатрешната продажна мрежа	51.530.692,00			54.262.398,00
267	- - Административни трошоци (268+269+275+276)	216.099.340,00			219.301.693,00
268	- - Амортизација и вредносно усогласување (обезвреднување) на материјалните и нематеријалните средства кои служат за вршење на дејноста	24.034.568,00			23.972.163,00
269	- - Трошоци за вработените (270+271+272+273+274)	109.374.887,00			114.566.036,00
270	- - Плати и надоместоци	63.031.225,00			68.932.221,00
271	- - Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	12.721.345,00			13.853.193,00
272	- - Придонеси од задолжително социјално осигурување	19.261.926,00			21.003.931,00
273	- - Трошоци за дополнително пензиско осигурување за вработени	350.217,00			381.890,00
274	- - Останати трошоци за вработените	14.010.174,00			10.394.801,00

275	- - Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност со сите давачки	6.334.590,00			6.295.286,00
276	- - Останати административни трошоци (277+278+279)	76.355.295,00			74.468.208,00
277	- - Трошоци за услуги	39.895.812,00			40.730.035,00
278	- - Материјални трошоци	27.102.958,00			24.015.287,00
279	- - Трошоци за резервирања и останати трошоци од работењето	9.356.525,00			9.722.886,00
280	- - VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА (281+287)	21.080.319,00			18.613.245,00
287	- - Расходи од останати вложувања (288+289+290+291+294+295)	21.080.319,00			18.613.245,00
289	- - Расходи за курсни разлики	1.745.214,00			1.198.730,00
294	- - Реализирани загуби од продажба на останати вложувања				21.325,00
295	- - Останати расходи од вложувања (296+297)	19.335.105,00			17.393.190,00
296	- - Амортизација на вложувањата во материјални средства кои не служат за вршење на дејноста	18.975.104,00			17.263.368,00
297	- - Загуби од обезвреднување на вложувањата и останати расходи од вложувања	360.001,00			129.822,00
298	- - VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО-ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ (299+300)	41.362.231,00			42.795.588,00
300	- - Останати осигурително технички трошоци, намалени за реосигурување	41.362.231,00			42.795.588,00
301	- - VIII. ОСТАНАТИ РАСХОДИ (302+303)	23.515.543,00			28.610.552,00
302	- - Загуби поради обезвреднување на побарувања по основ на премија за осигурување	20.609.427,00			27.178.001,00
303	- - Останати финансиски и други расходи	2.906.116,00			1.432.551,00
306	- - Добивка за деловната година (201+304) – (236+305)	46.751.041,00			43.976.430,00
310	- - Добивка пред оданочување (306+308) или (306-309)	46.751.041,00			43.976.430,00
312	- - Данок на добивка	6.717.484,00			6.869.963,00
315	- - ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДАНОЧУВАЊЕ (310-312+313-314)	40.033.557,00			37.106.467,00

317	- - Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	142,00			138,00
318	- - Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	12,00			12,00
319	- - ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДОТ	40.033.557,00			37.106.467,00
320	- - Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	37.775.664,00			35.065.611,00
321	- - Добивка која припаѓа на неконтролираното учество	2.257.893,00			2.040.856,00
329	- - Добивка за годината	40.033.557,00			37.106.467,00
331	- - Останата сеопфатна добивка (333+335+337+339+341+343) - (334+336+338+340+342+344)	10.390.070,00			6.002.641,00
335	- - Добивки од повторно мерење на финансиски средства расположиви за продажба	10.236.908,00			6.387.515,00
341	- - Актуарски добивки на дефинирани планови за користи на вработените	153.162,00			
342	- - Актуарски загуби на дефинирани планови за користи на вработените				384.874,00
345	- - Данок на добивка на компоненти на останата сеопфатна добивка	1.023.691,00			638.752,00
346	- - Нето останата сеопфатна добивка (331-345)	9.366.379,00			5.363.889,00
348	- - Вкупна сеопфатна добивка за годината (329+346) или (346-330)	49.399.936,00			42.470.356,00
349	- - Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	46.613.779,00			40.134.486,00
350	- - Сеопфатна добивка која припаѓа на неконтролираното учество	2.786.156,00			2.335.870,00

Државна евиденција

Ознака за АОП	Опис	Претходна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста	Нето за тековна година

				за тековна година	
609	- - Набавна вредност на софтвер со лиценца	33.798.399,00			33.980.077,00
611	- - Акумулирана амортизација на софтвер со лиценца	26.935.263,00			30.962.780,00
612	- - Сегашна вредност на софтвер со лиценца (< или = АОП 003 од БС)	6.863.136,00			3.017.297,00
625	- - Набавна вредност на градежни објекти	516.038.918,00			517.756.821,00
627	- - Акумулирана амортизација на градежни објекти	290.120.427,00			302.809.790,00
628	- - Сегашна вредност на градежни објекти(< = АОП 007 од БС)	225.918.491,00			214.947.030,00
629	- - Набавна вредност на постројки и опрема	73.133.653,00			80.837.834,00
630	- - Акумулирана амортизација на постројки и опрема	58.860.640,00			61.666.471,00
632	- - Сегашна вредност на постројки и опрема(< = АОП 008од БС)	14.273.013,00			19.171.363,00
637	- - Набавна вредност на компјутерска опрема	35.563.945,00			28.396.015,00
639	- - Акумулирана амортизација на компјутерска опрема	30.166.625,00			22.395.896,00
640	- - Сегашна вредност на компјутерска опрема(< = АОП 008 од БС)	5.397.320,00			6.000.119,00
641	- - Набавна вредност на транспортни средства	10.344.169,00			11.298.361,00
643	- - Акумулирана амортизација на транспортни средства	5.980.610,00			7.853.464,00
644	- - Сегашна вредност на транспортни средства (< = АОП 009 од БС)	4.363.559,00			3.444.897,00
645	- - Оригинални уметнички и литературни дела	1.800.206,00			1.800.206,00
646	- - Драгоцени метали и камења	807.375,00			807.375,00
656	- - Краткорочни депозити(< или = АОП 036 од БС)	149.326.023,00			51.269.717,00
657	- - Долгорочни депозити(< или = АОП 036 од БС)	485.375.200,00			495.279.200,00
670	- - Побарувања од купувачи(< или = АОП 061 од БС)	1.485.593,00			1.045.275,00
671	- - Парични средства во банка и во благајна(< или = АОП 062 од БС)	121.980.346,00			104.186.852,00

682	- - Обврски спрема добавувачи(< или = АОП 110 од БС)	4.881.921,00			6.296.455,00
683	- - Приходи по основ на провизија од реосигурување и учество во добивка(< или = АОП 234 од БУ)	123.706.699,00			90.187.483,00
684	- - Трошоци од услуги на физички лица кои не вршат дејност(= АОП 275 од БУ)	6.334.590,00			6.295.286,00
685	- - Трошоци за наемнини(< или = АОП 277од БУ)	1.899.463,00			1.773.907,00
686	- - Трошоци за банкарски услуги(< или = АОП 277 од БУ)	2.341.891,00			2.300.825,00
687	- - Трошоци за премии за осигурување(< или = АОП 277од БУ)	1.951.035,00			1.982.742,00
688	- - Трошоци телекомуникациски и транспортни услуги(< или = АОП 277 од БУ)	5.197.354,00			5.282.456,00
689	- - Трошоци за услуги за одржување(< или = АОП 277 од БУ)	13.737.968,00			14.231.478,00
690	- - Трошоци за маркетинг, репрезентација, спонзорства и даноци(< или = АОП 277 од БУ)	11.841.660,00			12.177.236,00
691	- - Трошоци за останати услуги(< или = АОП 277 од БУ)	14.051.724,00			13.676.210,00
693	- - Трошоци за канцеларски и потрошен материјал (< или = АОП 278 од БУ)	1.420.777,00			1.514.407,00
694	- - Трошоци за комунални услуги (струја, вода и сл.) (< или = АОП 278 од БУ)	23.967.836,00			20.363.023,00
695	- - Трошоци за печатење обрасци (< или = АОП 264 од БУ)	434.909,00			444.736,00
697	- - Трошоци за весници и списанија (< или = АОП 278 од БУ)	252.729,00			232.665,00
698	- - Отпис на ситен инвентар (< или = АОП 278 од БУ)	280.561,00			499.713,00
699	- - Трошоци за потрошено гориво (< или = АОП 278 од БУ)	500.000,00			688.464,00
700	- - Останати материјални трошоци (< или = АОП 278 од БУ)	246.146,00			272.279,00
701	- - Трошоци за резервирања(< или = АОП 279 од БУ)	192.630,00			486.760,00

702	- - Трошоци за придонеси и членарина (< или = АОП 279 од БУ)	178.200,00			230.800,00
703	- - Трошоци по основ на надоместоци за службени патувања и патни трошоци(< или = АОП 279 од БУ)	1.700.824,00			2.891.066,00
705	- - Трошоци за стручно усовршување(< или = АОП 279 од БУ)	1.213.599,00			1.266.441,00
707	- - Трошоци за ревизија(< или = АОП 279 од БУ)	2.111.787,00			2.640.045,00
709	- - Трошоци за даноци и придонеси(< или = АОП 279 од БУ)	3.052.598,00			1.500.700,00
710	- - Останати трошоци од работењето(< или = АОП 279 од БУ)	1.173.726,00			992.608,00
711	- - Исплатени дивиденди	71.746.200,00			63.136.656,00
712	- - Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	147,00			138,00

Структура на приходи по дејности

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
2480	- 65.12 - Неживотно осигурување	1.015.087.120,00			

Изјавувам, под морална, материјална и кривична одговорност, дека податоците во годишната сметка се точни и вистинити.

Податоците од годишната сметка се во постапка на доставување, која ќе заврши со одлука (одобрување/одбивање) од страна на Централниот Регистар.

Изработил:

Билјана Николовска Митева
Овластен сметководител
Број на уверение: 0100429